

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

**ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ & ΔΙΚΑΙΟΥ**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Συμπράξεις Δημόσιου & Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)»**

**ΦΟΙΤΗΤΕΣ: ΓΛΥΠΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΔΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ**

ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2014

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	1
Εισαγωγή.....	4
Abstract	6
Κεφάλαιο 1 ^ο – Γενική περιγραφή και ορισμός των ΣΔΙΤ.....	8
1.1 Εισαγωγή – Ορισμός των ΣΔΙΤ	8
1.2 Γενικά Χαρακτηριστικά των ΣΔΙΤ	9
1.3 Τύποι Συμβάσεων ΣΔΙΤ	12
1.3.1 Οι ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου.....	13
1.3.2 Οι ΣΔΙΤ Θεσμοθετημένου Τύπου.....	19
1.4 Υπαγωγή ενός έργου σε ΣΔΙΤ	21
Κεφάλαιο 2 ^ο – Θεσμικό και Νομοθετικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ....	24
2.1 Εισαγωγή.....	24
2.2 Ορισμός των ΣΔΙΤ σύμφωνα με την Νομοθεσία	24
2.3 Παρουσίαση Θεσμικού Πλαισίου των ΣΔΙΤ.....	26
2.4 Ο Νόμος 3389/2005 που ορίζει τις ΣΔΙΤ	29
2.5 Προϋποθέσεις υπαγωγής στον Νόμο 3389/2005 για εκτέλεση ενός έργου υποδομής ή μιας παροχής υπηρεσιών	31
2.6 Η νομοθεσία Γρήγορης Αδειοδότησης “fast track”.....	33
Κεφάλαιο 3 ^ο – Χρηματοδότηση έργων ΣΔΙΤ	36
3.1 Βασικές αρχές χρηματοδότησης έργων ΣΔΙΤ	36
3.2 Η δομή της χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ	37
3.2.1 Ιδιωτικά χρηματοδοτούμενα (μη ανταποδοτικά) έργα που αποπληρώνονται από το δημόσιο.....	39
3.2.2 Ιδιωτικά χρηματοδοτούμενα έργα με περιορισμένη συμβολή του δημοσίου στην αποπληρωμή τους.....	39
3.2.3 Πλήρως ανταποδοτικά έργα	40
3.2.4 Σύγκριση ανταποδοτικών και μη ανταποδοτικών έργων ΣΔΙΤ	40

3.3 Εφαρμογή των έργων ΣΔΙΤ σε χώρες της ΕΕ	41
3.3.1 Η εφαρμογή των συμπράξεων δημόσιου- ιδιωτικού τομέα στη Μ. Βρετανία.....	42
3.3.2 Η περίπτωση της Γερμανίας.....	47
3.4 Συμπεράσματα από την διεθνή εμπειρία.....	49
Κεφάλαιο 4ο – Φορείς χρηματοδότησης στα έργα ΣΔΙΤ	54
4.1 Χρηματοδότηση έργων ΣΔΙΤ – Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE)	54
4.1.1 Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	55
4.2 Κανόνες και όροι χρηματοδότησης στα έργα ΣΔΙΤ	57
Κεφάλαιο 5^ο – Προβλήματα χρηματοδότησης ΣΔΙΤ στην οικονομική κρίση	59
5.1 ΣΔΙΤ και Οικονομική κρίση	59
5.2 Προβλήματα στην χρηματοδότηση των έργων ΣΔΙΤ	60
5.3 Αύξηση ρευστότητας για την χρηματοδότηση έργων ΣΔΙΤ	65
5.4 Μέτρα που λαμβάνει η ΕΕ για την αντιμετώπιση του χρηματοδοτικού προβλήματος.....	69
5.4.1 Χρηματοδοτικό εργαλείο Jessica.....	71
Κεφάλαιο 6^ο – Πλεονεκτήματα - Μειονεκτήματα και προβλήματα έργων ΣΔΙΤ.....	76
6.1 Μειονεκτήματα έργων ΣΔΙΤ.....	76
6.1.1 Αύξηση του κόστους έργων ΣΔΙΤ λόγω οικονομικής κρίσης.....	76
6.1.2 Προβλήματα μελετητών και κατασκευαστικών.....	78
6.2 Πλεονεκτήματα έργων ΣΔΙΤ	79
6.2.1 Πλεονεκτήματα αναπτυξιακού χαρακτήρα και τεχνογνωσίας.....	79
6.2.2 Πλεονεκτήματα του δημόσιου τομέα και αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών και δημοσίων έργων.....	81
6.2.3 Πλεονεκτήματα δημοσιοοικονομικού χαρακτήρα	81
6.3.4 SWOT Analysis των ΣΔΙΤ	83
Συμπεράσματα	86
Βιβλιογραφία	89

Ελληνική Βιβλιογραφία.....	89
Ξένη Βιβλιογραφία.....	90
Πηγές από το Internet.....	91
Παράρτημα Ι.....	92

Ευρετήριο Εικόνων και Πινάκων

Εικόνα 1: Σχηματική αναπαράσταση διαδικασιών ένταξης ενός έργου σε ΣΔΙΤ.....	23
Εικόνα 2: Δανειοδοτήσεις της ΕΤΕ το 2013.....	57
Εικόνα 3: Αξία συναλλαγών έργων ΣΔΙΤ στην ΕΕ.....	70
Πίνακας 1: Προκλήσεις και μέτρα αντιμετώπισης της χρηματοδότησης σε έργα ΣΔΙΤ.....	67

Εισαγωγή

Οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) αναπτύχθηκαν πάρα πολύ τα τελευταία 20 χρόνια στο πλαίσιο της αναθεώρησης των απόψεων σχετικά με την έκταση της δραστηριότητας του δημόσιου τομέα και την αναγκαιότητα της αποτελεσματικότητάς της σε συνδυασμό με την παγκόσμια οικονομική κρίση που δεν επέτρεπε την υπέρβαση των προϋπολογισμών των κρατών για την κατασκευή των δημόσιων έργων και υποδομών. Οι επενδύσεις σε έργα υποδομής είναι ένα σημαντικό μέσο για τη διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της κρίσης και τη στήριξη μιας ταχείας επανόδου σε διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη. Οι ΣΔΙΤ μπορούν να προσφέρουν αποτελεσματικούς τρόπους για την εκτέλεση έργων υποδομής, την παροχή δημόσιων υπηρεσιών και, γενικότερα, την υιοθέτηση καινοτομιών στο πλαίσιο αυτών των προσπαθειών ανάκαμψης. Σ' ένα περιβάλλον που επικρατεί η παγκόσμια τάση για ιδιωτικοποίηση και ο περιορισμός του ρόλου του κράτους, οι ΣΔΙΤ βρήκαν πρόσφορο έδαφος για να αναπτυχθούν. Οι ΣΔΙΤ είναι σχήματα που αποσκοπούν στην πιο μακροπρόθεσμη διαρθρωτική ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών, συνδυάζοντας τα επιμέρους πλεονεκτήματα του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, αντίστοιχα.

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία **επικεντρώνεται** κατά κύριο λόγο στα προβλήματα χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ τα οποία προέκυψαν τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης και της αδυναμίας πρόσβασης των ιδιωτικών φορέων κατά κύριο λόγο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την παροχή δανείων.

Σκοπός της, είναι να ενημερώσει και να εξοικιώσει τους αναγνώστες σχετικά με τις ΣΔΙΤ και να γίνει μια προσέγγιση, η οποία θα είναι ένα χρήσιμο εργαλείο στους μελλοντικούς μελετητές, για το πώς η κρίση στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις διεθνείς αγορές επηρέασε τον θεσμό αυτό, αλλά αναδιαμόρφωσε και βελτίωσε κάποια βασικά στοιχεία του.

Η **δομή** της εργασίας είναι η ακόλουθη:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια εισαγωγή στους ορισμούς που διέπουν τα έργα ΣΔΙΤ, τα γενικά χαρακτηριστικά αυτών καθώς επίσης και στους τύπους των συμβάσεων με τις οποίες αυτά πραγματοποιούνται.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται το θεσμικό και νομικό πλαίσιο που διέπουν τα έργα ΣΔΙΤ στην Ελλάδα ενώ στο παράρτημα I παρουσιάζεται ολόκληρος ο νόμος 3389/2005 που είναι ο κύριος και εναρκτήριο νόμος των έργων ΣΔΙΤ στην Ελλάδα

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεσμικό και νομικό πλαίσιο της χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στους φορείς χρηματοδότησης και στα χρηματοδοτικά εργαλεία που παρέχουν ρευστότητα στους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται τα χρηματοδοτικά προβλήματα που έχουν προκύψει στα έργα ΣΔΙΤ και παρουσιάζονται οι λύσεις που έχουν προταθεί από τους θεσμικούς φορείς προκειμένου να βελτιωθεί η ρευστότητα των τραπεζών και κατ'επέκταση των ιδιωτικών φορέων.

Στο έκτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια συνολική παρουσίαση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των έργων ΣΔΙΤ και γίνεται μια SWOT analysis των έργων ΣΔΙΤ με την μέχρι τώρα εμπειρία που έχει αποκτηθεί εδώ και 9 χρόνια από την εφαρμογή των έργων ΣΔΙΤ στην Ελλάδα.

Τέλος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας πάνω στα χρηματοδοτικά προβλήματα των έργων ΣΔΙΤ που βασίστηκε στην βιβλιογραφική έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσα από την σχετική αρθρογραφία αλλά και την παρακολούθηση της πολιτικής και οικονομικής επικαιρότητας καθώς το θέμα της χρηματοδότησης και της ρευστότητας είναι ένα πρόβλημα δυναμικό και αποφάσεις λαμβάνονται κάθε εβδομάδα προκειμένου να ενισχυθεί αυτή.

Abstract

The Public Private Partnership (PPP) are developed too much in the last 20 years in the revision of views on the extent of activity in the public sector and the need for efficiency in conjunction with the global economic crisis which did not allow to overcome state budgets for the construction of public works and infrastructure. Investment in infrastructure is an important means to maintain economic activity during the crisis and support rapid return to sustain economic growth. PPPs can provide effective ways to deliver infrastructure projects, to provide public services and, in general, the adoption of innovations in the context of these recovery efforts. In an environment where there is a global trend towards privatization and limiting the role of the state, PPP found fertile ground to grow. PPP schemes are aimed at longer-term structural development of infrastructures and services, combining the individual strengths of the private and public sector, respectively.

This thesis **focuses** primarily on the financial problems of PPP projects which have arisen in recent years due to the economic crisis and the inability to access private entities primarily due to financial institutions to provide loans.

The **purpose** of this thesis is to inform and familiarize readers on PPPs and make an approach, which will be a useful tool for future researchers, about how the crisis in financial institutions and international markets affect this institution, but reshaped and improved some key elements.

The **structure** of the paper is the following:

The first chapter is an introduction to the definitions governing PPP projects, the general features of these as well as the types of contracts under which they occur. The second chapter analyzes the institutional and legal framework governing PPP projects in Greece and in Annex I presented all the law 3389/2005 which is the main and starting PPP Law in Greece.

The third chapter presents the institutional and legal framework for the financing of PPP projects and in the fourth chapter is a reference to the funding agencies and the financial tools that provide liquidity to public and private entities.

The fifth chapter analyzes the financial problems that have arisen in PPP projects and presented the solutions proposed by institutional actors in order to improve the liquidity of banks and hence of private operators.

The sixth chapter takes place a comprehensive presentation of the advantages and disadvantages of PPP projects and is a SWOT analysis of the PPP experience so far gained for nine years from the implementation of PPP projects in Greece.

Finally the conclusions of the work on the financial problems of PPP projects are presented, based on a literature survey conducted through the relevant literature and monitoring of political and economic affairs as the financing and liquidity is a potential problem and any decisions are taken in a weekly basis in order to strengthen it.

Κεφάλαιο 1^ο – Γενική περιγραφή και ορισμός των ΣΔΙΤ

1.1 Εισαγωγή – Ορισμός των ΣΔΙΤ

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Οικονομίας Κατασκευών με ορισμό που έδωσε το 2005 Ο όρος «Σύμπραξη Δημόσιου - Ιδιωτικού Τομέα» (ΣΔΙΤ) αναφέρεται σε μορφές συνεργασίας των δημόσιων αρχών με τον ιδιωτικό τομέα που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της χρηματοδότησης, της κατασκευής, της ανακαίνισης, της διαχείρισης, της συντήρησης μιας υποδομής ή παροχής μιας υπηρεσίας.

Σύμφωνα με την Γεωργακοπούλου (2012) η ανάπτυξη των υποδομών από τον δημόσιο τομέα αμιγώς δεν είναι μια μακροπρόθεσμη βιώσιμη λύση εξαιτίας και της οικονομικής κρίσης που μαστίζει την Ελλάδα εδώ και 5 χρόνια αλλά και η μονομερής εξάρτηση στον ιδιωτικό τομέα δεν είναι βιώσιμη επίσης. Οι ΣΔΙΤ όμως μπορούν να ενσωματώσουν τα πλεονεκτήματα τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα και αποτελούν μια στρατηγική για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών και υποδομών που εφαρμόζεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Το κεντρικό στοιχείο των ΣΔΙΤ είναι η συνεργασία με τον καταμερισμό ευθυνών, αποφάσεων, κόστους αλλά και κινδύνων με σκοπό την επιδίωξη κοινών στόχων και κοινών επενδύσεων.

Διάφοροι οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα, το ΔΝΤ και άλλοι έχουν προσπαθήσει να ορίσουν τις ΣΔΙΤ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της Πράσινης βίβλου, το 2004 ορίζει τις ΣΔΙΤ «ως μορφές συνεργασίας μεταξύ των δημοσίων αρχών και του επιχειρηματικού κόσμου που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της χρηματοδότησης, κατασκευής, ανακαίνισης, διαχείρισης και συντήρησης μιας υποδομής ή υπηρεσίας»

Το ΔΝΤ το 2004 όρισε τις ΣΔΙΤ ως συμπράξεις όπου ο ιδιωτικός τομέας παρέχει τις υποδομές και τις υπηρεσίες που παραδοσιακά παρείχε ο δημόσιος τομέας. Ο ιδιωτικός τομέας παρέχει την χρηματοδότηση αλλά αναλαμβάνει και τους κινδύνους. Σύμφωνα πάντα με το ΔΝΤ οι υποδομές που μπορεί να παρέχει ένας ιδιώτης στο κράτος είναι κατασκευή και λειτουργία νοσοκομείων, σχολείων, φυλακών, δρόμων, γεφυρών και σηράγγων σιδηροδρομικών δικτύων, συστημάτων εναέριας κυκλοφορίας, ύδρευσης και εγκαταστάσεων υγιεινής.

Η Ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων το 2004 όρισε τις ΣΔΙΤ ως προς την εισαγωγή πόρων υλικών και χρηματικών καθώς και τεχνογνωσίας από τον ιδιωτικό

τομέα προκειμένου να παρέχονται υπηρεσίες και υποδομές από τον δημόσιο τομέα ενώ ο ΟΟΣΑ(2008) όρισε τις ΣΔΙΤ ως μια συμφωνία μεταξύ του δημόσιου τομέα και των ιδιωτών με στόχο την παροχή υπηρεσιών και υποδομών από τον δημόσιο τομέα αλλά και με οικονομικά οφέλη για τον ιδιωτικό τομέα.

Τέλος η επενδυτική τράπεζα Standard and Poor's (2005) όρισε τις ΣΔΙΤ ως μια μακροπρόθεσμη σχέση μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που αφορά την κατανομή κινδύνων και ωφελειών από την παροχή υπηρεσιών και υποδομών που επιτυγχάνονται με την χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα υπηρεσιών και υποδομών που παρέχει ο δημόσιος τομέας παραδοσιακά.

1.2 Γενικά Χαρακτηριστικά των ΣΔΙΤ

Ο Μαυρίκης το 2008 παρουσίασε τα γενικότερα χαρακτηριστικά στοιχεία των ΣΔΙΤ που είναι τα ακόλουθα:

- Μια ΣΔΙΤ προϋποθέτει, δυο ή περισσότερα μέρη, εκ των οποίων το ένα είναι πάντοτε το δημόσιο ενώ τα άλλα προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα, είτε ως διευθυντές έργου (project manager), είτε ως κοινοπραξία εταιρειών.
- Κάθε ένας που συμμετέχει σε μια ΣΔΙΤ θεωρείται ότι δύναται να διαπραγματεύεται αυτόνομα και για τα ίδια του συμφέροντα, εφόσον δε χρειάζεται να αναφερθεί σε κάποιο όργανο ανώτερης εξουσίας. Μερικές φορές, το δημόσιο χρειάζεται να συστήσει κάποια ειδική υπηρεσία ή κάποιο θεσμοθετημένο όργανο, προτού μπορέσει να εισέλθει σε μια τέτοια συνεργασία
- Μια ΣΔΙΤ προϋποθέτει και δημιουργεί μια σταθερή σχέση μεταξύ των μερών, δηλαδή δεν είναι μια απλή συναλλαγή με το Δημόσιο, αλλά υπάρχει μια συνεχής σχέση και αλληλεπίδραση συντελεστές της οποίας διαπραγματεύονται μεταξύ των μερών από την έναρξη (Middleton, 2000).
- Σε μια ΣΔΙΤ κάθε μέρος συνεισφέρει κάτι στη συνεργασία. Επομένως για να αποτελεί μια ΣΔΙΤ σωστή συνεργασία, το κάθε μέρος χρειάζεται να συνεισφέρει κάποιους πόρους (υλικούς ή μη) στη σύμπραξη. Η μεταφορά υλικών αγαθών όπως, γη, χρήματα, κλπ είναι εμφανής, ενώ η μεταφορά άλλων υπηρεσιών όπως τεχνογνωσία, διοίκηση κ.α. δεν είναι τόσο εμφανής και χρήζει ιδιαίτερης προσοχής.

- Τέλος μια συνεργασία υποδηλώνει ότι υπάρχει διαμοιρασμένη ευθύνη για τα αποτελέσματα ή τις δραστηριότητες .

Αυτό διαφοροποιεί τις ΣΔΙΤ από άλλες μορφές σχέσεων μεταξύ του Δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, στις οποίες το Δημόσιο διατηρεί τον έλεγχο των αποφάσεων σε όλη τη διαδικασία. Οι ΣΔΙΤ παράγουν αμοιβαίες υποχρεώσεις, οι οποίες δυσχεραίνουν την εξακρίβωση και τον καταλογισμό ευθυνών, με αποτέλεσμα να θεωρούνται σαν ιδιαίτερες οργανωτικές δομές και όχι αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης μεταξύ των αυτόνομων μερών.

Η λογική που έχουν οι ΣΔΙΤ είναι η παροχή υπηρεσιών και υποδομών βελτιωμένων ποιοτικά και αποδοτικότερων οικονομικά από τον δημόσιο με την σύμπραξη του ιδιωτικού τομέα.

Μέσω των ΣΔΙΤ είναι δυνατόν να παραδίδονται περισσότερα έργα ή υπηρεσίες, σύμφωνα με προκαθορισμένες προδιαγραφές ποιότητας, σε συντομότερο χρονικό διάστημα και αυτό γιατί οι ΣΔΙΤ μετατρέπουν τις ογκώδεις αρχικές κεφαλαιουχικές δαπάνες σε τακτικές πληρωμές υπηρεσιών είτε από τους τελικούς χρήστες είτε από το Δημόσιο φορέα στη βάση μακροχρόνιων συμβάσεων, επιτρέποντας έτσι στο Δημόσιο Τομέα να χρηματοδοτεί έργα ή υπηρεσίες πέρα των διαθέσιμων πεπερασμένων πόρων του. Από λογιστική άποψη, η Αναθέτουσα αρχή δεν αναλαμβάνει δανειακές υποχρεώσεις για την αγορά ενός περιουσιακού στοιχείου και έτσι η συναλλαγή δεν εμφανίζεται στο σκέλος του παθητικού στον ισολογισμό του Δημοσίου τομέα. Δεδομένου ότι η συμβατική δέσμευση του Δημοσίου τομέα να αγοράζει υπηρεσίες από τον ιδιωτικό για αρκετές δεκαετίες μετά την ολοκλήρωση ενός έργου έχει σημαντικές συνέπειες τόσο για τις δανειακές ανάγκες του δημοσίου τομέα, όσο και για τον έλεγχο των μελλοντικών δημοσίων δαπανών, είναι απαραίτητο το Δημόσιο να τις παρακολουθεί προσεκτικά, ώστε να διασφαλίζεται η προσήκουσα αποπληρωμή του έργου (Υπουργείο Οικονομίας, Ιούνιος 2006).

Οι δομές και οι σχέσεις στις ΣΔΙΤ είναι συχνά περίπλοκες από εμπορική, νομική και χρηματοοικονομική άποψη.

Σε μια ΣΔΙΤ υπάρχουν οι συμμετέχοντες οι οποίοι είναι δύο ή και περισσότερα εμπλεκόμενα μέρη και στα οποία το ένα μέρος είναι ο δημόσιος τομέας. Η περίοδος συνεργασίας των εμπλεκόμενων μερών είναι συνήθως από 15-30 χρόνια

για την παροχή μιας υπηρεσίας ή την εκμετάλλευση μιας υποδομής χωρίς να αποκλείονται και μικρότερες συμβάσεις αλλά όχι λιγότερες από 3 χρόνια.

Ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας των ΣΔΙΤ είναι αυτός που συντελεί στις παραγωγικές και διαρκείς σχέσεις μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

Στις σχέσεις αυτές, λαμβάνουν χώρα συναλλαγές μεταξύ του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Οι παράμετροι στις συναλλαγές αυτές μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ των εταίρων τόσο εξ αρχής της σχέσης, όσο και κατά τη διάρκεια της εξέλιξής της καθώς πρόκειται για μια δυναμική διαδικασία που αναθεωρείται συνεχώς. Οι όροι βέβαια τίθενται στην αρχική σύμβαση, όπου προσδιορίζονται οι κοινές αξίες, η κοινή κατανόηση των προτεραιοτήτων και των στόχων πολιτικής χτίζοντας ένα περιβάλλον αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Στο θέμα των πόρων ο κάθε ένας από τους συμμετέχοντες προσφέρει στην συνεργασία με τον δικό του μοναδικό τρόπο (χρήματα, οικόπεδα, υπηρεσία, κτλ) και για αυτό τον λόγο οι ΣΔΙΤ στηρίζονται στις καλύτερες διαθέσιμες δεξιότητες, τεχνογνωσίες και πόρους που μπορεί να προσφέρει ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας έτσι ώστε να υπάρχει κέρδος για αυτόν που βάζει τα χρήματα του αλλά και η καλύτερη εξυπηρέτηση για αυτόν που παρέχει την υπηρεσία ή την υποδομή.

Ένα βασικό στοιχείο των ΣΔΙΤ είναι η δυνατότητά τους να παρέχουν δημόσια έργα και υπηρεσίες με τον πιο οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Στην αρχή της σχέσης, οι πιθανοί κίνδυνοι που συνδέονται με το σχέδιο, αναφέρονται και κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει τους κινδύνους εκείνους που μπορεί να διαχειριστεί καλύτερα. Ο δημόσιος τομέας μπορεί να μεταφέρει επομένως κινδύνους στον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα και την εμπειρία για τη διαχείρισή τους. Το κίνητρο για τον ιδιωτικό τομέα να αναλάβει τους κινδύνους είναι τα υψηλότερα ποσοστά απόδοσης.

Για αυτό λοιπόν ο καταμερισμός των ευθυνών και κινδύνων στις ΣΔΙΤ έχουν την ιδιότητα να καθιστούν «συνέταιρους» τον δημόσιο τομέα με τον ιδιωτικό τομέα καθώς υπάρχει ένα αμοιβαίο συμφέρον και μια ενιαία δέσμευση.(Γεωργακοπούλου,2012)

Με βάση τη σύμβαση που συνάπτεται, ο Ιδιωτικός Φορέας υποχρεούται να χρηματοδοτήσει την επένδυση, ενώ αναλαμβάνει και σημαντική ευθύνη για το σχεδιασμό του έργου. Η Αναθέτουσα Αρχή καθορίζει τις απαιτήσεις της με βάση λειτουργικές προδιαγραφές και εγκρίνει τον αναλυτικό σχεδιασμό του έργου. Ο Ιδιωτικός Φορέας αμείβεται κατά τη διάρκεια της φάσης της λειτουργίας του έργου,

χρεώνοντας σε ετήσια βάση είτε την Αναθέτουσα Αρχή, είτε απευθείας τους χρήστες, είτε, σε ορισμένες περιπτώσεις, και τους δύο. Ουσιαστικά, επομένως, μέσα από τις Συμπράξεις Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα, ο ρόλος του Δημόσιου Τομέα αλλάζει, και συγκεκριμένα εξειδικεύεται στην παρακολούθηση και τον έλεγχο της σωστής τήρησης των προδιαγραφών απόδοσης που θέτει στον Ιδιώτη της σύμβασης ΣΔΙΤ (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών 2006).

Συνοψίζοντας τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι τα βασικά στοιχεία των ΣΔΙΤ είναι τα ακόλουθα:

- **Η μεγάλη διάρκεια** της έννομης σχέσης που συνάπτεται μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού φορέα.
- **Ο τρόπος χρηματοδότησης** και ο φορέας από τον οποίο εξασφαλίζεται, ολοκληρωτικά ή σε ποσοστό.
- **Η οικονομική ανάλυση της ΣΔΙΤ** η οποία πρέπει να είναι σωστά καταρτισμένη και να ελέγχεται με την ολοκλήρωση του κάθε στόχου και υποστόχου σε όλα τα στάδια του επιχειρηματικού σχεδιασμού.
- **Ορθολογική κατανομή των κινδύνων** μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού φορέα.

1.3 Τύποι Συμβάσεων ΣΔΙΤ

Οι ΣΔΙΤ διακρίνονται σε 2 κύριες κατηγορίες σύμφωνα με την πράσινη βίβλο της ΕΕ:

- ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου στις οποίες υπάρχει συνεργασία μεταξύ του Δημόσιου και του Ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός άλλου Φορέα ή της εισόδου του ιδιώτη σε έναν υπάρχοντα φορέα
- ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου στις οποίες οι συμπράξη μεταξύ του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα βασίζεται αποκλειστικά σε συμβατικούς δεσμούς.

1.3.1 Οι ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου

Οι ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου αφορούν σε συμπράξεις που βασίζονται σε συμβατικούς δεσμούς μεταξύ του Δημοσίου και του Ιδιωτικού τομέα. Οι συμβάσεις αυτές καλύπτουν ρυθμίσεις οι οποίες αναθέτουν σε έναν ιδιωτικό φορέα τα καθήκοντα για τον σχεδιασμό, χρηματοδότηση, υλοποίηση, εκμετάλλευση ενός έργου ακόμα και την παροχή μιας υπηρεσίας. Υπάρχουν διάφορες μορφές χρηματοδότησης στις ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου.

- Οι κλασσικές μέθοδοι χρηματοδότησης (conventional procurement)

Αυτές οι μέθοδοι χρηματοδότησης χρησιμοποιούνται για δημόσιες υπηρεσίες και υποδομές. Παραδοσιακά στην Ελλάδα, το σύστημα χρηματοδότησης δημοσίων έργων βασιζόταν στους εθνικούς πόρους και συμπληρωνόταν από δάνεια από το εξωτερικό και προγράμματα της ΕΕ. Τα τελευταία χρόνια και εξαιτίας της οικονομικής κρίσης οι στρόφιγγες των δανείων από το εξωτερικό έχουν κλείσει και οι εθνικοί πόροι δεν επαρκούν για την κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση των δημόσιων έργων. Έτσι λοιπόν το ελληνικό κράτος καταφεύγει σε συμβόλαια διαχείρισης και συντήρησης των έργων υποδομής προκειμένου να βελτιωθεί η αποδοτικότητα σε αυτό τον τομέα.

Ακολουθούνται 2 είδη συμβολαίων σε αυτό τον τομέα:

1. Τα συμβόλαια συντήρησης και διαχείρισης
2. Τα ποσοτικά συμβόλαια συντήρησης

Αυτά τα συμβόλαια έχουν εφαρμοστεί με επιτυχία στο εξωτερικό και βασίζονται στην πληρωμή του αναδόχου σε τιμές μονάδος του εκτελεσμένου έργου όπως αυτές καθορίζονται από τα συμβόλαια και τις ποσότητες. Για τις εργασίες σχεδιασμού αυτές καθορίζονται από τον σύμβουλο επίβλεψης και τον σύμβουλο υποστήριξης σε ότι αφορά τις χρηματοδοτήσεις. Σε αυτά τα συμβόλαια ένα σύνολο δραστηριοτήτων συντήρησης για ένα τμήμα μιας υποδομής συμπεριλαμβάνεται στο

συμβόλαιο με τελικό σκοπό να είναι πιο εύκολη η διοίκηση του έργου και να επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας. (Πανδρεμένος,2012)

- Οι Συμβάσεις Συντήρησης βάσει της Απόδοσης (Performance - based maintenance contracts).

Αυτές οι συμβάσεις είναι στην ουσία η εξέλιξη των συμβάσεων των κλασικών μεθόδων χρηματοδότησης. Πραγματοποιείται μετατόπιση των ευθυνών και των κινδύνων και δίνουν στον ανάδοχο περισσότερη αυτονομία προκειμένου να οργανώσει τις εργασίες τους και η ανταμοιβή του είναι προκαθορισμένη και βασίζεται σε δείκτες απόδοσης οι οποίοι περιγράφονται αναλυτικά στο συμβόλαιο.

- Οι Συμβάσεις Διαχείρισης (Management Contracts)

Στις συμβάσεις διαχείρισης μια σειρά από δράσεις και δραστηριότητες ενώ εκτελούνται από κάποιον δημόσιο φορέα περνούν με μια ρύθμιση σε έναν ιδιωτικό φορέα οποίος είναι υπεύθυνος για την οργάνωση και τις διαδικασίες συντήρησης των υποδομών. Οι απαιτήσεις που υπάρχουν από τον ιδιωτικό φορέα είναι η ανταπόκριση στις καθημερινές απαιτήσεις συντήρησης των υποδομών και με αυτές τις συμβάσεις μπορεί να εκχωρηθεί η διαχείριση λειτουργίας μιας υποδομής. (operation management). Με τις συμβάσεις διαχείρισης ο δημόσιος τομέας μεταφέρει την ευθύνη για την συντήρηση και λειτουργία μιας υποδομής σε έναν ιδιωτικό φορέα οποίος λειτουργεί ανεξάρτητα από τον δημόσιο φορέα και δεν έχει οικονομική εξάρτηση από το δημόσιο, λειτουργεί όμως για λογαριασμό του δημόσιου. Η αμοιβή του ιδιωτικού φορέα γίνεται για παροχή υπηρεσιών και η αμοιβή αυτή είτε είναι συνδεδεμένη με την επίτευξη κάποιων συγκεκριμένων στόχων είτε είναι σταθερή. (Γεωργακοπούλου,2012)

- Οι Συμβάσεις Παραχώρησης της Εκμετάλλευσης (Concessions):

Στις συμβάσεις παραχώρησης και εκμετάλλευσης ο δημόσιος φορέας που είναι και ο ιδιοκτήτης της υποδομής παραχωρεί στον ιδιωτικό φορέα την ευθύνη για την παροχή και συντήρηση ενός συγκεκριμένου επιπέδου υπηρεσιών προς τους χρήστες της υποδομής με αντάλλαγμα το δικαίωμα της συλλογής του αντίτιμου από τους χρήστες της υποδομής.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι ο τύπος αυτός των ΣΔΙΤ εφαρμόζεται όταν υπάρχει επαρκής ζήτηση για το έργο ή τις υπηρεσίες, με αποτέλεσμα τα έσοδα από την εκμετάλλευση των παγίων να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητά του, χωρίς να υπάρχουν αντιδράσεις από την κοινή γνώμη για την εκμετάλλευση αυτή. Το κύριο χαρακτηριστικό της, ως προς το περιεχόμενο των ΣΔΙΤ, είναι η εκχώρηση στο ιδιώτη του δικαιώματος εκμετάλλευσης των οικονομικών- εμπορικών δυνατοτήτων ενός δημοσίου παγίου ή αγαθού, για μια προκαθορισμένη χρονική περίοδο. Στην περίπτωση αυτή ο Δημόσιος Τομέας μεταφέρει την πλήρη ευθύνη για την παράδοση των υπηρεσιών υποδομής στον Ιδιωτικό Τομέα, μέσω διαδικασιών διαγωνισμών. Οι ευθύνες αυτές περιλαμβάνουν τόσο κάποιες τεχνικές εργασίες (κατασκευή, λειτουργία, συντήρηση και επέκταση του συστήματος), όσο και κάποιες χρηματοοικονομικές (συλλογή εσόδων, ανεύρεση κεφαλαίων) και διαχειριστικές εργασίες.

Ο Δημόσιος Τομέας παραχωρεί στον Ιδιωτικό τα πάγια για μια περίοδο, συνήθως 20-30 ετών, αλλά η ιδιοκτησία των παγίων παραμένει στο δημόσιο. Ο Ιδιωτικός Τομέας χρηματοδοτεί το έργο και έχει την πλήρη ευθύνη για τη λειτουργία και τη συντήρηση. Ο Δημόσιος Τομέας έχει την ευθύνη του να θέσει στόχους αποδοτικότητας (όπως π.χ. το ζητούμενο επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών), η επίτευξη των οποίων αποτελεί ένα ισχυρό κίνητρο για τον ιδιωτικό τομέα για την ανάπτυξη καινοτομικών τεχνολογικών λύσεων, αφού η βελτίωση της αποδοτικότητας συνδέεται άμεσα με την αύξηση των κερδών.

Πρόκειται για συμβάσεις όμοιες με τη μέθοδο DBFO (Design – Build – Finance - Operate), που ακολουθεί, με τη μόνη διαφορά ότι ο ιδιωτικός φορέας αποπληρώνεται, για το κεφάλαιο που έχει επενδύσει, από την απευθείας χρέωση του τελικού χρήστη ή από τη χρέωση του χρήστη και εν μέρει, αλλά όχι αποκλειστικά, του Δημοσίου (Ειδική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για τα Δημόσια Έργα, 2006).

Οι παραπάνω συμβάσεις παραχώρησης και εκμετάλλευσης μπορούν να έχουν τις ακόλουθες μορφές:

1. Οι Παραχωρήσεις Λειτουργίας και Συντήρησης (Operational and maintenance concessions)

Με τα συμβόλαια αυτά, ο ιδιωτικός τομέας έχει την υποχρέωση να διατηρήσει και να λειτουργήσει μια υπάρχουσα υποδομή και του παρέχεται η δυνατότητα να χρεώνει τους χρήστες για την χρήση της συγκεκριμένης υποδομής ώστε να μπορέσει να χρηματοδοτήσει την λειτουργία και συντήρηση της υποδομής.

Τέτοιου είδους παραχώρηση μετατοπίζει το χρηματικό βάρος που απαιτείται στο χρήστη της υποδομής και ταυτόχρονα αυξάνει την αποδοτικότητα στο έργο.

Στα πλαίσια των παραπάνω συμβάσεων υπάρχουν οι παρακάτω μέθοδοι προσέγγισης αυτού του είδους των συμβάσεων.

- Η μέθοδος B.O.T. (Build / Operate / Transfer) - B.O.O.T. (Build / Own / Operate / Transfer)

Πρόκειται για το πλέον διευρυμένο μοντέλο παραχώρησης, όπου ο ιδιωτικός τομέας καθίσταται υπεύθυνος για το σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση, τη λειτουργία, τη συντήρηση του έργου και αναλαμβάνει και εμπορικούς κινδύνους που σχετίζονται με το έργο αυτό. Ο ιδιωτικός φορέας είτε λειτουργεί είτε έχει στην κυριότητά του το αγαθό καθ' όλη τη διάρκεια της παραχώρησης και το επιστρέφει στο δημόσιο στη λήξη της σύμβασης, συνήθως χωρίς πρόσθετο κόστος (Ειδική επιτροπή Εμπειρογνομόνων για τα Δημόσια έργα, 2006).

Ο Ιδιωτικός Τομέας κατασκευάζει ένα έργο με βάση τις προδιαγραφές που έχει συμφωνήσει με το Δημόσιο Τομέα. Λειτουργεί το έργο που ανήκει, είτε στο Δημόσιο (B.O.T.), είτε στον Ιδιώτη (B.O.O.T.) για ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα και στη συνέχεια, με τη λήξη της περιόδου εκμετάλλευσης, μεταβιβάζει τη λειτουργία του ή και την ιδιοκτησία του στο Δημόσιο. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Ιδιώτης είναι υπεύθυνος για τμήμα ή για το σύνολο της χρηματοδότησης του έργου, συνεπώς και η περίοδος εκμετάλλευσης πρέπει να είναι επαρκής, προκειμένου, μέσω των τελών χρήσης του έργου, να επιτευχθεί μια ελάχιστη απόδοση επί του κεφαλαίου επένδυσης. Στο τέλος της προκαθορισμένης περιόδου εκμετάλλευσης του έργου από τον Ιδιώτη, το Δημόσιο μπορεί να αναλάβει τη λειτουργία του έργου ή να την αναθέσει εκ νέου στον Ιδιώτη που το κατασκεύασε ή ακόμα και σε τρίτο. Για παράδειγμα, αυτής της μορφής ΣΔΙΤ είναι τα Parking που έχουν κατασκευασθεί και λειτουργούν σε αρκετές ελληνικές πόλεις αλλά ακόμα και το αεροδρόμιο «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ», η Λεωφόρος Σπάτων-Ελευσίνας, η Δυτική Περιφερειακή Λεωφόρος Υμηττού και η Ζεύξη Ρίου-Αντιρρίου.

- Η μέθοδος D.B.F.O. (Design / Build / Finance / Operate)

Οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και αφορούν τον σχεδιασμό, την κατασκευή, την λειτουργία και την χρηματοδότηση νέων δημόσιων υποδομών. Το δημόσιο αγοράζει τις υπηρεσίες που προέρχονται από το έργο αυτό, αποκτώντας το δικαίωμα χρήσης του έργου για μια συμβατική περίοδο. Ο ιδιωτικός φορέας αναλαμβάνει την ευθύνη του σχεδιασμού, της κατασκευής, της λειτουργίας, της χρηματοδότησης του παγίου και επανακτά την αξία των επενδυμένων κεφαλαίων από τις πληρωμές, που καταβάλει το δημόσιο για τις υπηρεσίες που του παρέχονται, κατά τη διάρκεια της σύμβασης. Η μέθοδος βρίσκει εφαρμογή κυρίως στην κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση δημοτικών κτιρίων (σχολεία, δημοτικά κτίρια, βιβλιοθήκες), υποδομών (πάρκα, πλατείες, κλπ), στη διαχείριση απορριμμάτων, σε υποδομές αποχέτευσης –βιολογικών καθαρισμών, κλπ. Στη λήξη της σύμβασης η ιδιοκτησία του παγίου μεταφέρετε στο δημόσιο. Το κέντρο βάρους μετατοπίζεται από την κατασκευή στην παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών, ενώ η καταβολή αμοιβής εκ μέρους του Δημόσιου Τομέα βασίζεται στην αποδοτικότητα του Ιδιωτικού Τομέα σε συμφωνημένα επίπεδα παροχής ορισμένων υπηρεσιών.

- Η μέθοδος B.O.O (Build / Own / Operate)

Ο Δημόσιος Τομέας απευθύνεται στον Ιδιωτικό Τομέα για την υλοποίηση ενός κοινωφελούς έργου και του χορηγεί άδεια λειτουργίας μακράς χρονικής περιόδου.

Στην συγκεκριμένη μέθοδο ο Ιδιώτης σχεδιάζει, χρηματοδοτεί, κατασκευάζει και λειτουργεί το έργο αυτό, έχει την ιδιοκτησία του, ενώ το δημόσιο προσδιορίζει τις προδιαγραφές λειτουργίας του έργου σε ότι αφορά τις προσφερόμενες υπηρεσίες, τους κανόνες ασφαλείας και το ανώτατο επίπεδο τελών χρήσης. Για παράδειγμα, ένας τομέας που μπορεί να εφαρμοστεί η μέθοδος αυτή στη χώρας μας είναι η κατασκευή, συντήρηση και αξιοποίηση των οδικών δικτύων (εκτός από το πρωτεύον και το δευτερεύον οδικό δίκτυο της χώρας).

- Η μέθοδος B.T.O. (Build / Transfer / Operate)

Σε αυτού του είδους τις συμβάσεις ο ιδιωτικός φορέας χρηματοδοτεί, σχεδιάζει και κατασκευάζει ένα έργο και μετά την αποπεράτωση του μεταβιβάζει την ιδιοκτησία του στο δημόσιο. Κατόπιν ο ιδιώτης και το δημόσιο συμφωνούν για την μίσθωση του έργου για μια προκαθορισμένη περίοδο και ο ιδιώτης διαχειρίζεται το έργο και εισπράττει τα έσοδα από την λειτουργία του προκειμένου να αποσβέσει το κόστος της κατασκευής. Για παράδειγμα, ένας τομέας που μπορεί να εφαρμοστεί η μέθοδος αυτή στη χώρα μας είναι η κατασκευή, συντήρηση και αξιοποίηση των οδικών δικτύων, με τη διαφοροποίηση της ιδιοκτησίας κατά την περίοδο της εκμετάλλευσης.

- Η μέθοδος B.O.L.T. (Build / Own / Lease / Transfer)

Ο Ιδιωτικός Τομέας χρηματοδοτεί και κατασκευάζει τις εγκαταστάσεις, τις οποίες στη συνέχεια ενοικιάζει (με leasing) σε κρατικό Φορέα ή Φορέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο οποίος και καταβάλλει περιοδικές πληρωμές στον Ιδιώτη μέσω των οποίων σταδιακά μεταβιβάζει και την ιδιοκτησία των εγκαταστάσεων. Στο τέλος της περιόδου μίσθωσης ο κρατικός Φορέας ή ο Φορέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι πλέον ιδιοκτήτης των εγκαταστάσεων ή τις αγοράζει με τίμημα που έχει προσδιοριστεί στη σύμβαση leasing. Κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης οι εγκαταστάσεις δύναται να λειτουργούν είτε από τον Κρατικό Φορέα – Αγοραστή είτε από τον Ιδιώτη. Για παράδειγμα, ένας Ο.Τ.Α. δεν διαθέτει δημαρχιακό κτίριο ούτε διαθέτει το σύνολο των αναγκαίων κεφαλαίων για την κατασκευή του. Αντί να προχωρήσει σε δανεισμό και να κατασκευάσει το κτίριο ως δημόσιο έργο προχωρά σε Σύμπραξη με έναν Ιδιώτη, ο οποίος αναλαμβάνει να κατασκευάσει το κτίριο που καλύπτει τις ανάγκες του και στη συνέχεια με χρηματοδοτική μίσθωση παραχωρεί τη χρήση του στον Ο.Τ.Α. Με τη μέθοδο αυτή ο Ο.Τ.Α. θα ικανοποιήσει ταχύτερα τις ανάγκες στέγασης των υπηρεσιών του, ενώ ταυτόχρονα είναι δυνατόν να αναθέσει στον Ιδιώτη τις υπηρεσίες συντήρησης, θέρμανσης, καθαρισμού, κλπ. Με την καταβολή των μισθωμάτων και τη λήξη της περιόδου μίσθωσης το κτίριο περιέρχεται στην ιδιοκτησία του Ο.Τ.Α. (Μαυρίκης, 2012)

- Η μέθοδος B.B.O. (Buy / Build / Operate)

Με αυτή τη μέθοδο ο Δημόσιος Τομέας προσπαθεί να προσελκύσει ιδιωτικά κεφάλαια πουλώντας εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας σε ιδιώτες. Ο ιδιωτικός τομέας αγοράζει το πάγιο από το δημόσιο τομέα, το οποίο πρέπει να ανακαινιστεί ή να επεκταθεί. Ο ιδιωτικός τομέας χρηματοδοτεί τις απαραίτητες εργασίες για την προσαρμογή του παγίου στις ανάγκες του δημοσίου και είναι υπεύθυνος για τη συνεχή λειτουργία και συντήρηση αυτού, για μια προκαθορισμένη χρονική περίοδο. Βασικός σκοπός αυτής της μεθόδου είναι η υλοποίηση πρόσθετων επενδύσεων (ανακαινίσεις – επεκτάσεις) ώστε να καταστεί δυνατή η μέγιστη δυνατή εκμετάλλευση των επιχειρηματικών δεξιοτήτων των Ιδιωτών, να αναδειχθεί η υπεραξία των υφισταμένων έργων υποδομής και να μειωθούν οι αυξημένοι κίνδυνοι που απορρέουν από την ιδιοκτησία και λειτουργία τέτοιας μορφής έργων. Για παράδειγμα, η μέθοδος αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στην περίπτωση της αξιοποίησης των αθλητικών εγκαταστάσεων της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, οι οποίες σήμερα βρίσκονται υπό την εποπτεία των ΟΤΑ, υπολειτουργούν και δεν παράγουν προστιθέμενη αξία.

1.3.2 Οι ΣΔΙΤ Θεσμοθετημένου Τύπου

Οι ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός Φορέα που ελέγχεται από κοινού από το Δημόσιο και τον Ιδιωτικό Τομέα. Αποστολή του κοινού Φορέα είναι να μεριμνά για την εκτέλεση ενός έργου ή την παροχή μιας υπηρεσίας προς όφελος του κοινού. Στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), οι δημόσιες αρχές προσφεύγουν σε δομές αυτού του είδους, ιδίως για τη διαχείριση δημόσιων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο (π.χ. υπηρεσίες ύδρευσης ή υπηρεσίες αποκομιδής απορριμμάτων). Είναι προφανές ότι σε τέτοιες μορφές συμπράξεων η συμμετοχή του δημόσιου τομέα στο επιχειρηματικό σχήμα μπορεί και να είναι επιβεβλημένη και για λόγους κοινωνικής αποδοχής. Η άμεση συνεργασία μεταξύ των δύο πλευρών, στα πλαίσια ενός Φορέα που έχει νομική υπόσταση, επιτρέπει στο Δημόσιο Τομέα να διατηρήσει ένα σχετικά υψηλό επίπεδο ελέγχου των εργασιών, το οποίο μπορεί να προσαρμόζεται κατά διαστήματα ανάλογα με τις περιστάσεις, μέσω

της παρουσίας του στη μετοχική ομάδα και τα διοικητικά όργανα του. Δίνει, επίσης, τη δυνατότητα στο Φορέα να αναπτύξει τη δική του εμπειρία όσον αφορά στην εκμετάλλευση της σχετικής υπηρεσίας, υποστηριζόμενος συγχρόνως από έναν εταίρο του ιδιωτικού τομέα. Η σύσταση ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου μπορεί να γίνει:

- Με την απόκτηση του ελέγχου μιας υπάρχουσας δημόσιας επιχείρησης ή υποδομής από τον ιδιωτικό τομέα
- Με την δημιουργία ενός φορέα που θα ελέγχεται από κοινού από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα

Η σύσταση ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου μπορεί να γίνει με την τροποποίηση της μετοχικής σύνθεσης ενός Δημόσιου Φορέα. Η μετάβαση μιας επιχείρησης του Δημόσιου Τομέα στον Ιδιωτικό Τομέα αποτελεί επιλογή οικονομικής πολιτικής, η οποία, ως τέτοια, υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών - μελών της ΕΕ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας μορφής ΣΔΙΤ είναι η σύσταση κοινών επιχειρήσεων με Ιδιώτες (Joint Venture Companies) στις οποίες συμμετέχει και το Δημόσιο (κρατικοί Φορείς ή Ο.Τ.Α.) και ιδιώτες με σκοπό την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών. Η συνεισφορά του Δημοσίου σε αυτές τις επιχειρήσεις μπορεί να είναι περιουσιακά στοιχεία ή και κεφάλαια. Ο Ιδιωτικός Τομέας συνεισφέρει κεφάλαια και αναλαμβάνει να κατασκευάσει και να λειτουργήσει τις υποδομές.

Οι Φορείς αυτής της μορφής μπορεί να έχουν ως αντικείμενο την εμπορική εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου Τομέα ή και γενικότερα την αξιοποίηση επιχειρηματικών ευκαιριών. Για παράδειγμα, ένας Ο.Τ.Α. διαθέτει ένα ακίνητο που προσφέρεται για την δημιουργία ενός θεματικού πάρκου ψυχαγωγίας και πολιτισμού. Προσκαλεί ιδιώτες επενδυτές να καταθέσουν προτάσεις για την αξιοποίηση και εμπορική εκμετάλλευση του ακινήτου σε αυτή την κατεύθυνση. Αφού εξετάσει τις προτάσεις τους, επιλέγει τον Ανάδοχο, με τον οποίο συστήνει κοινή επιχείρηση που αναλαμβάνει να κατασκευάσει και να λειτουργήσει το πάρκο. Ο Ο.Τ.Α. συμμετέχει μειοψηφικά στην διοίκηση του Φορέα, ελέγχει ζητήματα λειτουργίας και τιμολόγησης και αποκτά το μερίδιο των κερδών που του αναλογεί, με βάση το ποσοστό συμμετοχής του. (Γεωργακοπούλου, 2012)

1.4 Υπαγωγή ενός έργου σε ΣΔΙΤ

Οι Δημόσιοι Φορείς που σκοπεύουν να προχωρήσουν σε μία ΣΔΙΤ σύμφωνα με το Ν. 3389/2005, πρέπει να υποβάλλουν σχετική πρόταση προς την Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ, η οποία θα συνοδεύεται από τα απαραίτητα στοιχεία που θα τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα υλοποίησής της. Η πρόταση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει:

- Αναλυτική περιγραφή του έργου που αποτελεί το αντικείμενο της Σύμπραξης και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του
- Ενδεικτικό προϋπολογισμό
- Κόστος λειτουργίας και συντήρησης
- Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης
- Προτεινόμενη μορφή σύμπραξης (είσπραξη τελών από χρήστες ή Δημόσιο, χρηματοδοτική συμβολή του Δημοσίου κλπ)
- Έλεγχο οικονομικής αποδοτικότητας (value for money) που θα αιτιολογεί την επιλογή της σύμπραξης σε σχέση με την υλοποίηση του έργου με δημόσια χρηματοδότηση.
- Άλλα θέματα που μπορεί να επηρεάζουν σημαντικά την υλοποίηση του έργου, όπως, νομικά, περιβαλλοντικά κλπ.

Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να δίνουν μια αξιόπιστη εικόνα του έργου και της απαιτούμενης χρηματοδότησης για τη συνολική διάρκεια ζωής του. Για αυτό απαιτείται λεπτομερής χρηματοοικονομική ανάλυση, ιδιαίτερα στην περίπτωση των ανταποδοτικών έργων, όπου πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι κίνδυνοι ζήτησης και προβλεπόμενων εσόδων.

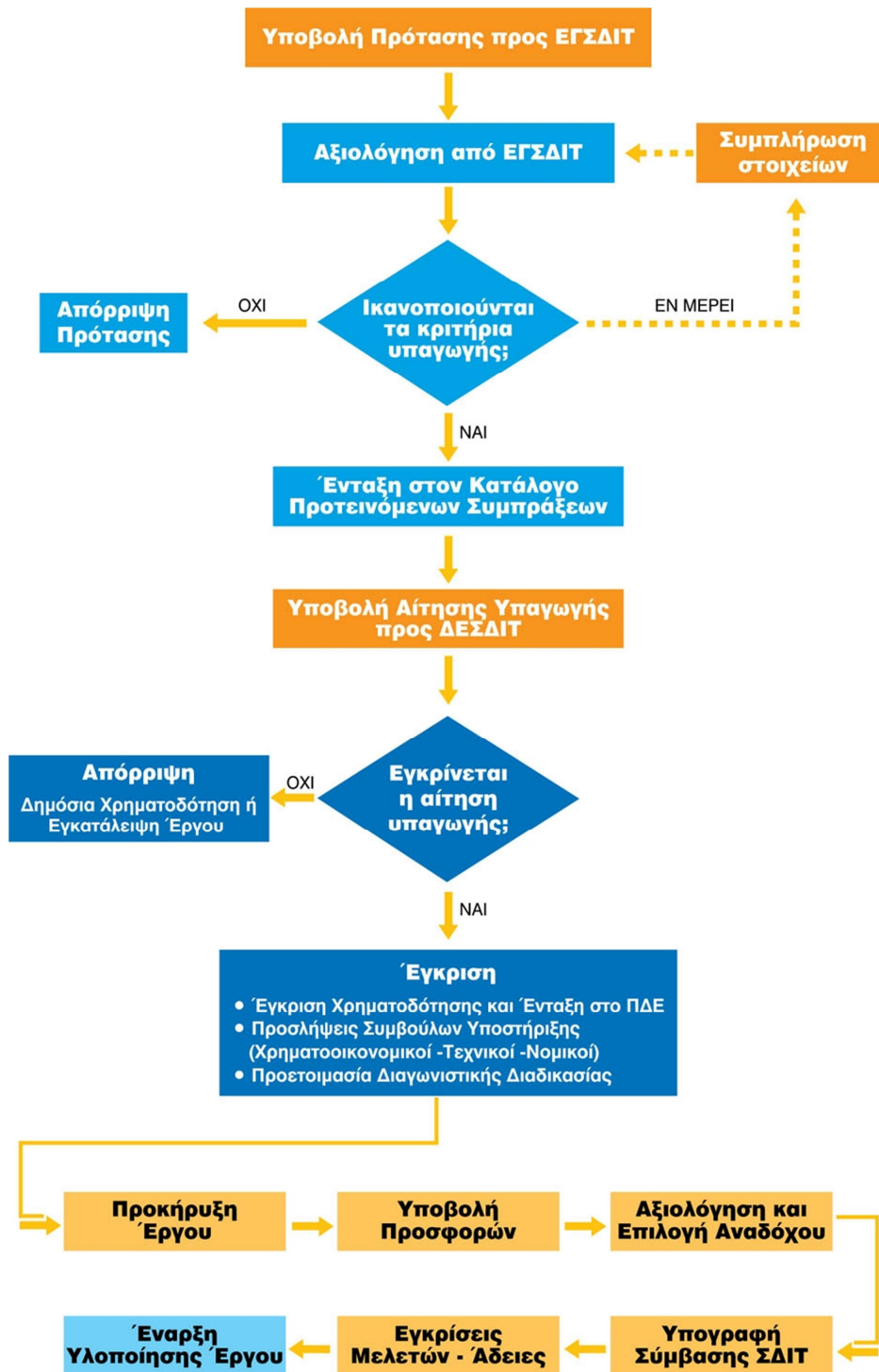
Η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ μελετά την πρόταση του Δημοσίου Φορέα και αξιολογεί κατά πόσο αυτή μπορεί να υλοποιηθεί ως Σύμπραξη και να υπαχθεί στις διατάξεις Ν. 3389/2005. Σε περίπτωση που η πρόταση αξιολογείται θετικά, όπως αρχικά είχε κατατεθεί ή όπως τελικά διαμορφώθηκε κατόπιν αναγκαίων τροποποιήσεων, η Ειδική Γραμματεία την περιλαμβάνει στον «Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων», γνωστοποιεί την απόφασή της στο Δημόσιο Φορέα και τον καλεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών να καταθέσει στη

Διυπουργική Επιτροπή ΣΔΙΤ «Αίτηση Υπαγωγής» της συγκεκριμένης Σύμπραξης στο Ν. 3389/2005.

Στις διαδικασίες ανάθεσης και στις σχέσεις του Δημόσιου Φορέα που ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή με τους Υποψηφίους, εφαρμόζονται οι γενικές αρχές της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας (ίσης μεταχείρισης, διαφάνειας, προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, κλπ). Η ανάθεση γίνεται μετά από δημόσιο διαγωνισμό με ανοικτή ή κλειστή διαδικασία. Υπό ορισμένους όρους, που προβλέπονται στον νόμο, μπορεί να εφαρμοστεί και η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου ή η διαδικασία διαπραγμάτευσης.

Η ανάθεση των Συμβάσεων ΣΔΙΤ γίνεται με κριτήριο είτε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, είτε τη χαμηλότερη τιμή. Τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες των Υποψηφίων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης ορίζονται στην Προκήρυξη του Διαγωνισμού. (<http://www.sdit.mnec.gr/el/infopoint/procedures>)

Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται σχηματικά ολόκληρη η διαδικασία για την υπαγωγή ενός έργου στον Ν.3389/2005 και να χαρακτηριστεί ως ΣΔΙΤ.

Εικόνα 1: Σχηματική αναπαράσταση διαδικασιών ένταξης ενός έργου σε ΣΑΙΤ

Κεφάλαιο 2^ο – Θεσμικό και Νομοθετικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ

2.1 Εισαγωγή

Η απαρχή για τα έργα ΣΔΙΤ στην Ελλάδα έγινε με την κοινοτική οδηγία 2004/18/EK που όριζε τις διαδικασίες ανάθεσης των δημόσιων έργων στους ιδιώτες. Ο Νόμος 3389/2005 είναι ο εναρκτήριο νόμος των ΣΔΙΤ ο οποίος ενσωμάτωσε την προηγούμενη κοινοτική οδηγία 2004/18/EK και ορίζει κατά περίπτωση τις αρμοδιότητες των θεσμικών και διοικητικών οργάνων αλλά και το νομικό πλαίσιο στο οποίο βασιζότανε η κατασκευή των έργων. Η τελευταία νομοθετική ρύθμιση που αφορούσε τις ΣΔΙΤ είναι το Νομοσχέδιο Γρήγορης Αδειοδότησης «Fast Track».

2.2 Ορισμός των ΣΔΙΤ σύμφωνα με την Νομοθεσία

Ο ορισμός των ΣΔΙΤ μέσα από τον Νόμο 3389/2005 δίνεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 σύμφωνα με την οποία Συμβάσεις Σύμπραξης είναι οι έγγραφες συμβάσεις συνεργασίας από επαχθή αιτία που συνάπτουν οι Δημόσιοι Φορείς σε τομείς της αρμοδιότητάς τους με νομικά πρόσωπα του Ιδιωτικού Τομέα («Ιδιωτικοί Φορείς») για την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών.

Συνδυαστικά με το άρθρο 2 του ίδιου νόμου εξάγεται ένα πρώτο συμπέρασμα σχετικά με τα χαρακτηριστικά των συμβάσεων ΣΔΙΤ. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι:

- Το αντικείμενο των Συμβάσεων είναι η εκτέλεση έργων ή και η παροχή υπηρεσιών. Ως «εκτέλεση έργων» θα πρέπει να εννοηθεί η κατασκευή και εγκατάσταση των απαιτούμενων υποδομών για την αναβάθμιση των παρεχομένων στους πολίτες υπηρεσιών και δύναται να περιλαμβάνει ενδεικτικά την ανέγερση κτιρίων, την κατασκευή εγκαταστάσεων, την ανακαίνιση υφισταμένων υποδομών, την παροχή αναγκαίου εξοπλισμού.

Ως «παροχή υπηρεσιών» θα πρέπει να εννοηθεί παροχή κάθε είδους υπηρεσιών όπως η συντήρηση των ανωτέρω έργων, η φύλαξη, η διοίκηση, διαχείριση, λειτουργία και εκμετάλλευσή τους.

- Το αντικείμενο των Συμβάσεων ανήκει στην αρμοδιότητα του Δημοσίου Φορέα βάσει διάταξης νόμου ή βάσει σύμβασης ή βάσει του καταστατικού του.

Οι Δημόσιοι φορείς μπορούν να δραστηριοποιούνται μέσω συμπράξεων με ιδιωτικούς φορείς και να επιταχύνεται η άμεση συνεργασία με τον ιδιωτικό φορέα με σκοπό την αποτελεσματική και καλύτερη παρακολούθηση της λειτουργίας του έργου.

- Η Σύμβαση προβλέπει ότι η χρηματοδότηση θα γίνει εν όλω ή εν μέρει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι Ιδιωτικοί Φορείς.

Ο Ιδιωτικός φορέας είναι αυτός που εξασφαλίζει την χρηματοδότηση της εκτέλεσης ενός έργου υποδομής ή μιας παροχής υπηρεσιών εάν όχι εξολοκλήρου, ένα μεγάλο μέρος αυτής. Το τίμημα που καταβάλουν ο δημόσιος φορέας ή οι χρήστες του έργου ξεκινάει με την λειτουργία του έργου ή της παροχής υπηρεσιών που έχει συμφωνηθεί.

Η καταβολή του τιμήματος συνδέεται άμεσα με την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών και δύναται να μειώνεται ή και να μην καταβάλλεται σε περίπτωση μη τήρησης των προδιαγραφών απόδοσης που ο Ιδιωτικός Τομέας έχει αναλάβει να τηρήσει ήδη κατά το στάδιο της επιλογής του για τη συμμετοχή στη Σύμπραξη.

- Η Σύμβαση είναι από επαχθή αιτία.

Αυτό είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των ΣΔΙΤ και σημαίνει ότι στην Σύμβαση Σύμπραξης αναλαμβάνουν βάρη, ευθύνες και κινδύνους τόσο ο δημόσιος φορέας όσο και ο ιδιωτικός φορέας.

Η Σύμβαση Σύμπραξης δεν είναι, δηλαδή, ούτε θα πρέπει να εκλαμβάνεται από τους Δημόσιους Φορείς ως, «χαριστική» σύμβαση, με την οποία μόνον το ένα συμβαλλόμενο μέρος (και δη ο Ιδιωτικός Τομέας) αναλαμβάνει υποχρεώσεις.

Αντίθετα, πρόκειται για σύμβαση αμοτεροβαρή με την οποία ο Ιδιωτικός Τομέας επιδιώκει αντάλλαγμα.

- Ο Ιδιωτικός Φορέας αναλαμβάνει ουσιώδες μέρος των κινδύνων.

Η ανάληψη ουσιώδους μέρους των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, κατασκευή, διαθεσιμότητα (υποδομή ή υπηρεσία διαθέσιμη προς χρήση) ή τη ζήτηση του αντικειμένου της Σύμπραξης και των συναφών κινδύνων, όπως ενδεικτικά του διαχειριστικού και του τεχνικού κινδύνου, από τον Ιδιωτικό Φορέα που συμμετέχει στη Σύμπραξη αποτελεί την κύρια διαφορά των Συμβάσεων Σύμπραξης από τις παραδοσιακές δημόσιες συμβάσεις κατασκευής έργων, παροχής υπηρεσιών ή προμήθειας αγαθών. Η ανάληψη των κινδύνων στη Σύμβαση Σύμπραξης είναι ιδιαίτερα περίπλοκη, ωστόσο ο προσδιορισμός των κινδύνων θα πρέπει να ακολουθεί τον ορισμό της Eurostat. Από τις χώρες με μεγαλύτερη εμπειρία στην εφαρμογή των συμπράξεων έχουμε μεγάλο εύρος παραδειγμάτων διαφορετικών μεθόδων ανάληψης κινδύνων από τον Ιδιωτικό Τομέα. Κοινή συνισταμένη είναι η ανάληψη της ευθύνης από τον Ιδιωτικό Τομέα για την προσήκουσα τελική παροχή υπηρεσιών στους πολίτες. Ωστόσο, και δεδομένης της μακράς διάρκειας των Συμβάσεων Σύμπραξης, η κατανομή των κινδύνων προϋποθέτει τη στενή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μερών (συμπεριλαμβανομένων των Τραπεζών ή άλλων δανειοδοτών) για την καταγραφή των κινδύνων και των τρόπων ασφάλισής τους (μέσω εμπραγμάτων ασφαλειών, ιδιωτικών συμβάσεων ασφαλίσεως, εγγυήσεων, κ.ά.)

2.3 Παρουσίαση Θεσμικού Πλαισίου των ΣΔΙΤ

Την διετία 2004-2005 εποχή των Ολυμπιακών Αγώνων και περίοδος που λαμβάνουν χώρα μεγάλα έργα υποδομής στην Ελλάδα, δημιουργήθηκε στην Ελλάδα το θεσμικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ το οποίο ακόμα και σήμερα συμπληρώνεται με διατάξεις και υπουργικές αποφάσεις.

Αναλυτικότερα, οι νόμοι που απαρτίζουν το θεσμικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ είναι οι ακόλουθοι:

- Το Ν. 3389/2005 «Οι Συμπράξεις Δημόσιου - Ιδιωτικού Τομέα», στον οποίο λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις του Ν. 2414/1996 (ΦΕΚ Α' 135/1996) και οι διατάξεις των Οδηγιών 2000/52 (L 193 - 29/07/2000), 2004/18 (L 134 - 30/04/2004). Ο Ν. 3389/2005, συμπεριέλαβε τις κάτωθι εξελίξεις στην Κοινοτική Νομοθεσία :
  - 1) Τη διερεύνηση της Επιτροπής της Ε.Ε., αν οι ΣΔΙΤ εμπίπτουν στην κοινοτική νομοθεσία και αν ο κοινοτικός νομοθέτης οφείλει να παρεμβαίνει ως εγγυητής στους ιδιώτες για καλύτερη πρόσβαση στις Συμπράξεις με το Δημόσιο, σε καθεστώς νομικής βεβαιότητας και πραγματικού ανταγωνισμού (Πράσινη Βίβλος: ΣΔΙΤ / Ευρωπαϊκό Δίκαιο Δημόσιων Συμβάσεων – Παραχωρήσεων).
  - 2) Οι Οδηγίες 92/50/ΕΟΚ (με εξαίρεση το Άρθρο 41), 93/36/ΕΟΚ και 93/37/ΕΟΚ παύουν να ισχύουν από τις 31.01.2006, που είναι και η καταληκτική ημερομηνία ενσωμάτωσης στην ελληνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ.
  - 3) Ο συνδυασμός των προαναφερομένων δημιούργησε νομική αβεβαιότητα, ως προς το αν η ανάθεση των ΣΔΙΤ θα πρέπει να γίνεται με αναφορά στις σχετικές Οδηγίες και εφόσον γίνεται αυτή η αναφορά, τότε ποιες Οδηγίες θα πρέπει να εφαρμοστούν. Προτιμήθηκε η ενσωμάτωση των βασικών διατάξεων της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ στο Ν. 3389/2005, ώστε να αποφευχθούν πιθανά προβλήματα και θεσμικές παρεμβάσεις στο μέλλον.
- Το Ν. 3299/2004 «Η Παροχή Κινήτρων για τις Ιδιωτικές Επενδύσεις», ο οποίος λειτουργεί συμπληρωματικά στη χρηματοδότηση επιλέξιμων κατηγοριών επενδύσεων, με γεωγραφικά και λοιπά κριτήρια. Στο καθεστώς των ενισχύσεων του νόμου υπάγονται επενδυτικά σχέδια, όπως αυτά αναφέρονται στο άρθρο 3 του νόμου αυτού, για κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας. Τα ανωτέρω επενδυτικά σχέδια κατανέμονται σε πέντε κατηγορίες προκειμένου να οριστούν οι παρεχόμενες ενισχύσεις.

Η σημαντική διαφοροποίηση από τον προηγούμενο νόμο (2601/98) έγκειται στο ότι το σύνολο των περιοχών της χώρας, περιλαμβανομένων των αστικών συγκροτημάτων Αθήνας και Θεσσαλονίκης, είναι εντός των παρεχόμενων ενισχύσεων. Επίσης, στην περίπτωση της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του νόμου, ενισχύονται κατ' εξαίρεση επενδυτικά σχέδια που δεν ανήκουν στο Φορέα της επένδυσης εφόσον έχουν δοθεί παραχωρητήρια μεγαλύτερα των 15 ετών.

Η παραπάνω ρύθμιση δίνει μια σημαντική ευελιξία στους ΟΤΑ και στους επενδυτές αφού ο αναπτυξιακός νόμος είναι σε εφαρμογή από το 2005.

- Το Ν. **3483/2006**, όπου τροποποιούνται και συμπληρώνονται οι διατάξεις για την χρηματοδοτική μίσθωση, οι διατάξεις περί δημόσιων εσόδων και άλλες ρυθμίσεις - άρθρο 16 παρ.1
- Το Ν. **3342/2005 «Βιώσιμη Ανάπτυξη - Αξιοποίηση Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων»**, ο οποίος αφορά σε θεσμικές παρεμβάσεις για την υλοποίηση έργων μέσω ΣΔΙΤ.
- Το Ν. **3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις»** με τον οποίο ρυθμίζονται η σύναψη και εκτέλεση όλων των δημοσίων συμβάσεων, ανεξαρτήτως αξίας, για την εκπόνηση μελετών και παροχή λοιπών υπηρεσιών μηχανικού και των άλλων ελευθερίων επαγγελματιών των κατηγοριών μελετών.
- Την **Πράσινη Βίβλο (Green Paper)** σχετικά με τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και το Κοινωνικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης μέσω των οποίων επιχειρείται η διατύπωση ορισμένων κοινών στοιχείων και διακρίσεων των ΣΔΙΤ, ώστε να δοθεί μια καταρχήν κατεύθυνση εφαρμογής των Οδηγιών στα πολλά και σύνθετα προβλήματα δημοπράτησης που ανέκυψαν στα κράτη-μέλη και συνδέεται κυρίως με τον «ανταγωνιστικό διάλογο», αλλά και για να ξεκινήσει μια διαβούλευση για τις ΣΔΙΤ, χωρίς να προκαταλαμβάνονται σήμερα οι πολιτικές αποφάσεις που θα ληφθούν, προκειμένου να αναπτυχθούν οι ΣΔΙΤ

σε καθεστώς πραγματικού ανταγωνισμού και νομικής σαφήνειας. Στο κείμενο αυτό, οι ΣΔΙΤ διακρίνονται σε “συμβατικού τύπου”, όπου η σύμβαξη δημοσίου και ιδιώτη βασίζεται αποκλειστικά σε συμβατικούς δεσμούς και σε “θεσμοθετημένου τύπου”, στις οποίες υπάρχει συνεργασία δημοσίου και ιδιώτη, στο πλαίσιο ενός άλλου φορέα (**Εταιρία Ειδικού Σκοπού ή SPV**).

- Το **Νομοσχέδιο Γρήγορης Αδειοδότησης (Fast Track)** που καθορίζει πλέον ευέλικτες διαδικασίες για τη γρήγορη έκδοση αδειών υλοποίησης επενδύσεων στην Ελλάδα, σε τομείς που αφορούν τη βιομηχανία, την ενέργεια, τον τουρισμό, την υψηλή τεχνολογία και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένων και των επενδύσεων που εντάσσονται στον επενδυτικό Νόμο.

Στις επόμενες 2 παραγράφους του κεφαλαίου θα παρουσιαστούν οι 2 πιο πρόσφατοι νόμοι, ο 3389/2005 και η νομοθεσία που ορίζει τα έργα fast track καθώς αυτές οι 2 νομοθεσίες είναι κατά κύριο λόγο οι νομοθεσίες που διέπουν τα έργα ΣΔΙΤ στην Ελλάδα.

2.4 Ο Νόμος 3389/2005 που ορίζει τις ΣΔΙΤ

Ο Νόμος 3389/2005 είναι ο βασικός νόμος ο οποίος καθορίζει τις διατάξεις που διέπουν τις ΣΔΙΤ και τα κύρια σημεία του νόμου είναι τα ακόλουθα:

- Ορίζονται οι δημόσιοι φορείς (Υπουργεία, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ) που μπορούν να προχωρούν σε συμβάσεις σύμβαξης με ιδιωτικούς φορείς, μέσα από τη σύσταση Ανωνύμων Εταιρειών Ειδικού Σκοπού για κάθε τέτοια συνεργασία σε τομείς αρμοδιότητάς τους ή δραστηριότητάς τους.
- Το αντικείμενο των συμπράξεων αυτών είναι η δημιουργία υποδομών και η παροχή υπηρεσιών που ανήκουν στην αρμοδιότητα των ως άνω δημοσίων φορέων.
- Προβλέπεται ότι οι ιδιωτικοί φορείς αναλαμβάνουν ουσιώδες μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, τη διαθεσιμότητα και την κατασκευή των αναγκαίων υποδομών ή την παροχή της υπηρεσίας έναντι

ανταλλάγματος, που καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά από τους δημόσιους φορείς ή τους τελικούς χρήστες των υπηρεσιών.

- Επίσης, η χρηματοδότηση συνολικά ή εν μέρει της υλοποίησης των υποδομών για την παροχή υπηρεσιών θα γίνει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι ιδιωτικοί φορείς.
- Το συνολικό προϋπολογιζόμενο κόστος εκτέλεσης του έργου ή της παροχής της υπηρεσίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσόν των 200 εκατομμυρίων ευρώ, εκτός αν η Διυπουργική Επιτροπή αποφασίσει ομόφωνα να εντάξει και μία σύμπραξη μεγαλύτερου προϋπολογισμού.
- Οι Σύμπραξεις Δημόσιου - Ιδιωτικού Τομέα αποτελούν κεντρική κυβερνητική επιλογή για την επίτευξη της μέγιστης δυνατής δημόσιας ωφέλειας μέσα από την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικού κόστους.
- Με τις συμπράξεις ενσωματώνει το Δημόσιο την καινοτομία και την τεχνογνωσία του ιδιωτικού τομέα.
- Δεν αποτελούν αντικείμενο ΣΔΙΤ η άσκηση δημόσιας εξουσίας και γενικά οι δραστηριότητες που κατά το Σύνταγμα ανήκουν αποκλειστικά και άμεσα στο κράτος (π.χ. έννομη τάξη, εθνική άμυνα, απονομή δικαιοσύνης, ευθύνη σωφρονισμού).
- Ο νόμος προσδιορίζει το ελάχιστο περιεχόμενο των συμβάσεων σύμπραξης, όπου περιλαμβάνεται σαφής και αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των αντισυμβαλλομένων σε σχέση με το αντικείμενο της σύμπραξης. Πιο συγκεκριμένα γίνεται ο καθορισμός των ακόλουθων θεμάτων:

- 1) Χρηματοδότησης και συμμετοχής των δημόσιων φορέων στην σύμπραξη
- 2) Διαδικασιών είσπραξης συμβατικών ανταλλαγμάτων.
- 3) Εκδόσεων αδειών.
- 4) Προστασίας περιβάλλοντος.
- 5) Αρχαιολογικών ευρημάτων.
- 6) Απαλλοτριώσεων.
- 7) Εμπλοκής δημόσιων υπηρεσιών και ΔΕΚΟ.

Ολόκληρος ο νόμος 3389/2005 παρουσιάζεται αναλυτικά με όλα τα άρθρα του στο Παράρτημα Ι της εργασίας.

2.5 Προϋποθέσεις υπαγωγής στον Νόμο 3389/2005 για εκτέλεση ενός έργου υποδομής ή μιας παροχής υπηρεσιών

Προκειμένου η εκτέλεση ενός έργου ή η παροχή υπηρεσιών να υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου 3389/2005 θα πρέπει η σύμπραξη να εκπληρώνει τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Η σύμπραξη να έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση έργου ή την παροχή υπηρεσιών που ανήκει στην αρμοδιότητα Δημοσίου Φορέα βάσει διάταξης νόμου ή σύμβασης ή του καταστατικού του.
- Να προβλέπεται ότι οι Ιδιωτικοί Φορείς, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά από τους Δημόσιους Φορείς ή τους τελικούς χρήστες των έργων ή των υπηρεσιών αυτών, αναλαμβάνουν ουσιώδες μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα ή τη ζήτηση του αντικειμένου της Σύμπραξης και των συναφών κινδύνων όπως ενδεικτικά, το διαχειριστικό και τον τεχνικό κίνδυνο.
- Να προβλέπεται ότι η χρηματοδότηση, εν όλω ή εν μέρει, της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών θα γίνει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι Ιδιωτικοί Φορείς.
- Το συνολικό συμβατικό προϋπολογιζόμενο κόστος της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης δεν υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων εκατομμυρίων (200.000.000) Ευρώ χωρίς συνυπολογισμό του αναλογούντος Φόρου Προστιθεμένης Αξίας. Αυτή είναι μια αρκετά σημαντική διάταξη καθώς όπως θα δούμε παρακάτω, έργα που ξεφεύγουν από αυτό τον προϋπολογισμό εμπίπτουν στις διατάξεις της νομοθεσίας για τα έργα fast track.

Οι παραπάνω προϋποθέσεις θα πρέπει να εκπληρώνονται όλες μαζί, ωστόσο υπάρχουν περιπτώσεις συμπράξεων που θα μπορούν να υπαχθούν στον Ν.3389/2005 χωρίς να συντρέχουν όλες μαζί οι παραπάνω προϋποθέσεις.

Επιπροσθέτως όπως προαναφέρθηκε οι δραστηριότητες που ανήκουν, σύμφωνα με το Σύνταγμα, άμεσα και αποκλειστικά στο Κράτος, και ιδίως η εθνική άμυνα, η αστυνόμευση, η απονομή της δικαιοσύνης και η εκτέλεση των ποινών που επιβάλλονται από τα αρμόδια δικαστήρια δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο σύμπραξης.

Ο Ν.3389/2005 λύνει μια σειρά από μεγάλα προβλήματα που είχαν παρατηρηθεί τα προηγούμενα χρόνια κατά τις διαδικασίες εκτέλεσης ενός έργου όπως η έγκαιρη έκδοση αδειών, η αντιμετώπιση αρχαιολογικών ευρημάτων, οι απαλλοτριώσεις, η διαδικασία είσπραξης του συμβατικού ανταλλάγματος από τους τελικούς χρήστες των έργων ή των υπηρεσιών. Η νομοθεσία αυτή λύνει πολλά από αυτά τα προβλήματα δίνοντας στην σύμπραξη που υπάγεται στον νόμο τα παρακάτω πλεονεκτήματα:

- Επίσπευση των διαδικασιών πρόσληψης συμβούλων λόγω της συνδρομής που παρέχει η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ.
- Έγκαιρη και πλήρης ενημέρωση των αρμοδίων κάθε φορά Υπουργών για τα εγκεκριμένα έργα ΣΔΙΤ, που έχει σαν αποτέλεσμα την ταχεία επίλυση τυχόν προβλημάτων.
- Διασφάλιση κονδυλίων για τις πληρωμές διαθεσιμότητας στο πλαίσιο μη ανταποδοτικών ΣΔΙΤ (ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σε ξεχωριστές ΣΑΕ ΣΔΙΤ).
- Διευκόλυνση διαδικασιών ανάθεσης της σύμβασης ΣΔΙΤ λόγω του συντονισμού που παρέχει η Διυπουργική Επιτροπή αλλά και της υποστήριξης της Ειδικής Γραμματείας.
- Ευελιξία και σαφήνεια νομικού πλαισίου, η ταχύτητα στις αποφάσεις.
- Φορολογικά κίνητρα στις Εταιρείες Ειδικού Σκοπού και ειδικά στο κρίσιμο χρονικό διάστημα της κατασκευής.

2.6 Η νομοθεσία Γρήγορης Αδειοδότησης “fast track”

Ο Νόμος «Επιτάχυνση και διαφάνεια υλοποίησης στρατηγικών επενδύσεων» έγινε με σκοπό να παρέχει ένα σταθερό επενδυτικό πλαίσιο κανόνων σε Έλληνες και ξένους επενδυτές με την άρση της γραφειοκρατίας, της διαφθοράς και του πολύπλοκου θεσμικού πλαισίου που διέπει τις επενδύσεις στην Ελλάδα και αποθάρρυνε τους επενδυτές και καθυστερούσε σημαντικά έργα και επενδύσεις στην Ελλάδα.

Ο Νόμος στοχεύει στην ανάπτυξη επενδυτικών σχεδίων, τα οποία δημιουργούν μακροχρόνια θετικά αποτελέσματα ευρέως φάσματος και σημαντικής εντάσεως στην Εθνική Οικονομία. Το αποτέλεσμα θα είναι η δημιουργία σύγχρονων υποδομών, δικτύων και τελικά υπηρεσιών για τους πολίτες, καθώς και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η παραγωγή καινοτόμων προϊόντων υψηλής τεχνολογίας και προστιθέμενης αξίας και η δημιουργία επιχειρήσεων φιλικών προς το περιβάλλον και κοινωνικά υπεύθυνων. (Πανδρεμένος,2012)

Ο νόμος αυτός ορίζει το ποιες είναι οι «στρατηγικές επενδύσεις» οι οποίες είναι οι παραγωγικές επενδύσεις που επιφέρουν σημαντικά αποτελέσματα στην οικονομία και αφορούν κυρίως στην κατασκευή, ανακατασκευή, επέκταση ή στον εκσυγχρονισμό υποδομών και δικτύων στους τομείς:

- Βιομηχανίας
- Ενέργειας
- Τουρισμού
- Μεταφορές και επικοινωνίες
- Παροχή υπηρεσιών υγείας
- Διαχείρισης απορριμμάτων
- Έργα υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας

Οι Στρατηγικές Επενδύσεις πραγματοποιούνται είτε από το Δημόσιο, είτε από Ιδιώτες, είτε είναι με Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα σύμφωνα με το ν. 3389/2005 (Α' 232), είτε με Συμβάσεις μικτής μορφής. Η αίτηση για την εξέταση ένταξης των Στρατηγικών Επενδύσεων υποβάλλεται από τον κύριο του έργου. Κύριος

του έργου είναι κατά περίπτωση είτε ο Ιδιώτης επενδυτής είτε το Δημόσιο, ή ο φορέας του ευρύτερου Δημοσίου τομέα στους οποίους αφορά η επένδυση η οποία εντάσσεται στις Διαδικασίες Στρατηγικών Επενδύσεων. (Γεωργακοπούλου,2012) Για την ένταξη μιας επένδυσης στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο πρέπει να πληρείται τουλάχιστον μια και όχι όλες μαζί όπως συμβαίνει στον νόμο 3389/2005, από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Το συνολικό κόστος της επένδυσης είναι πάνω από διακόσια εκατομμύρια (200.000.000) ευρώ καθώς κάτω από 200.000.000 ευρώ εντάσσονται στον νόμο 3389/2005 όπως είδαμε και προηγουμένως αλλά υπάρχει και περίπτωση επένδυση που είναι κάτω από 200.000.000 ευρώ να ενταχθεί στον συγκεκριμένο νόμο αρκεί
- Το συνολικό κόστος της επένδυσης είναι πάνω από εβδομήντα πέντε εκατομμύρια (75.000.000) ευρώ και ταυτόχρονα από την επένδυση δημιουργούνται τουλάχιστον διακόσιες (200) νέες θέσεις εργασίας
- Ανεξαρτήτως του συνολικού κόστους της επένδυσης, προβλέπεται ότι ποσό τουλάχιστον ύψους τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ επενδύεται ανά τριετία σε έργα υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας που εντάσσονται στη στρατηγική επένδυση
- Από την επένδυση δημιουργούνται κατά βιώσιμο τρόπο τουλάχιστον διακόσιες πενήντα (250) νέες θέσεις εργασίας
- Η επένδυση προάγει την περιβαλλοντική προστασία της Ελλάδας
- Η επένδυση δημιουργεί υπεραξία στην Ελλάδα στο χώρο της εκπαίδευσης, της έρευνας και της τεχνολογίας.

Για να ενταχθεί μια επενδυτική πρόταση στον νόμο fast track θα πρέπει πρώτα να χαρακτηριστεί ως «στρατηγική επένδυση». Για να συμβεί αυτό λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια της επένδυσης:

- Η βιωσιμότητα της προτεινόμενης Επένδυσης.
- Η φερεγγυότητα του Επενδυτή.
- Ανάλυση των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων της επένδυσης στην ελληνική οικονομία σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα

- Η μεταφορά Γνώσης και Τεχνογνωσίας
- Η προβλεπόμενη αύξηση της Απασχόλησης
- Η περιφερειακή ή κατά τόπους Ανάπτυξη της χώρας.
- Η ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας και της Ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας
- Η υιοθέτηση Καινοτομίας και Υψηλής Τεχνολογίας
- Η Αύξηση της Εξαγωγικής Δραστηριότητας
- Η προστασία του Περιβάλλοντος και η Εξοικονόμηση Ενέργειας.

Κεφάλαιο 3^ο – Χρηματοδότηση έργων ΣΔΙΤ

3.1 Βασικές αρχές χρηματοδότησης έργων ΣΔΙΤ

Τα έργα ΣΔΙΤ βασίζονται στις αρχές της χρηματοδότησης τύπου Non-Recourse. Η χρηματοδότηση τύπου Non-Recourse σημαίνει πως το χρέος της χρηματοδότησης ενός έργου καλύπτεται και αποπληρώνεται από την ταμειακή ροή του έργου από τους χρήστες του έργου χωρίς να βασίζεται η αποπληρωμή στην πιστοληπτική αξία των μεμονωμένων επενδυτών του έργου.(Μαυρίκης,2012)

Σε αυτού του τύπου την χρηματοδότηση οι τράπεζες που δανειοδοτούν τον ιδιωτικό φορέα για την κατασκευή ενός έργου, κατοχυρώνονται νομικά έτσι ώστε να εξασφαλίζουν τις ταμειακές ροές της εταιρίας του έργου ενώ αποκτούν και προτεραιότητα στην αποπληρωμή έναντι των υπόλοιπων πιστωτών σε περίπτωση αθέτησης των πληρωμών.

Συνεπώς η ανάλυση των δανειστών του έργου επικεντρώνεται στις ταμειακές ροές του έργου, και τα συμβατικά τεύχη του έργου είναι σχεδιασμένα κατά τρόπο που να εξασφαλίζουν στους δανειστές την πρώτη θέση έναντι των άλλων αξιώσεων επί της ταμειακής ροής, για να είναι δυνατή η αποπληρωμή του αρχικού κεφαλαίου και του τόκου κατά την πάροδο του χρόνου.

Οι δανειστές του έργου θα πρέπει να εξετάζουν την ταμειακή ροή για όλη τη διάρκεια του έργου και όχι μόνο για την φάση της κατασκευής προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποπληρωμή του έργου.

Το κύριο μέτρο σύγκρισής τους είναι δείκτες που μετρούν την ταμειακή ροή, η οποία είναι διαθέσιμη για την εξυπηρέτηση των δανείων έναντι του κόστους εξυπηρέτησης και αποπληρωμής του δανείου ετησίως (Annual Debt Service Cover Ratio) με προβολή τόσο σε όλη τη διάρκεια του δανείου (Loan Life Cover Ratio) όσο και στην πλήρη διάρκεια του έργου (Project Life Cover Ratio). Οι τράπεζες διεκπεραιώνουν μία διαδικασία ελέγχου (stress testing) των προβλέψεων του έργου για διάφορες ευαισθησίες που συνήθως περιλαμβάνουν διαφορετικές παραδοχές για τον όγκο, την απόδοση, τον πληθωρισμό, τα επιτόκια κλπ. για να διασφαλίσουν ότι σε όλες τις εύλογα προβλεπόμενες συνθήκες η αποπληρωμή των δανείων είναι δυνατή καθ' όλη τη διάρκεια του έργου.

Πέραν της κατανόησης του αντίκτυπου ορισμένων κινδύνων, οι τράπεζες θέλουν να διασφαλίσουν την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού από την αδυναμία καλής εκτέλεσης των συμβατικών της υποχρεώσεων. Στα έργα εκείνα που την πληρωμή αναλαμβάνει το Δημόσιο (μη ανταποδοτικά) και άρα υπάρχει ο κίνδυνος της μείωσης των καταβαλλόμενων πληρωμών στην ΕΕΣ ως αποτέλεσμα π.χ. καθυστερήσεων στην κατασκευή ή μη ικανοποιητικής λειτουργίας, τότε η ΕΕΣ επιβάλλει με τη σειρά της τις παρακρατήσεις αυτές στους αθετούντες υπεργολάβους της, εφόσον αυτοί και όχι η ίδια ευθύνεται για αυτό. Δεδομένου ότι οι τράπεζες ενδιαφέρονται για την αποπληρωμή των δανείων, προστατεύουν τα δικαιώματά τους μέσω απευθείας συμφωνίας για την απομάκρυνση ή αντικατάσταση των μερών που οδηγούν ή δύνανται να οδηγήσουν στη μείωση των καταβαλλόμενων πληρωμών. (Πανδρεμένος,2012)

3.2 Η δομή της χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ

Στις παραδοσιακές μορφές προκήρυξης έργων, ο δημόσιος τομέας κατέχει και συντηρεί τα κτίρια του, ενώ χρηματοδοτεί την κατασκευή τους από φόρους ή από δανειακά κεφάλαια. Ο ιδιωτικός τομέας είναι υπεύθυνος για το έργο μόνο κατά τη διάρκεια της κατασκευαστικής φάσης του. Η υπογραφή μίας σύμβασης για την κατασκευή μιας υποδομής ή την παροχή μιας υπηρεσίας σημαίνει την άμεση εκταμίευση προκαταβολής από πλευράς δημοσίου και τη συνολική αποπληρωμή του έργου ή της υπηρεσίας με την ολοκλήρωσή τους από τον ιδιώτη ανάδοχο τους. Ταυτόχρονα, το δημόσιο αναλαμβάνει την πληρωμή και όλων των αυξήσεων των προϋπολογισμών που μπορεί να προκύψουν από προβλήματα και καθυστερήσεις κατά τη διάρκεια ολοκλήρωσης των έργων, ενώ από ένα χρονικό σημείο και μετά δεν διασφαλίζεται για την καλή λειτουργία και ποιότητα τους.

Η φύση και οι κίνδυνοι της χρηματοδότησης είναι τελείως διαφορετικοί στο πλαίσιο των έργων ΣΔΙΤ. Ο ιδιωτικός τομέας είναι υπεύθυνος για την αρχική χρηματοδότηση του έργου και για τη συντήρηση και την παροχή υπηρεσιών από το εν λόγω έργο στη διάρκεια της συμβατικής ζωής του. Με τις συμπράξεις, το δημόσιο προκηρύσσει σήμερα υπηρεσίες και έργα χωρίς να επιβαρύνεται άμεσα για αυτά, αφού την χρηματοδότηση τους αναλαμβάνουν ιδιώτες. Οι ιδιώτες αυτοί αποπληρώνονται σε βάθος χρόνου κατόπιν συμβατικής συμφωνίας, ενώ το δημόσιο

γνωρίζει εκ των προτέρων, σε περίπτωση που αυτό και όχι ο τελικός χρήστης έχει αναλάβει την αποπληρωμή, το ακριβές τίμημα που θα πληρώνει για τα επόμενα χρόνια.

Το τίμημα αυτό δεν μπορεί να αυξηθεί αν κάτι πάει στραβά στον ιδιώτη ανάδοχο του αφού αυτός αναλαμβάνει το σύνολο του κατασκευαστικού και του χρηματοοικονομικού κινδύνου, όσο και τον κίνδυνο της διαθεσιμότητας του έργου. Η δε καταβολή του τιμήματος ξεκινά από την πρώτη μέρα λειτουργίας της υποδομής ή της υπηρεσίας και συναρτάται άμεσα με την ποιότητα τους, την οποία ο ιδιώτης οφείλει να διασφαλίζει μέχρι και τον τελευταίο χρόνο που ορίζει η σύμβασή του. Χαμηλές ποιοτικά υπηρεσίες ή υποδομές από πλευράς ιδιώτη συνεπάγονται και μειωμένες απολαβές για αυτόν.

Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, το μοντέλο των ΣΔΙΤ αναφέρεται σε τρεις μορφές έργων:

- Κτιριακά κατά κύριο λόγο έργα που σχεδιάζονται, χρηματοδοτούνται και κατασκευάζονται και τίθενται σε λειτουργία από τον ιδιωτικό τομέα το κόστος των οποίων αποπληρώνεται απ'ευθείας από τον δημόσιο τομέα. Τέτοια έργα είναι η κατασκευή νοσοκομείων, σχολείων και φυλακών και θεωρούνται κλασσικά έργα ΣΔΙΤ.
- Δημόσια έργα για τα οποία η αποπληρωμή του κόστους του κεφαλαίου μοιράζεται ανάμεσα στον δημόσιο και στον ιδιωτικό φορέα ενώ την συνολική ευθύνη για το έργο την έχει ο ιδιωτικός φορέας
- Οικονομικά ανεξάρτητα έργα, όπου τα έσοδα προέρχονται άμεσα από πληρωμές των πολιτών (τελικοί χρήστες).

Η δομή των χρηματοδοτούμενων έργων αναλύεται παρακάτω και περιλαμβάνει τρεις μορφές χρηματοδότησης των έργων:

- Ιδιωτικά χρηματοδοτούμενα (μη ανταποδοτικά) έργα που αποπληρώνονται από το δημόσιο
- Ιδιωτικά χρηματοδοτούμενα έργα με περιορισμένη συμβολή του δημοσίου στην αποπληρωμή τους
- Πλήρως ανταποδοτικά έργα

3.2.1 Ιδιωτικά χρηματοδοτούμενα (μη ανταποδοτικά) έργα που αποπληρώνονται από το δημόσιο

Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας ο ιδιωτικός φορέας δημιουργεί μία Εταιρεία Ειδικού Σκοπού (ΕΕΣ), στην οποία συμμετέχουν εξειδικευμένοι εργολάβοι σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, κατασκευαστικές εταιρείες, φορείς διαχείρισης έργου, φορείς παροχής τεχνικού εξοπλισμού, φορείς συντήρησης εξοπλισμού και κτιριακών εγκαταστάσεων, και άλλοι φορείς με αποδεδειγμένη προϋπηρεσία στην παροχή του είδους των υπηρεσιών που καθορίζονται στις συμβατικές προδιαγραφές επί του αποτελέσματος.

Άλλοι συμμετέχοντες στην ΕΕΣ μπορεί να είναι φορείς μετοχικών κεφαλαίων και χρηματοδότες (πρωτίστως τράπεζες, οι οποίες συνήθως παρέχουν μεγάλες μακροπρόθεσμες οφειλές ή, στην περίπτωση των αγορών κεφαλαίων, χρηματοδότηση, διαχειριστές / ανάδοχοι και ασφαλιστές πιστώσεων που παρέχουν αύξηση των πιστώσεων για τα ομόλογα που πωλούνται στους επενδυτές).

Τα δανειακά και ίδια κεφάλαια της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού χρησιμοποιούνται για την κατασκευή της υποδομής ή την παροχή της υπηρεσίας στο έργο ΣΔΙΤ.

Πληρωμές δεν καταβάλλονται έως ότου το έργο και οι σχετικές υπηρεσίες παραδοθούν προς χρήση στην Αναθέτουσα Αρχή. Η Αναθέτουσα Αρχή καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης καταβάλλει ετήσιες πληρωμές (πληρωμές διαθεσιμότητας) που βασίζονται σε ένα μηχανισμό πληρωμών που συμφωνείται βάσει της σύμβασης σύμπραξης και που στηρίζεται σε προδιαγραφές ποιότητας που τίθενται. Με τις πληρωμές αυτές η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού αποπληρώνει τα δανειακά κεφάλαιά της και εξασφαλίζει το εύλογο κέρδος της. (Μαυρίκης,2012)

3.2.2 Ιδιωτικά χρηματοδοτούμενα έργα με περιορισμένη συμβολή του δημοσίου στην αποπληρωμή τους

Στο πλαίσιο μιας σύμπραξης μπορεί να προκύψουν και εμπορικές ή άλλες χρήσεις από την εκμετάλλευση της υποδομής ή της υπηρεσίας που θα υλοποιηθεί. (π.χ. εκμετάλλευση των εμπορικών χώρων ενός κτιρίου στο οποίο στεγάζεται μία δημόσια υπηρεσία). Στην περίπτωση αυτών των έργων, το Δημόσιο έρχεται να

συμπληρώσει με ετήσιες πληρωμές διαθεσιμότητας τα έσοδα της ΕΕΣ από την εκμετάλλευση λοιπών χρήσεων. Πρόκειται για τον ίδιο μηχανισμό πληρωμής, όπως στην πρώτη περίπτωση, που όμως χάρη στα πρόσθετα έσοδα από την εμπορική εκμετάλλευση της κύριας ή άλλων χρήσεων, το τίμημα που τελικά καταβάλλεται από το Δημόσιο είναι μικρότερο.

3.2.3 Πλήρως ανταποδοτικά έργα

Η διαφορά των πλήρως ανταποδοτικών έργων από τα προηγούμενα σχήματα είναι ότι στην περίπτωση αυτή, ο Ιδιωτικός Φορέας, πέρα από τη μελέτη, κατασκευή και χρηματοδότηση του έργου ή της υπηρεσίας αναλαμβάνει και τη λειτουργία ή εκμετάλλευση της σχετικής υποδομής.

Μέσα από τη λειτουργία ή εκμετάλλευση της υποδομής και τις χρεώσεις που επιβάλλει στους τελικούς χρήστες, η ΕΕΣ δεν λαμβάνει καμία πληρωμή από το κράτος. Τα συγκεκριμένα έργα, λόγω του μεγάλου κινδύνου που αναλαμβάνεται από τον Ιδιωτικό Τομέα για την αποπληρωμή των κεφαλαίων του (δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πληρωμές από το Δημόσιο), χρειάζονται ιδιαίτερη προετοιμασία και ρύθμιση μίας σειράς θεμάτων που σχετίζονται με τη χρηματοδοτησιμότητα τους (bankability). Βάσει της εμπειρίας από τις συμβάσεις που κυρώθηκαν από τη Βουλή στο παρελθόν για τέτοιου είδους έργα, ο νομοθέτης του Ν. 3389/2005 εισήγαγε μία σειρά ειδικών ρυθμίσεων, που ευνοούν την εξασφάλιση της χρηματοδοτησιμότητας των έργων. (Μαυρίκης, 2012)

3.2.4 Σύγκριση ανταποδοτικών και μη ανταποδοτικών έργων ΣΔΙΤ

Επιχειρώντας να κάνουμε μια σύγκριση μεταξύ των ανταποδοτικών και των μη ανταποδοτικών έργων ΣΔΙΤ θα διαπιστώσουμε τις παρακάτω διαφορές σύμφωνα και με την Γεωργακοπούλου(2012):

Στα ανταποδοτικά έργα:

- Υπάρχει υψηλότερος επενδυτικός κίνδυνος
- Η αποπληρωμή της επένδυσης γίνεται με την τελική χρέωση των χρηστών

- Κίνδυνος ζήτησης και διακύμανσης εσόδων
- Τα έσοδα βασίζονται στο συνολικό κόστος του έργου και προσδιορίζονται στην σύμβαση
- Υπάρχει η περίπτωση της επιχορήγησης του έργου κατά την διάρκεια της κατασκευής του έργου
- Υπάρχει ενδεχόμενη εγγύηση ελάχιστων εσόδων
- Το ύψος των τελών μπορεί να κυμαίνεται ανάλογα με τις συνθήκες, εντός ορίων που προβλέπονται στη Σύμβαση.

Στα μη ανταποδοτικά έργα τα κυριότερα χαρακτηριστικά αλλά και οι διαφορές με τα ανταποδοτικά έργα είναι οι ακόλουθες:

- Η αποπληρωμή της Επένδυσης δεν μπορεί να γίνει με χρέωση των τελικών χρηστών
- Υπάρχει χαμηλός επενδυτικός κίνδυνος σε σχέση με τα ανταποδοτικά έργα
- Τα έσοδα δεν επηρεάζονται από τη ζήτηση, αλλά από τη διαθεσιμότητα του έργου.
- Το Δημόσιο καταβάλλει περιοδικές πληρωμές διαθεσιμότητας.
- Χαμηλότερες αποδόσεις κεφαλαίου, ανάλογες των μικρότερων κινδύνων που αναλαμβάνονται
- Τα έσοδα βασίζονται στο συνολικό κόστος της επένδυσης
- Η επένδυση αποπληρώνεται με τμηματικές πληρωμές μετά την έναρξη λειτουργίας του έργου
- Άλλες χρήσεις της υποδομής ή της υπηρεσίας που παρέχεται όπως είναι οι εμπορικές χρήσεις μπορούν να μειώσουν την χρηματοδοτική συμβολή του δημοσίου
- Ο δημόσιος φορέας αποπληρώνει το έργο απευθείας

3.3 Εφαρμογή των έργων ΣΔΙΤ σε χώρες της ΕΕ

Σε όλες τις χώρες της ΕΕ το σύστημα της κατασκευής οδικών και σιδηροδρομικών υποδομών χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία 20

χρόνια. Τα προγράμματα κατασκευής έργων υποδομής της ΕΕ σε όλες τις χώρες κατασκευάζονται μέσω ΣΔΙΤ ενώ μέχρι τα 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα διαθέσει γύρω στα 500 δις Ευρώ για κατασκευή σιδηροδρόμων και αυτοκινητοδρόμων οι οποίοι θα κατασκευαστούν μέσω ΣΔΙΤ. (AECOM Consult, Inc. “Synthesis of Public-Private Partnership Projects for Roads, Bridges &Tunnels from Around the World – 1985-2004)

Ιδιαίτερα οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης στήριξαν στις συμβάσεις ΣΔΙΤ μεγάλο μέρος της ανάπτυξης τους και τις κατασκευής υποδομών ενώ η Ρωσία έχει κατασκευάσει πάνω από 20 υπεραστικούς δρόμους με διόδους και με χρηματοδοτική συμβολή του ιδιωτικού τομέα της τάξης του 50%. Η Κροατία αναπτύσσει και επεκτείνει το υπεραστικό της δίκτυο κατά 635 χλμ μέσα από προγράμματα συμβάσεων παραχώρησης, δηλαδή την αύξηση κατά 87% του συνολικού μήκους των αυτοκινητοδρόμων της, μέχρι το 2013. Η Βουλγαρία, προκειμένου να πετύχει τον στόχο της, της ολοκλήρωσης και αναβάθμισης του σιδηροδρομικού της δικτύου και της σύνδεσής του με την υπόλοιπη Ευρώπη, χρησιμοποιεί συμβάσεις παραχώρησης ενώ αντίστοιχες προσπάθειες γίνονται στην Τσεχία, την Σλοβακία και την Πολωνία. (US Department of transportation. Federal Highway Administration, “case studies of transportation public private partnerships around the world”, final report 02/2005)

Στις επόμενες 2 παραγράφους θα δούμε την εφαρμογή των έργων ΣΔΙΤ στην Μ.Βρετανία και την Γερμανία.

3.3.1 Η εφαρμογή των συμπράξεων δημόσιου- ιδιωτικού τομέα στη Μ. Βρετανία

Ιστορική αναδρομή

Η χώρα της Μ. Βρετανίας είναι πρωτοπόρος σε ότι αφορά την εφαρμογή των συμπράξεων δημόσιου με ιδιωτικό τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο. Από τα μέσα κιόλας του 1980 και ενώ κυβερνούσε η συντηρητική σιδηρά κυρία, Μάργκαρετ Θάτσερ, η βρετανική κυβέρνηση άρχισε μεθοδικά να ψάχνει τρόπους προκειμένου να παρέχει στους πολίτες της υπηρεσίες αλλά και αγαθά συνεργαζόμενη με τον ιδιωτικό τομέα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα δεν είναι άλλο από τη συμβολή του ιδιωτικού τομέα στην κατασκευή του Channel Tunnel που διασχίζει υπογείως τη θάλασσα της Μάγχης. Κατασκευάστηκε από το 1987 αποκλειστικά με ιδιωτικά κεφάλαια, δίχως την

παραμικρή κρατική εγγύηση κρατώντας το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του τούνελ για τα επόμενα 55 χρόνια. (Στ. Χειμωνίδη-Τερροβίτη,2003)

Οι πρωτοβουλίες αυτές της ιδιωτικής χρηματοδότησης (private financing initiatives-PFI) όπως ονομάστηκαν στη Βρετανία, εξαπλώθηκαν τάχιστα και σε πολλούς τομείς πλην των κρατικών συγκοινωνιακών υποδομών που αποτελούντο 37% των συμβολαίων PPP και χρηματικής αξίας που υπερβαίνει το 43% του κεφαλαίου που επενδύεται συνολικά. Σε ότι αφορά τον τομέα των συγκοινωνιακών έργων χρησιμοποιήθηκε από το 1992 σαν βασικός τύπος συμβάσεων ο DBOO(design-build-own-operate). Τότε υπογράφηκε η πρώτη σύμβαση αυτού του είδους προκειμένου να κατασκευαστούν 8 μεγάλοι αυτοκινητόδρομοι των οποίων η χρηματοδότηση θα διασφαλιζονταν διαμέσου «σκιωδών» διοδίων φόρων δηλαδή που εισπράττονταν από το κράτος και θα αποδίδονται στον ανάδοχο ως ανταμοιβή για την χρηματοδότηση του έργου.

Η ευρύτερη εφαρμογή των PFI ξεκίνησε ιδιωτικοποιώντας σημαντικά κομμάτια των υποδομών και κυρίως αυτών που είναι πιο εξελιγμένα τεχνολογικά, όπου η τεχνογνωσία του ιδιωτικού τομέα ήταν αναγκαία, όπως σιδηρόδρομους, αστικές συγκοινωνίες αλλά και την αεροπορία. Παράλληλα, η κυβέρνηση ενέπλεξε τον ιδιωτικό τομέα στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών διαφόρων ειδών, με εξέχουσα θέση στον τομέα μεταφορών. Ανέπτυξε έτσι συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα και πέτυχε να συνδυάσει την εξειδίκευση και τις δυνατότητες του ιδιωτικού τομέα με την διοίκηση υπηρεσιών και έργων αναλαμβάνει παραδοσιακά το δημόσιο.

Συνολικά, από το 1992, όπου και ξεκίνησε επίσημα η εφαρμογή των PFI στην Αγγλία, παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση της κατασκευής στον τομέα των υποδομών με αποτέλεσμα πλέον να διευρύνεται η συμμετοχή των ιδιωτών σε κάθε τομέα παροχής υπηρεσιών του δημοσίου (Σωφρονιστικό σύστημα- Παιδεία - Υγεία - Μεταφορές κ.λπ.).

Υπολογίστηκε από την υπηρεσία αυτοκινητοδρόμων η οποία υπάγεται στο υπουργείο μεταφορών της Μ. Βρετανίας) πως εμφανίστηκε μείωση του χρόνου εκτέλεσης των έργων κατά 45%. Η αιτία δεν ήταν άλλη από την εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα. (HM Treasury, “PFI meeting the investment challenge”, 2003- US Department of transportation. Federal Highway Administration, «case studies of transportation public private partnerships around the world», final report 02/2005)

Σε έκθεσή της το 2007, η Standard's & Poor τονίζει πως συνολικά έχουν επενδυθεί σε PPP's περί τα 48 δις £ ενώ αναμένεται να επενδυθούν άλλα 64 δις £ σε εν εξελίξει ή μελλούμενα έργα.

Αυτή φυσικά, δεν είναι παρά η μια όψη του νομίσματος. Διότι με τα προγράμματα PFI, προέκυψαν αρκετά σημαντικά προβλήματα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Τα προβλήματα αυτά δεν έχουν να κάνουν με άλλο πλην του υψηλού κόστους εφαρμογής τους και την παροχή σε αρκετές περιπτώσεις χαμηλού επιπέδου παροχής υπηρεσιών από τον ιδιώτη ανάδοχο εργολάβο.

Βασικές επιδιώξεις της βρετανικής κυβέρνησης σχετικά με την εφαρμογή των PPP's

Η έλλειψη χρημάτων και διαθέσιμων πόρων από την υπηρεσία των Βρετανικών αυτοκινητοδρόμων προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες εργασίες βελτίωσης και συντήρησης του υπεραστικού οδικού δικτύου της χώρας, οδήγησαν στην εφαρμογή του PFI μέσω της μεθόδου DBFO από τις αρχές κιόλας της δεκαετίας του 1990, θέτοντας ένα πλαίσιο στόχων:

1. Να εξασφαλίσει πως κάθε έργο οδοποιίας που κατασκευάζεται, θα λειτουργεί και θα συντηρείται ικανοποιητικά αλλά και με ασφάλεια, προσδίδοντας πάντοτε τον απαιτούμενο σεβασμό στις επιταγές του περιβάλλοντος με αποτέλεσμα ανά πάσα στιγμή να επιτυγχάνεται το μέγιστο δυνατό όφελος για τους χρήστες του αυτοκινητοδρόμου.
2. Ο ιδιωτικός τομέας να αναλαμβάνει το απαιτούμενο ρίσκο.
3. Να προτρέπει τον ιδιωτικό τομέα σε καινοτόμες ιδέες και εφαρμογές, τόσο στο κατασκευαστικό και λειτουργικό κομμάτι, όσο και στη μέθοδο της εμπορικής χρήσης αλλά και της χρηματοδότησης.
4. Να προωθηθεί η ανάπτυξη μιας «βιομηχανίας» λειτουργίας, συντήρησης και διοίκησης των δρόμων και,
5. Να μειωθεί αισθητά η απαίτηση για οικονομική συνεισφορά του δημοσίου, κυρίως κατά τα πρώτα χρόνια της κατασκευής και της παράδοσης του έργου.

Η Υπηρεσία Αυτοκινητοδρόμων της Μ. Βρετανίας, έχοντας πλέον υλοποιήσει αρκετά έργα με τον αυτό τον τρόπο χρηματοδότησης, υπολογίζει πως η εφαρμογή

των PFI απέφερε τελικά μεγάλα οικονομικά οφέλη στο δημόσιο. Επιτυγχάνεται με μικρότερο κόστος η κατασκευή πολύ υψηλού επιπέδου ποιότητας έργα υποδομής. Από τις πρώτες κιόλας συμβάσεις, εξοικονομήθηκαν πάνω από 15% κατά μέσον όρο σε σχέση με τον κλασικό τρόπο κατασκευής του Βρετανικού δημοσίου. Το ποσοστό αυτό μπορεί να μοιάζει μικρό, αλλά εάν λάβουμε υπόψη τον τεράστιο προϋπολογισμό των έργων υποδομής, μιλάμε για αρκετά εκατομμύρια στερλίνες ανά έργο. Επιπλέον, οι δημοτικές αρχές δύνανται να αναθέτουν τη συντήρηση του οδικού τους δικτύου με κόστη σημαντικά χαμηλότερα από το παρελθόν, ενώ η υποχρέωση πλέον του ιδιώτη να τοποθετεί κάμερες, αποτελεί ένα επιπρόσθετο έσοδο στα δημοτικά ταμεία.

Η Βρετανική κυβέρνηση εκτιμά πως πλέον του 80% των έργων με PFI παραδόθηκαν εντός των προβλεπόμενων χρονικών ορίων. Αυτό έρχεται σε αντιδιαστολή με τα έργα που ανατίθενται με απλή ανάθεση σε ιδιώτη-εργοληπτική εταιρεία, όπου το αντίστοιχο ποσοστό είναι περίπου 20%. Αυτό εξηγείται απλούστατα διότι το κόστος καθυστέρησης με PFI, βαραίνει τον ιδιωτικό τομέα, καθώς υστέρηση στον χρόνο παράδοσης συνεπάγεται με καθυστέρηση στην απόσβεση του έργου μιας και εάν το έργο δεν παραδοθεί, ο ιδιώτης δεν έχει έσοδα. (HM Treasury, “PFI meeting the investment challenge”, 2003- US Department of transportation. Federal Highway Administration, «case studies of transportation public private partnerships around the world», final report 02/2005)

Μέσω της υλοποίησης του προγράμματος PFI, η Υπηρεσία Αυτοκινητοδρόμων της Μ. Βρετανίας έχει παραδώσει προς χρήση στους πολίτες μεγάλο αριθμό σημαντικών οδικών έργων μέσα απ’ τη συνεργασία με κοινοπραξίες ιδιωτικών εταιρειών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων έργων είναι ο αυτοκινητόδρομος M6 με διόδια, η Second Seven Crossing Bridge και η Dart ford Bridge με διόδια καθώς και η σύνδεση των αυτοκινητοδρόμων A1-M1 με τη χρήση σκιωδών διοδίων. Τα περισσότερα έργα έχουν πραγματοποιηθεί με συμβάσεις DBFO, ενώ στα περισσότερα από αυτά προβλέπεται αποπληρωμή μέσω σκιωδών διοδίων-(σκιώδη διόδια είναι ειδικοί φόροι στα καύσιμα και στα ελαστικά που επιβάλλονται για την αποπληρωμή των ιδιωτών σε συμβάσεις παραχώρησης). Οι συμβάσεις αυτές ορίζουν πως η κοινοπραξία θα χρηματοδοτεί το έργο, ενώ θα αποπληρώνεται κατευθείαν απ’ το κράτος μέσω πληρωμών που σχετίζονται με την ένταση της κυκλοφορίας της οδού, την καταλληλότητα του δρόμου και άλλους παράγοντες όπως η κυκλοφοριακή

συμφόρηση και η ασφάλεια, σε συνάρτηση πάντοτε με τη σύμβαση παραχώρησης. Δεν υφίσταται η ανάγκη εγκατάστασης μηχανισμού συλλογής διοδίων και με τον τρόπο αυτό παρέχεται στον ιδιώτη το κίνητρο να κατασκευάζει και να λειτουργεί – συντηρεί τον αυτοκινητόδρομο σε υψηλά επίπεδα ποιότητας. Οι περιπτώσεις όπου γίνεται απ' ευθείας πληρωμή διοδίων απ' τους χρήστες του οδικού έργου όλο και λιγοστεύουν.

Στη Μ. Βρετανία όμως, δεν υφίσταται νομικό πλαίσιο για την εκταμίευση κονδυλίων εφόσον δεν υπάρχουν διόδια, γεγονός που δημιούργησε τεχνικά προβλήματα στην εκάστοτε κυβέρνηση, μιας και δεν είναι πάντοτε εύκολο για την κυβέρνηση να βρίσκει πηγές χρηματοδότησης των έργων. Έτσι, η απευθείας χρέωση των χρηστών του έργου φαίνεται πλέον σαν μια λύση που χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο στην Αγγλία, έχει δε χρησιμοποιηθεί σε μεγάλα αυτοχρηματοδοτούμενα έργα οδοποιίας και γεφυροποιίας.

Υπάρχει όμως και ο αντίλογος, διότι με την εφαρμογή σκιωδών διοδίων γίνεται άνιση κατανομή των κινδύνων εις βάρους του δημοσίου, αφού ο ιδιωτικός τομέας δεν επηρεάζεται απ' το αν οι διελεύσεις στο εν λόγω οδικό έργο είναι αντίστοιχες με τις προβλεπόμενες ή σαφώς λιγότερες, κάτι το οποίο δεν παρατηρείται όταν η πληρωμή του ιδιώτη πραγματοποιείται αποκλειστικά απ' την είσπραξη των διοδίων.

Συμπερασματικά, η αγγλική κυβέρνηση κατέληξε πως οι PPP's, σε αντίθεση με τις κλασσικές ιδιωτικοποιήσεις ή με την παροχή απ' το κράτος των μεταφορικών υποδομών, ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας διαδραματίζουν τους προσχεδιασμένους ρόλους τους, αναπτύσσοντας με τον τρόπο αυτόν μια μακροχρόνια συνεργασία. Ο ιδιωτικός τομέας από τη μεριά του, δεν είναι μόνο υποχρεωμένος να παραδώσει ένα έργο ή ένα τμήμα αυτού αλλά και να προσφέρει για ένα τεράστιο χρονικό διάστημα της τάξεως των 30 ετών, ολοκληρωμένες υπηρεσίες πολύ υψηλού επιπέδου. Το δημόσιο από την άλλη, είναι υποχρεωμένο να εμπλακεί σε μια μορφή διοίκησης τελείως διαφορετική από αυτήν που ασκεί στις ιδιωτικοποιήσεις ή στις αναθέσεις έργων σε ιδιώτες.

Η κρατική πολιτική πλέον, σε ότι αφορά στις συγχρηματοδοτήσεις, χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα επιτυχημένη αφού αξιοποιεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό την τεχνογνωσία και την οικονομική εμπειρία που αποκομίζει διαμέσου της συνεργασίας της με εξειδικευμένους συμβούλους, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση μπορούν να σταθμίζουν το κόστος που προκύπτει και ανάλογα να αποφασίζουν τόσο για τον τρόπο χρηματοδότησης όσο και για τους όρους με τους οποίους μπορεί να

επιτυγχάνεται η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, ισομοιράζοντας έτσι το ρίσκο αλλά και τις ωφέλειες που προκύπτουν.

Επιπλέον, δεσμεύοντας τον ιδιωτικό τομέα με τη λήξη της περιόδου παραχώρησης, τον υποχρεώνει να παραδίδει άρτιο, από κάθε τεχνική και λειτουργική άποψη, έργο στο δημόσιο.

Προβλήματα που ανέκυψαν από την εφαρμογή των ΣΔΙΤ

Είναι πολλές οι περιπτώσεις κατά τις οποίες προγράμματα PFI όχι μόνο δεν απέφεραν τα προβλεπόμενα οφέλη, αλλά παρουσίασαν αρκετά προβλήματα και ψεγάδια, τα οποία επέφεραν έντονη κριτική. Τα κυριότερα από τα προβλήματα αυτά, είναι:

- Η όλη διαδικασία του διαγωνισμού είναι μακροχρόνια, καθώς χρειάζονται πλέον των δυο ετών απ' την ανάθεση του έργου έως ότου υπογραφούν οι συμβάσεις. Αυτό συμβαίνει διότι η όλη διαδικασία (πρόσκληση, ξεκαθάρισμα προσφορών, διαπραγμάτευση συμβολαίων) είναι αρκετά πολύπλοκη και γραφειοκρατική.
- Το κόστος διαγωνισμού είναι πολύ μεγάλο και με υψηλό όγκο συναλλαγών. Υπολογίζεται πως το αρχικό κόστος για τον κάθε διαγωνισμό αγγίζει το μισό 0,5 εκ.€ για τον κάθε διαγωνιζόμενο.
- Λόγω του τεράστιου κόστους αλλά και του προϋπολογισμού του κάθε έργου, είναι ελάχιστες οι εταιρείες που μπορούν να το αναλάβουν.
- Εμφανίζονται αποκλίσεις στον υπολογισμό του κόστους και της απόσβεσης του έργου, εξαιτίας της μακροχρόνιας διάρκειας αποπληρωμής αλλά και του πληθωρισμού. (Ηλιάδης,2011)

3.3.2 Η περίπτωση της Γερμανίας

Ιστορική αναδρομή

Η Γερμανία αποτελείτο αντίστροφο παράδειγμα, αυτό δηλαδή της χώρας που από την δεκαετία του '90 εμφανιζόταν δύσπιστη ως προς την εφαρμογή των συμπράξεων δημοσίου-ιδιωτικού τομέα, τουλάχιστον σε ότι αφορά στις οδικές

μεταφορές. Θεωρήθηκε από την γερμανική κυβέρνηση ότι μέσα απ'τις PPP's οι κίνδυνοι που ελλόχευαν ήταν άνισα μοιρασμένοι εις βάρος του γερμανικού δημοσίου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η προσπάθεια κατασκευής ενός νέου αεροδρομίου στην πόλη του Βερολίνου με το καθεστώς της σύμβασης παραχώρησης. Κύρια ανάδοχος εταιρεία εμφανίστηκε η Hochtief, αλλά τελικά η συνεργασία δεν ευοδώθηκε μιας και καταψηφίστηκε από το γερμανικό κοινοβούλιο.

Μετά την πτώση του τείχους, όμως και, την ενοποίηση της Γερμανίας στις αρχές της δεκαετίας του '90, εμφανίστηκαν τεράστιες ανάγκες για την δημιουργία υποδομών στα εδάφη κυρίως της πρώην Ανατολικής Γερμανίας.

Η αναγκαιότητα της κατασκευής των υποδομών αυτών, οδήγησε την κυβέρνηση να προωθήσει νέα σχήματα συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα. Αναζητήθηκαν επομένως τρόποι εμπλοκής των ιδιωτικών κεφαλαίων σε έργα που αφορούσαν επί των πλείστον κατασκευές δρόμων και του καθαρισμού του δικτύου των ακάθαρτων υδάτων.

Η σύγχρονη αντιμετώπιση των Συμβάσεων Παραχώρησης στην Γερμανία

Αρχικά, το ομόσπονδο κράτος εντοπίζει την υποδομή που μέλλει να κατασκευαστεί. Εν συνεχεία, εκτιμάται η οικονομική αναγκαιότητα για να συμπράξει με τον ιδιωτικό τομέα. Κατόπιν οφείλει να τεκμηριώσει την οικονομική, τεχνική και νομική σκοπιμότητα του αντίστοιχου έργου.

Το είδος της σύμπραξης προκύπτει από διάφορες παραμέτρους που προσδιορίζονται από το νόμο. Εξαρτώνται από το είδος της σύμπραξης, το ποσοστό εμπλοκής του δημοσίου, καθώς και το ρόλο που θα διαδραματίσει ο ανάδοχος σε όλα τα στάδια κατασκευής και ζωής του έργου.(PPP's in Germany, an overview. Freshfields Bruckhaus Deringer, 2009)

Όταν προσδιοριστούν τα παραπάνω, ο δημόσιος τομέας συντάσσει το συμβόλαιο που αφορά την εφαρμογή της σύμβασης στο οποίο εμπεριέχονται - όπως και στην Ελλάδα- ειδικές συγγραφές υποχρεώσεων του αναδόχου. Από το συμβόλαιο αυτό θα διαμορφωθούν τα βασικά στοιχεία του έργου, όπως η χρονική του διάρκεια, ο τύπος της σύμβασης και ο βαθμός της εμπλοκής του δημοσίου. Μεταξύ άλλων προσδιορίζονται τα αμοιβαία δικαιώματα και οι υποχρεώσεις, καθώς επίσης και το μοντέλο της χρηματοδότησης.

Το επόμενο βήμα είναι η ανακοίνωση της απόφασης, ώστε οι εταιρείες που ενδιαφέρονται να υποβάλλουν συμμετοχή προκειμένου να κηρυχτούν ανάδοχοι. Σαν κατώτατο οικονομικό όριο σε ότι αφορά κατασκευές υποδομής, ορίζονται τα 5,15 εκ. €.

Έπεται η φάση της εφαρμογής της σύμβασης. Κύριος ρόλος του δημοσίου σε αυτή τη φάση είναι η τήρηση των νόμων κατά την φάση της κατασκευής.

Από την μεριά του ιδιώτη απαιτείται η τήρηση του εργατικού δικαίου αλλά και των νόμων που έχουν να κάνουν με την παροχή υπηρεσιών και υποδομών απ' τη μεριά του δημόσιου τομέα.

Ως το 2005, δεν υπήρχε στη Γερμανία ειδικός νόμος περί των PPP's. Τότε εφαρμόστηκε μια ρύθμιση ώστε να γίνει η «επιτάχυνση των PPP's» (PPP's Acceleration Act).

Καθορίστηκε τότε το νομικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις, έτσι ώστε αυτές να συνάδουν με το ευρύτερο νομικό πλαίσιο που ήταν ήδη σε ισχύ και αφορούσε στη συνεργασία δημοσίου με ιδιωτικό τομέα προκειμένου να διευκολυνθεί η σύναψη συμφωνιών μεταξύ των δύο πλευρών.

Προσδιορίστηκε επίσης το πλαίσιο των κινδύνων, οι οποίοι αναλαμβάνονται από το δημόσιο τομέα σε ότι αφορά τις PPP's συμβάσεις, γεγονός που κρίνεται πολύ σημαντικό, μιας και η κατανομή των κινδύνων είναι πολύ σημαντική για την οικονομική βιωσιμότητα ενός έργου (PPPs in Germany, an overview. Freshfields Bruckhaus Deringer, 2009).

Είναι αρκετά σημαντικός πλέον ο αριθμός των γερμανικών δημόσιων υπηρεσιών που ασχολείται με τη σύναψη συμβάσεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Μάλιστα η Ομοσπονδιακή Ομάδα Εργασίας για τις PPP's εκδίδει ετήσια μια βάση δεδομένων με όλες τις ΣΔΙΤ που λαμβάνουν χώρα στη Γερμανία.

3.4 Συμπεράσματα από την διεθνή εμπειρία

Για να πραγματοποιήσει μία χώρα επιτυχείς επενδύσεις σε δημόσιες υποδομές, με τη μέθοδο της αυτοχρηματοδότησης/συγχρηματοδότησης, πρέπει ο δημόσιος τομέας να διαθέτει σχεδιασμό όσον αφορά στις υποδομές αυτές, ούτως ώστε να μπορεί, σε ένα πλαίσιο διαφάνειας, να συνεργαστεί με τον ιδιωτικό τομέα. Συνεπώς,

θα πρέπει να διαθέτει ένα σωστό σύστημα αξιολόγησης και ιεράρχησης των επενδύσεων αυτών. Επιπλέον, η επιλογή της κατάλληλης μορφής σύμβασης διασφαλίζει τη σωστή και ορθολογική κατανομή των κινδύνων μεταξύ αυτού και του ιδιωτικού τομέα.

Από την άλλη πλευρά, οφείλει, προκειμένου να διασφαλίζονται τα παραπάνω, να διαθέτει μηχανισμούς και ικανές δημόσιες αρχές ώστε να διαπραγματεύονται και να ελέγχουν με επιτυχία διάφορους παράγοντες σχετικά με τη φύση, τους κινδύνους και τη σωστή λειτουργία του εγχειρήματος, καθώς και σχετικά με την τήρηση των συμβατικών υποχρεώσεων του ιδιώτη.

Επιπροσθέτως, ο δημόσιος τομέας πρέπει να μπορεί να προσδιορίζει με μεγάλη ακρίβεια τα βασικά μεγέθη ενός έργου, όπως είναι το κόστος του, τα προβλεπόμενα έσοδα από τη λειτουργία του, ώστε να έχει την δυνατότητα να καθορίζει βασικούς τομείς της πολιτικής του σε σχέση με την χρηματοδοτική συμβολή του, την διάρκεια της περιόδου παραχώρησης, το ύψος της χρέωσης των τελικών χρηστών κ.λπ.

Στις πιο ανεπτυγμένες χώρες, όπου ο ιδιωτικός τομέας έχει πιο σημαντική εμπειρία και είναι οικονομικά πιο εύρωστος και η ανάγκη για έργα υποδομής δεν είναι τόσο έντονη όσο στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, οι προϋποθέσεις αυτές τηρούνται σε μεγάλο βαθμό. Σε αυτές τις χώρες η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα έγινε με ευνοϊκότερους όρους, αφού από τη μία οι κυβερνήσεις ήταν πιο «συντηρητικές» (όπως η Γερμανία) στη χρήση των Συμβάσεων Παραχώρησης ως «πανάκεια» για την κάλυψη των αναγκών τους σε υποδομές και από την άλλη πέτυχαν πράγματι μία πιο εποικοδομητική συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, αφού ασχολήθηκαν έγκαιρα και σε βάθος με την σύναψη τέτοιων συμβάσεων με τον ιδιωτικό τομέα και στην εξειδίκευση πολλών τομέων του δημοσίου ως προς αυτό.

Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη των έργων υποδομής σε αυτές τις χώρες είναι ότι αυτή συνδυάστηκε με μία ευρύτερη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη βέλτιστη εκμετάλλευση των υποδομών αυτών και η διατήρηση μίας ανταγωνιστικής θέσης στην παγκόσμια οικονομία.

Το ίδιο δε συμβαίνει στις λιγότερο ανεπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες χώρες, όπου οι ανάγκες για υποδομές είναι εντονότερες και οι δημοσιονομικοί περιορισμοί για την ικανοποίησή τους μεγαλύτεροι. Έτσι, οι χώρες αυτές στράφηκαν στον ιδιωτικό τομέα για τη χρηματοδότηση των υποδομών τους. Στις χώρες αυτές, ανάμεσά τους και η Ελλάδα, η ανάπτυξη των υποδομών μπορεί να κινείται με διαφορετικούς ρυθμούς από αυτούς της οικονομικής ανάπτυξης, μιας και σε αυτές τις

χώρες ο αναπτυξιακός σχεδιασμός δεν είναι ισοκατανεμημένος σε όλους τους τομείς της παραγωγής και δε συμβαδίζει με τις ευρύτερες οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες. Έτσι, στις χώρες αυτές υπάρχει πιο έντονα ο κίνδυνος για τον δημόσιο τομέα τα επενδύσιμα κεφάλαια να είναι υπερβολικά και οι συναπτόμενες συμβάσεις να είναι ιδιαίτερα επωφελείς για τον ιδιωτικό τομέα εις βάρος του δημοσίου, εξαιτίας της απειρίας και της ευρύτερης κακής διοίκησης. Επίσης, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ, 9 στα 10 έργα παρουσιάζουν ελλείψεις ή κακοτεχνίες (Καλτσούνης,2006). Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να δίνεται έμφαση σε πολλά ζητήματα που έχουν να κάνουν με τους όρους παραχώρησης των οδικών υποδομών.

Ειδικά θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν τα εξής:

- Η συμμετοχή ιδιωτών και ιδιωτικών κεφαλαίων μπορεί να είναι χρήσιμη κυρίως σε περιπτώσεις όπου υπάρχει έλλειψη πόρων, καθώς η ανάγκη για ανάπτυξη υποδομών σε σύντομο χρονικό διάστημα είναι πιεστική.
- Η ιδιωτική συμμετοχή πρέπει να αποσκοπεί σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και αύξηση των επενδύσεων συνολικά και να μην αποτελεί υποκατάσταση των επενδυτικών προσπαθειών του δημοσίου. Απώτερος στόχος για το δημόσιο θα πρέπει να είναι από τη μία ο περιορισμός των εξόδων για τα έργα και από την άλλη οι ωφέλειες για τη χώρα και την κοινωνία απ' την ανάπτυξη των υποδομών.
- Στις ιδιωτικές συμβάσεις, επειδή υπάρχουν πάντα κίνδυνοι τόσο για τον δημόσιο τομέα όσο και για το έργο, οι κρατικοί φορείς που συνάπτουν συμβάσεις για την παραχώρηση δημοσίων έργων θα πρέπει να ελέγχουν τους κινδύνους αυτούς και μέσα από ένα κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο να επιδιώξουν μια ουσιαστική συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα. Αυτό σημαίνει πως γίνεται προσπάθεια «εξυγίανσης» της δημόσιας διοίκησης και θεσπίζονται ουσιαστικοί μηχανισμοί ελέγχου των διαφόρων στοιχείων του έργου και πληροφόρησης του κοινού ως προς αυτά, προκειμένου να μην υπάρχει έλλειψη διαφάνειας.
- Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις κρατών που χρησιμοποιούν το μοντέλο της παραχώρησης αλλά υπάρχει έλλειψη ενός σαφούς θεσμικού πλαισίου με κατάλληλες ρυθμίσεις, καθώς επίσης υπηρεσιών και φορέων του Δημοσίου τομέα ικανών να ελέγχουν την πορεία των έργων (από την τεχνική, λειτουργική και οικονομική πλευρά) σε κάθε φάση του.

- Η αυτοχρηματοδότηση έργων υποδομής εντάσσεται στο πλαίσιο της ευρύτερης αναπτυξιακής προσπάθειας μιας χώρας, όπως συμβαίνει με τις επενδύσεις μακροχρόνιας δέσμευσης και απόδοσης. Με τον τρόπο αυτό υπάρχει ευρύτερη εκμετάλλευση των ωφελειών απ' την κατασκευή των υποδομών. Σε αντίθετη περίπτωση, είναι αμφίβολη και δαπανηρή για το δημόσιο η κατασκευή τους με ιδιωτικά κεφάλαια, αφού καθίσταται προβληματική η αξιοποίησή τους. Απ' την άλλη πλευρά, υπό το φόντο της έλλειψης ευρύτερης ανάπτυξης, οι ΣΔΙΤ συνεπάγονται δέσμευση κεφαλαίων για το δημόσιο και απομείωση της επενδυτικής του δυναμικής στο μέλλον.
- Κάθε χώρα πρέπει να ενεργεί με βάση τις ανάγκες και τις δυνατότητές της. Αυτό σημαίνει πως οι διεθνείς πεπατημένες για την ανάπτυξη δεν είναι δυνατό να ακολουθούνται πιστά, αλλά πρέπει να ικανοποιούνται ανάλογα τις ιδιαιτερότητες και τις συνθήκες της κάθε οικονομίας, καθώς επίσης και των άμεσων κοινωνικών αναγκών της. (ΤΕΕ/ΤΚΜ. Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα. Πόρισμα ομάδας εργασίας όπως εγκρίθηκε απ' την Διοικούσα Επιτροπή, Σεπτέμβριος 2009).

Σε γενικές γραμμές, τα κράτη που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα και δημοσιονομικούς περιορισμούς πρέπει να είναι πιο προσεκτικά στη συνεργασία τους με τον ιδιωτικό τομέα. Επιπλέον, πρέπει να βασίζονται στην ανάπτυξη των υποδομών τους σε ένα πλαίσιο ευρύτερης ανάπτυξης και προσέλκυσης επενδύσεων, ώστε η επένδυση σε υποδομές να αποδίδει συνολικά στην οικονομία μιας χώρας. Σε αντίθετη περίπτωση, προκειμένου ο ιδιωτικός τομέας να εξασφαλίσει την κερδοφορία του, γίνεται πιο δύσπιστος και ζητά περισσότερα ανταλλάγματα και εγγυήσεις απ' το δημόσιο. Συγκεκριμένα, για να είναι επωφελείς οι συμβάσεις τόσο για τον δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό τομέα, πρέπει να τηρούνται, σύμφωνα με τους Χειμωνίδη και Τερροβίτη, 2003, τα ακόλουθα:

- Αποφυγή εγγυήσεων του δημοσίου, κυρίως για τα αναμενόμενα έσοδα.
- Αποφυγή δανεισμού με μικρή διάρκεια ή με υψηλά επιτόκια.
- Ρεαλιστικά ανταποδοτικά τέλη για τους μελλοντικούς χρήστες και ρεαλιστικές αποδόσεις για τους παραχωρησιούχους επενδυτές.

- Δημιουργία ανταγωνιστικών συνθηκών και κινήτρων για την διάχυση ωφελειών στους χρήστες και την κοινωνία.
- Διασφάλιση των απαιτούμενων standards ποιότητας λειτουργίας και συντήρησης.
- Δεν προσφέρονται όλα τα έργα για ΣΔΙΤ και κάθε έργο πρέπει να αντιμετωπίζεται διαφορετικά. Ακόμα και αν είναι δυνατή η επιβάρυνση των χρηστών του, δεν είναι αυτό εγγύηση επιτυχίας της Σύμβασης.

Για τον δημόσιο τομέα σημασία έχει να αναπτύξει τα κατάλληλα εργαλεία και τεχνικές, προκειμένου να μπορεί να αναγνωρίζει έγκαιρα και σε βάθος τις προοπτικές από την κατασκευή και την ανάπτυξη των υποδομών της. Επιπλέον, να αναγνωρίζει και να μπορεί να αντιμετωπίζει τους κινδύνους που υπάρχουν σε μια συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και επίσης να συνδυάζει την κατασκευή των υποδομών αυτών με την δημιουργία προοπτικών ανάπτυξης της οικονομίας. Απαιτείται επίσης, να διαθέτει την απαραίτητη κατάρτιση προκειμένου να μπορεί να ελέγχει τα διάφορα στοιχεία των έργων και να διευκολύνει τον ιδιώτη έγκαιρα και σύμφωνα με τα όσα περιέχονται στις συμβάσεις, καθώς το κόστος των καθυστερήσεων πολλές φορές το επωμίζεται το δημόσιο με ιδιαίτερα δυσμενείς όρους.

Σημαντικούς παράγοντες για την επένδυση τέτοιων σχεδίων σε μια χώρα αποτελούν: η αξιόπιστη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, η αποτελεσματικότητα, η συνέπεια των κρατικών παρεμβάσεων και το σύνολο των διαδικασιών διαφάνειας.

Κεφάλαιο 4ο – Φορείς χρηματοδότησης στα έργα ΣΔΙΤ

4.1 Χρηματοδότηση έργων ΣΔΙΤ – Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE)

Τα έργα ΣΔΙΤ μπορούν να χρηματοδοτηθούν με διάφορους τρόπους όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Οι χρηματοδότες των έργων ΣΔΙΤ μπορεί να είναι:

- Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί
- Η ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων (ETE).
- Οι οργανισμοί εξαγωγικών πιστώσεων.
- Το χρηματιστήριο, η έκδοση ομολόγων.

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί παρουσιάζουν διάφορες εναλλακτικές δανειακές λύσεις και ανάλογα το έργο και τον ιδιωτικό φορέα που θα εκτελέσει το έργο μπορούν να παρέχουν δάνεια που να έχουν διάρκεια 25 χρόνια. Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί λόγω αρκετών αποτυχιών στο project finance αλλά και εξαιτίας της οικονομικής κρίσης είναι πολύ απαιτητικοί και προκειμένου να χρηματοδοτήσουν ένα έργο ΣΔΙΤ ζητούν συνήθως να υπάρχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Καθαρό νομικό καθεστώς.
- Ξεκάθαρη πολιτική κατανομής κινδύνων.
- Δικαίωμα υποκατάστασης του Παραχωρησιούχου.
- Κατ' αποκοπή τίμημα χωρίς αναθεώρηση.
- Καθορισμένο χρόνο εκτέλεσης του έργου.
- Εγγυητικές επιστολές και εγγυήσεις.
- Ποινικές ρήτρες
- Ενεχυρίαση μετοχών Παραχωρησιούχου.
- Μετοχικό κεφάλαιο σε αναμονή (stand by equity)
- Δάνεια σε αναμονή (stand by loans).
- Χρήση ανεξάρτητου μηχανικού.

- Απευθείας σύμβαση με κατασκευαστή.
- Πλήρη ασφαλιστική κάλυψη.

Εκτός από τα δάνεια από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υπάρχουν και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία όπως ομόλογα και σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα αλλά η μέχρι τώρα εμπειρία έχει δείξει πως αυτά δεν είναι δημοφιλή μεταξύ των ιδιωτικών φορέων.

4.1.1 Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ανήκει στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ. Δανείζεται χρήματα από τις αγορές κεφαλαίων αντί να τα ανασύρει από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Τα χρήματα χορηγούνται στη συνέχεια υπό μορφή δανείων με ευνοϊκούς όρους σε έργα που εξυπηρετούν τους πολιτικούς στόχους της ΕΕ δηλαδή σε έργα και προγράμματα που βελτιώνουν τις υποδομές, την προμήθεια ενέργειας ή τα περιβαλλοντικά πρότυπα τόσο εντός της ΕΕ όσο και σε γειτονικές ή αναπτυσσόμενες χώρες.

Η ΕΤΕ είναι οργανισμός Δημοσίου Τομέα και ενδεχομένως αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πηγές χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ. Λειτουργεί σε μη κερδοσκοπική βάση και χρηματοδοτεί τα κοινωνικά έργα υποδομής στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες της ΕΕ, όπου τα προγράμματα κοινού ενδιαφέροντος είναι τέτοιου μεγέθους που δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα ίδια τα κράτη – μέλη.

Όλα τα δάνεια της ΕΤΕ πρέπει να εγκριθούν από τη κυβέρνηση της εκάστοτε χώρα και τη σχετική διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Τράπεζα μπορεί να καλύψει έως το 50% του συνολικού κόστους του έργου, εφόσον άλλες πηγές χρηματοδότησης δε διαθέτουν κεφάλαια υπό ευνοϊκούς όρους. Επιπλέον, δίνονται εγγυήσεις από τρίτους φορείς, όσο και από το κράτος – μέλος στο οποίο θα υλοποιηθεί το πρόγραμμα.

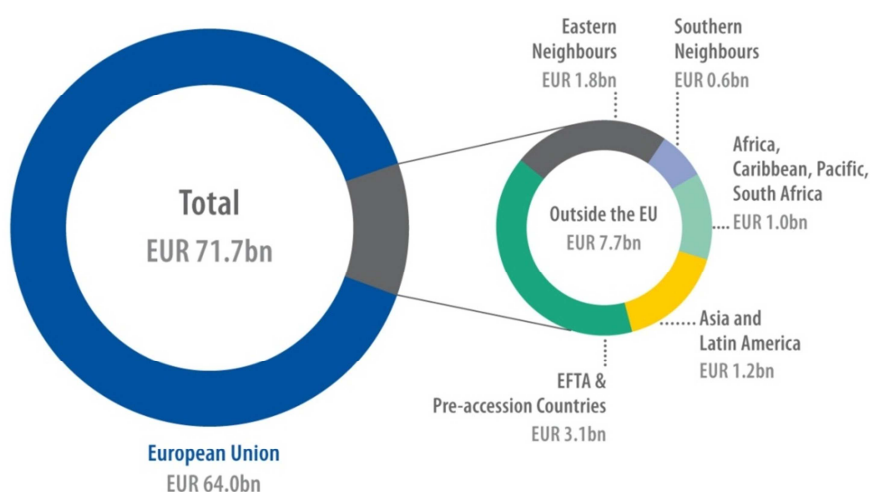
Οι υπηρεσίες που παρέχει η ΕΤΕ είναι η ακόλουθη για τα έργα ΣΔΙΤ:

- Δάνεια τα οποία χορηγούνται σε βιώσιμα προγράμματα για κεφαλαιουχικές δαπάνες ή σε έργα του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα. Οι αποδέκτες ποικίλλουν. Μπορεί να είναι μεγάλες εταιρείες αλλά και δήμοι ή μικρές επιχειρήσεις.

- Τεχνική βοήθεια , η οποία παρέχεται από ομάδα ειδικών οικονομολόγων, μηχανικών και εμπειρογνομόνων με στόχο τη συμπλήρωση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΤΕ.
- Εγγυήσεις , οι οποίες διατίθενται σε ευρύ φάσμα φορέων, π.χ. τράπεζες, εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, οργανισμούς εγγύησης, ταμεία αμοιβαίων εγγυήσεων, φορείς ειδικού σκοπού και άλλους.
- Επιχειρηματικά κεφάλαια . Οι αιτήσεις για επιχειρηματικά κεφάλαια θα πρέπει να υποβάλλονται απευθείας σε έναν ενδιάμεσο φορέα.

Το 2013 η ΕΤΕ δάνεισε συνολικά 72 δισεκατομμύρια Ευρώ για την προώθηση των στόχων της ΕΕ. Από αυτά τα 64 δισεκατομμύρια πήγαν σε χώρες μέλη της ΕΕ και τα υπόλοιπα 8 πήγαν στις συνεργαζόμενες χώρες και στις χώρες που βρίσκονται σε καθεστώς ένταξης. Στην εικόνα 2 φαίνεται η διάρθρωση των δανείων της ΕΤΕ για το 2013. (www.eib.org/projects/loans/index.htm)

Εικόνα 2: Δανειοδοτήσεις της ΕΤΕ το 2013

Η ΕΤΕ λειτουργεί ως αμερόληπτο χρηματοδοτικό όργανο με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον, ενώ παρέχει τη δέουσα επιμέλεια στην τεχνική και οικονομική βιωσιμότητα των προγραμμάτων. Τα αυστηρά κριτήρια που εφαρμόζει και η δέσμευσή της να διατηρήσει στην κατοχή της το χρέος που σχετίζεται με τα

συγκεκριμένα έργα ως την ημερομηνία λήξης τους, παρέχουν στο Δημόσιο Τομέα σημαντική σταθερότητα και εμπειρία, καθώς και μεγάλη προστιθέμενη αξία.

Από χρηματοοικονομική άποψη η ΕΤΕ έχει αναπτύξει ευέλικτους μηχανισμούς χρηματοδότησης για τα έργα ΣΔΙΤ. Η μακρά διάρκεια των δανείων που κυμαίνεται ανάμεσα στα 20-25 χρόνια, οι ευνοϊκοί όροι δανεισμού, αλλά και η περίοδος χάριτος που προτείνει η τράπεζα (πχ. αποπληρωμή μόνο των τόκων των δανείων), ενδείκνυνται ιδιαίτερώς ωφέλιμοι για τα μεγάλα έργα υποδομής.

Επιπλέον μπορεί να προσφέρει χρηματοδοτικού πόρους για υποδομές αλλά και να συμβάλει στην τιτλοποίηση των μετοχών ώστε να διευκολυνθεί η συμμετοχή του Ιδιωτικού Τομέα στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών. Με αυτήν την εμπλοκή της σε ένα έργο, παρέχει τις απαραίτητες εγγυήσεις και συμβάλει στην προέγκυση επιπλέον πηγών χρηματοδότησης. Συνεπώς, ο ρόλος της είναι καταλυτικός και είναι σε θέση να εμπνεύσει εμπιστοσύνη για τη Σύμπραξη των Δημοσίων και Ιδιωτικών Φορέων. (Μαυρίκης,2012)

4.2 Κανόνες και όροι χρηματοδότησης στα έργα ΣΔΙΤ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα έχει την απαίτηση όλα τα έργα ΣΔΙΤ που ενισχύει να χαρακτηρίζονται βιώσιμα από οικονομική και τεχνική άποψη να ακολουθούν συγκεκριμένες περιβαλλοντικές προδιαγραφές και να αποτελούν αντικείμενο πρόσκλησης υποβολής προσφορών σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων στην ΕΕ.

Η ΕΤΕ παρεμβαίνει όταν τα έργα βρίσκονται στο αρχικό στάδιο των μελετών και πάντως πριν την υπογραφή και ανάθεση της σύμβασης και σε συνεργάζεται με όλους τους υποψηφίους όταν η διαδικασία βρίσκεται στο στάδιο της υποβολής προσφορών.

Η διαδικασία αυτή εξασφαλίζει ότι, κατά την επιλογή των υποψηφίων λαμβάνεται υπόψη, ειδικότερα, ο βαθμός στον οποίο πετυχαίνουν να μεταφέρουν στον δημόσιο τομέα τα οικονομικά οφέλη που απορρέουν από τη συμμετοχή της ΕΤΕ.

Στους μηχανισμούς ΣΔΙΤ ακολουθείται η Αρχή της Συμπληρωματικότητας με άλλους φορείς χρηματοδότησης από την Τράπεζα. Με τον τρόπο αυτό, πολυάριθμα δάνεια της ΕΤΕ για έργα ΣΔΙΤ συνοδεύονται από τραπεζικές εγγυήσεις ή

εξειδικευμένη ασφάλιση είτε έως την ημερομηνία λήξης τους είτε έως ότου αποδειχθεί η λειτουργικότητα του έργου.

Η πιστωτική ποιότητα του χαρτοφυλακίου ΣΔΙΤ της Τράπεζας ενισχύεται από την υποστήριξη που παρέχει ο δημόσιος τομέας στη ροή των πληρωμών προς πληθώρα έργων ΣΔΙΤ. Πράγματι, για πολλά έργα τύπου ΣΔΙΤ (όπως, για παράδειγμα, αυτά που αφορούν τα νοσοκομεία και τα σχολεία στο Ηνωμένο Βασίλειο) οι υποχρεώσεις πληρωμής βαρύνουν αποκλειστικά τον δημόσιο τομέα και οι ανάδοχοι δεν εκτίθενται επ' ουδενί στους κινδύνους που συνδέονται με τη ζήτηση. Επιπλέον, οι ΣΔΙΤ επωφελούνται κατά κανόνα ενός παγιωμένου ρυθμιστικού και συμβατικού πλαισίου. (Γεωργακοπούλου, 2012)

Κεφάλαιο 5^ο – Προβλήματα χρηματοδότησης ΣΔΙΤ στην οικονομική κρίση

5.1 ΣΔΙΤ και Οικονομική κρίση

Είναι γεγονός ότι η χρηματοπιστωτική κρίση στη χώρα μας συνέπεσε χρονικά με τη δημοπράτηση των πρώτων έργων ΣΔΙΤ. Σε μία συγκυρία κατά την οποία η ρευστότητα είναι περιορισμένη και το κόστος δανεισμού αρκετά αυξημένο, η υλοποίηση των συμπράξεων συνεχίζεται, ενώ αναζητούνται εναλλακτικοί τρόποι υπέρβασης των δυσκολιών που ανακύπτουν. Οι δυσμενείς συνθήκες άντλησης ρευστότητας αναπόφευκτα επηρεάζουν και την υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ, μέσω της δυσχέρειας εξασφάλισης χρηματοδότησης και της σημαντικής αύξησης του κόστους αυτής. Οι τράπεζες τηρούν στάση επιφυλακτικότητας, ιδίως ως προς τα έργα που εξαρτώνται από αμοιβές διαθεσιμότητας από πλευράς Δημοσίου, καθώς η συμμετοχή στη χρηματοδότηση τέτοιων έργων συνεπάγεται ανάληψη κινδύνου ελληνικού Δημοσίου, στον οποίο είναι σε σημαντικό βαθμό εκτεθειμένες. Από την άλλη πλευρά, ως προς τα έργα που εμφανίζουν κάποιο βαθμό ανταποδοτικότητας (πχ. Διαχείριση απορριμμάτων), εξετάζονται συμβατικοί τρόποι κατοχύρωσης της πληρωμής των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) που προωθούν τα οικεία έργα. Παράλληλα, δεδομένων των συνθηκών, οι συμπράξεις απομακρύνονται σταδιακά από το μοντέλο χρηματοδότησης με τραπεζικό δανεισμό κατά 90%, καθώς οι τράπεζες επιθυμούν πλέον συμμετοχή του ιδιωτικού φορέα με ίδια κεφάλαια της τάξης του 30%-40%.

Δεδομένης της δυσμενούς συγκυρίας στην ελληνική και ευρωπαϊκή διατραπεζική αγορά, οι ελληνικές τράπεζες ανέλαβαν την πρωτοβουλία, σε συνεργασία με την ICAP, να αναπτυχθεί ένα σύστημα πιστοποίησης της πιστοληπτικής αξιολόγησης έργων project finance, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, real estate και ΣΔΙΤ, δηλαδή έργων που χρηματοδοτούνται με τη μέθοδο της δομημένης χρηματοδότησης, με στόχο την άντληση ρευστότητας μέσω της εκχώρησης των συμβάσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος. Το σύστημα αυτό, που έχει ολοκληρωθεί και εφαρμόζεται πιλοτικά, αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στη διευκόλυνση της συμμετοχής των ελληνικών τραπεζών στη χρηματοδότηση έργων, προσφέροντας μέρος της αναγκαίας ρευστότητας.

Ιδιαίτερα σημαντική για την ανάπτυξη του θεσμού των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα κρίνεται και η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στη χρηματοδότησή τους.

Στην παρούσα φάση, διεξάγονται συζητήσεις με την ΕΤΕπ αναφορικά με τους ακριβείς όρους της συμμετοχής της στα χρηματοδοτικά σχήματα έργων και της υπέρβασης των θεμάτων που άπτονται της υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας και των ελληνικών τραπεζών, με την εξεύρεση ισοδύναμων εξασφαλιστικών λύσεων.

Θετική εξέλιξη για την περαιτέρω ανάπτυξη του θεσμού αποτελεί η κατάθεση τροπολογίας από το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας στα τέλη του περασμένου Αυγούστου, η οποία αποσαφηνίζει το φορολογικό καθεστώς που διέπει την υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ. Η τροπολογία αντιμετωπίζει επιμέρους φορολογικά ζητήματα που αφορούν κυρίως στο χρόνο απόκτησης του εισοδήματος, στο συνολικό κόστος υλοποίησης της σύμβασης σύμπραξης, καθώς και στο χρόνο επιστροφής του πιστωτικού ΦΠΑ για τις εταιρείες ειδικού σκοπού. Η ρύθμιση αυτή αποτελεί ένα ιδιαίτερος σημαντικό βήμα προς τον καθορισμό ενός σαφούς φορολογικού πλαισίου και την ανάδειξη των ΣΔΙΤ σε ένα πιο αποτελεσματικό εργαλείο ενεργοποίησης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και ενίσχυσης της ανάπτυξης.

Εντέλει, οι ΣΔΙΤ μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο στην κατεύθυνση της δημιουργίας μιας αναπτυξιακής προοπτικής που θα επιτρέψει στη χώρα να ανακτήσει την εμπιστοσύνη των εταίρων της και των διεθνών αγορών. Η δημιουργική συνεργασία έως τώρα όλων των εμπλεκόμενων μερών για την εξεύρεση λύσεων και την υπέρβαση των αντιξοοτήτων της τρέχουσας συγκυρίας καταδεικνύει τη βούληση προς αυτή την κατεύθυνση. (Πανδρεμένος,2012)

5.2 Προβλήματα στην χρηματοδότηση των έργων ΣΔΙΤ

Σε πολλές χώρες υπάρχουν όρια για το βαθμό στον οποίο δημόσιες αρχές μπορούν να δανειστούν, σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις δε μπορούν να δανειστούν και καθόλου. Υπάρχουν επίσης χώρες με δημοσιονομικούς κανόνες που περιορίζουν τις δημόσιες δαπάνες, τα ελλείμματα ή το χρέος, όπως αυτές της ΟΝΕ της ΕΕ, στις οποίες το έλλειμμα δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Οι κυβερνήσεις και οι κρατικοί φορείς μπορούν να υλοποιήσουν έργα μέσω των συμπράξεων δημόσιου ιδιωτικού τομέα, που είναι χρηματοοικονομικά εφικτό να υλοποιηθούν από πλευράς συνολικού διαχρονικού εισοδηματικού περιορισμού της κυβέρνησης αλλά δε μπορούν να τα υλοποιήσουν μέσω παραδοσιακών διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων λόγω της ύπαρξης των ορίων του προϋπολογισμού, των δημοσιονομικών κανόνων ή των ορίων για τις πιστώσεις του προϋπολογισμού φορέων από ένα κεντρικό προϋπολογισμό.(Μαντζούφας,2013)

Η ΕΕ έχει αναγνωρίσει και η ίδια το πρόβλημα αυτό και μάλιστα σύμφωνα με το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2014:

- επισημαίνεται ότι η δημόσια χρηματοδότηση είναι περιορισμένη λόγω του χαμηλού ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης, της κακής διαχείρισης του δημόσιου προϋπολογισμού και της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για τη διάσωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων·
- Επιπροσθέτως αναφέρεται ότι ορισμένες χώρες αντιμετωπίζουν σοβαρά εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές, ή ακόμη και έχουν αποκλεισθεί από αυτές, λόγω υπερβολικών επιπέδων χρέους κατά τα τελευταία έτη, ενώ οι κεφαλαιαγορές υπήρξαν η βασική αιτία της πρόσφατης κρίσης· επισημαίνει ακόμα ότι η πρόσβαση των ΜΜΕ σε κεφάλαιο καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής σε πολλά κράτη μέλη, διότι οι εμπορικές τράπεζες χορηγούν δάνεια μόνο με υπερβολικά σκληρούς όρους· (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=/EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0161+0+DOC+XML+V0//EL>)

Η οικονομική κρίση έχει περιορίσει την πρόσβαση στην χρηματοδότηση λόγω:

- Της αύξησης του πιστωτικού κόστους.
- Της μείωσης των προθεσμιών εξόφλησης που προτείνουν οι τράπεζες, ώστε να περιοριστεί η διάρκεια της πίστωσης.
- Της έλλειψης χρηματοδότησης στην αρχή της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιων υπηρεσιών.

Τα κύρια προβλήματα στην χρηματοδότηση των έργων ΣΔΙΤ σύμφωνα και με τον Βενετσάνο(2013) , διευθυντή χρηματοδότησης μεγάλων έργων της Εθνικής Τράπεζας είναι τα ακόλουθα:

- Μείωσης εσόδων λόγω οικονομικής κρίσης.
- Αδυναμία έγκυρων προβλέψεων ζήτησης (ανταποδοτικά έργα).
- Κρίσης χρέους και επίπτωση στις υποχρεώσεις του Δημοσίου (απαλλοτριώσεις, επιστροφές ΦΠΑ, καταβολές αποζημιώσεων κλπ).

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να μειωθούν σημαντικά οι δανειοδοτήσεις των τραπεζών για την ανάπτυξη έργων ΣΔΙΤ. Οι τράπεζες έχουν θέσει νέους, αυστηρότερους όρους προκειμένου να χορηγήσουν δάνεια στις εταιρίες για την κατασκευή καινούριων έργων ΣΔΙΤ. Οι όροι αυτοί είναι:

- Αυξημένη συμμετοχή επενδυτών (από 20% σε 40%-50% του προϋπολογισμού) προκειμένου να μοιραστεί το ρίσκο του έργου μεταξύ του επενδυτή και τις τράπεζας που χορηγεί την χρηματοδότηση.
- Μικρότερη διάρκεια δανείου 3-5 έτη (Mini Perm)
- Αυξημένες εγγυήσεις από Δημόσιο ή/και φορείς του έργου
- Αυξημένα περιθώρια ως αποτέλεσμα της αύξησης του κόστους χρήματος για τις τράπεζες

Προκειμένου να αντιστραφεί το κλίμα αυτό για τις τράπεζες που χορηγούν τα δάνεια υπάρχουν κάποιοι κρίσιμοι παράγοντες που θα πρέπει να επιτευχθούν προκειμένου να αυξηθεί η χρηματοδότηση στα έργα υποδομής και να μειωθεί το κόστος του χρήματος για τις τράπεζες που το δανείζουν.

Αυτοί οι παράγοντες είναι οι ακόλουθοι:

- Επιτυχής αναχρηματοδότηση των τραπεζών μέσω του ΤΧΣ: Αυτό έχει επιτευχθεί σε ένα μεγάλο βαθμό και το ΤΧΣ έχει και ένα «μαξιλαράκι» 8 δις ευρώ) που είναι ένα ικανό αποθεματικό για να καλύψει ενδεχόμενες νέες ανάγκες των ελληνικών τραπεζών, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο.

- Αναβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας ελληνικών τραπεζών: Σε ένα μικρό βαθμό αυτό έχει αρχίσει και συμβαίνει καθώς ο οίκος Moody's προχώρησε στην αναβάθμιση πέντε ελληνικών τραπεζών, σε συνέχεια την πρόσφατης αναβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας της ελληνικής οικονομίας κατά 2 βαθμίδες (σε Caa3 από C).

Συγκεκριμένα ο αμερικανικός οίκος αξιολόγησης αναβάθμισε κατά μία βαθμίδα - σε Caa1 από Caa2 - την αξιολόγηση της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, της Τράπεζας Πειραιώς και της Alpha Bank. Παράλληλα αναβάθμισε σε θετικό από αρνητικό το outlook της Eurobank διατηρώντας σταθερή την αξιολόγηση Caa2, ενώ αναβάθμισε σε σταθερό από αρνητικό και το outlook της Attica Bank με αξιολόγηση Caa2. Σύμφωνα με το Dow Jones Newswires, η απόφαση για αναβάθμιση της ΕΤΕ αντανακλά την καλύτερη ποιότητα του ενεργητικού της τράπεζας και εκτιμά πως η τράπεζα θα είναι κερδοφόρα το 2013 και 2014. Για την αναβάθμιση της Πειραιώς η Moody's επικαλείται την ενισχυμένη κεφαλαιακή βάση της τράπεζας αλλά και το πιο ευνοϊκό χρηματοδοτικό προφίλ, ενώ η αναβάθμιση της Alpha Bank αντανακλά, σύμφωνα με τον οίκο, την ισχυρή κεφαλαιακή βάση, τη βελτίωση του χρηματοδοτικού προφίλ αλλά και της ρευστότητας της τράπεζας (<http://www.tanea.gr/news/economy/article/5061989/anabathmish-pente-ellhnikwn-trapezwn-apo-th-moody-s/>)

Πέρα από τον οίκο Moody's και ο οίκος Standard & Poor's (S&P) προχώρησε στην αναβάθμιση των ελληνικών τραπεζών αναγνωρίζοντας τη δημοσιονομική προσπάθεια που έχει γίνει στη χώρα και θεωρώντας πολύ σημαντικό γεγονός ότι το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) έχει ένα ικανό αποθεματικό για να καλύψει ενδεχόμενες νέες ανάγκες των ελληνικών τραπεζών, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο.

Οι αναλυτές του οίκου προχώρησαν στην αναβάθμιση της χώρας κατά μία βαθμίδα και πλέον η Ελλάδα αξιολογείται από τον S&P με «B» αντί για «B-». Πάντως, η ελληνική οικονομία έχει ακόμα δρόμο να διανύσει για να εξέλθει της κατηγορίας των «σκουπιδιών» (junk). Επίσης, ο S&P ανακοίνωσε χθες πως οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας είναι «σταθερές», που σημαίνει ότι προς το παρόν δεν δείχνει διάθεση άμεσης αναβάθμισης ή υποβάθμισης

της.

Στους κινδύνους που υπάρχουν στην Ελλάδα και αν γίνουν πραγματικότητα θα οδηγήσουν σε νέα υποβάθμισή της, ο οίκος περιλαμβάνει:

- 1) Τις πολιτικές εξελίξεις. Παρά το γεγονός ότι οι μεταρρυθμίσεις έως τώρα στηρίζουν την αλλαγή της οικονομίας, παραμένει η «κοινωνική ένταση και το αδύναμο θεσμικό πλαίσιο», αναφέρουν οι αναλυτές του S&P και σημειώνουν πως η περίπλοκη πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα είναι λόγος που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την αξιολόγηση της χώρας. Επίσης, κάνει λόγο για αδύναμες αναπτυξιακές προοπτικές και πολιτικές δυσκολίες στην προώθηση των μεταρρυθμίσεων.
- 2) Την αδυναμία της κυβέρνησης να σταθεροποιήσει το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ.
- 3) Το ενδεχόμενο οι ιδιώτες πιστωτές της χώρας να υποστούν μία νέα αναδιάρθρωση στα ομόλογα που κατέχουν. Επί της ουσίας, όσο δεν καταλήγει η Ευρωζώνη στον τρόπο με τον οποίο θα διευθετήσει εκ νέου το ελληνικό χρέος και θα διασφαλίσει τη βιωσιμότητά του, στην αγορά θα υπάρχει πάντα ο φόβος ότι μπορεί κάποια στιγμή η Ελλάδα να ζητήσει από τους ιδιώτες δανειστές της να δεχθούν απώλειες από αυτά που έχουν να λαμβάνουν από τη χώρα. Πέραν αυτών, όμως, ο S&P αναφέρει πως η αναβάθμιση στην οποία προχώρησε ο οίκος αντανακλά το γεγονός ότι οι κίνδυνοι στη δημοσιονομική προσαρμογή της Ελλάδας έχουν υποχωρήσει. Επίσης, ο οίκος εκτιμά πως η ελληνική οικονομία θα περάσει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης από το 2015 (σε αντίθεση με τις προβλέψεις της κυβέρνησης και της τρόικας ο S&P υποστηρίζει ότι φέτος θα υπάρξει ύφεση 0,2%) και η μεταστροφή της οικονομίας θα συμβάλει στην επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων της τάξης του 2% του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2014-2017.

Μάλιστα, οι αναλυτές του οίκου χαρακτηρίζουν «πολιτικά πιο εφικτό» τον στόχο της διατήρησης πρωτογενών πλεονασμάτων 2% του ΑΕΠ, παρά τον στόχο για 4,5% του ΑΕΠ από το 2016 και μετά.

Πάντως, σε ό,τι αφορά την πορεία της οικονομίας, ο S&P εκτιμά πως η ανάκαμψη θα είναι σταδιακή και αδύναμη και το ΑΕΠ του 2017 θα είναι

χαμηλότερο του 2007. Ειδικότερα, για το 2015 εκτιμά ότι ο ρυθμός μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας θα διαμορφωθεί στο 1,9%, το 2016 στο 2,3% και το 2017 στο 2,7%.

Στους λόγους για τους οποίους ο S&P θα προχωρήσει σε αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας περιλαμβάνει ενδεχόμενη αύξηση του ΑΕΠ με ταχύτερο ρυθμό από ό,τι η ίδια προβλέπει. Επίσης, αναβάθμιση θα προκύψει εάν ενισχυθεί σημαντικά το θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα και ειδικότερα εάν αποδώσουν καρπούς γρηγορότερα από το αναμενόμενο οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας και στην αγορά προϊόντων, ή εάν το τραπεζικό σύστημα αποκατασταθεί σε τέτοιο βαθμό που θα μπορέσει να παράσχει με μεγαλύτερη δυναμική ρευστότητα για αναπτυξιακούς λόγους. (<http://www.kathimerini.gr/783608/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/anava8mish-ths-pistolhptikh-s-ikanothtas-ths-elladas-apo-sp>)

4) Μείωση ρυθμού ύφεσης και μη εξυπηρετούμενων δανείων: Αυτός είναι ένας κρίσιμος τομέας προκειμένου να ενισχυθεί η ρευστότητα των τραπεζών και ενώ η ύφεση μειώνεται στην χώρα μας και υπάρχει η προσδοκία πως το τελευταίο τρίμηνο του έτους η χώρα θα επιστρέψει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, έστω και οριακούς στο θέμα των «κόκκινων» δανείων τα πράγματα παραμένουν ρευστά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια να ανέρχονται σε πάνω από 70 δισ. ευρώ στον τραπεζικό τομέα χωρίς να υπολογίζονται τα ιδιωτικά χρέη μεταξύ ιδιωτών ή επιχειρήσεων.

5.3 Αύξηση ρευστότητας για την χρηματοδότηση έργων ΣΔΙΤ

Η κατάσταση όσον αφορά τον δανεισμό για την πραγματική οικονομία είναι παρόμοια με εκείνη του Απριλίου 2013, με συνεχή πιστωτική ασφυξία, υψηλά επιτόκια σε σύγκριση με άλλα Κράτη-Μέλη, υψηλές απαιτήσεις εξασφάλισης και αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Όσον αφορά τα διάφορα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα που υποστηρίζονται από την ΕΕ, οι εκταμιεύσεις αυξήθηκαν για όλα πλην ενός μέσου (μέσο εγγυοδοσίας) κατά την εξεταζόμενη περίοδο, αλλά εξακολουθούν να είναι περιορισμένες: η

κατάσταση εξακολουθεί να μην είναι ικανοποιητική, δεδομένων των πολύ μεγάλων αναγκών της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας. Έχουν εκταμιευθεί, ωστόσο, σημαντικά ποσά από τα συνολικά δάνεια της ΕΤΕπ (με την εγγύηση του κράτους και στο πλαίσιο του ταμείου εγγυήσεων).

Επιπλέον, η ΕΤΕπ χορηγεί συνολικά δάνεια σε τράπεζες ύψους 440 εκ. ευρώ χωρίς τη στήριξη των διαρθρωτικών ταμείων. Από το ποσό αυτό, έχουν εκταμιευθεί 370 εκ. ευρώ (82,5 εκ. ευρώ κατά το τελευταίο τρίμηνο). Επιπλέον, άρχισε να λειτουργεί με αργούς ρυθμούς το Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Χρηματοδότησης του Εμπορίου (Trade Finance Enhancement Programme, TFEP), που αποσκοπεί στην υπέρβαση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εξαγωγείς στο να λάβουν εγγυητικές επιστολές. Έχουν υπογραφεί 3 συμβάσεις με 3 εγχώριες και ξένες τράπεζες. Έχουν εκδοθεί οι πρώτες πιστωτικές επιστολές για ποσό 20 εκ. ευρώ

Τα κρίσιμα σημεία για να αυξηθεί η χρηματοδότηση των έργων ΣΔΙΤ από τις τράπεζες σύμφωνα με τον Βενετσάνο(2013) είναι:

- Επιτυχής ολοκλήρωση διαπραγματεύσεων οδικών αξόνων: Αυτή η διαπραγμάτευση έχει επιτευχθεί σε ένα μεγάλο βαθμό και τα μεγάλα οδικά έργα έχουν ξεκινήσει να λειτουργούν ξανά.
- Επιτάχυνση διαδικασιών Δημοσίου (απαλλοτριώσεις, επιστροφές ΦΠΑ, καταβολές αποζημιώσεων κλπ.)
- Αύξηση εμπιστοσύνης ξένων επενδυτών και τραπεζών για συμμετοχή σε νέα έργα
- Αυξημένη συμμετοχή ΕΤΕπ μετά από επιτυχή ανακεφαλαιοποίηση και αναβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας τραπεζών που όπως είδαμε έχει συμβεί από τα τέλη του 2013 μέχρι και το καλοκαίρι του 2014.

Τα ελληνικά έργα ΣΔΙΤ έχουν ένα συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τα αντίστοιχα έργα ΣΔΙΤ που υλοποιούνται σε άλλες χώρες της ΕΕ και αυτό είναι ότι είναι μικρά σε μέγεθος. Οι προκλήσεις και τα μέτρα αντιμετώπισης που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες ως προς την χρηματοδότηση τους παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα σύμφωνα με τον Βενετσάνο (2013):

Προκλήσεις	Αντιμετώπιση
Αύξηση κοστολόγησης κινδύνου από τους ιδιώτες επενδυτές	Ενθάρρυνση ανταγωνισμού μεταξύ Ιδιωτικών Φορέων
Αύξηση του χρηματοοικονομικού κόστους του έργου λόγω τιμολόγησης του κινδύνου χρηματοδότησης από τις Τράπεζες	Αύξηση ιδιωτικών κεφαλαίων
Περιορισμένη προσφορά δανειακών κεφαλαίων	ClubDeals(συμμετοχικά δάνεια)
Διάρκεια δεσμευτικών επιστολών τραπεζικής υποστήριξης	Ρήτρες διαφυγής και αναδιαπραγμάτευσης
	Συμμετοχή ΕΤΕπ

Πίνακας 1: Προκλήσεις και μέτρα αντιμετώπισης της χρηματοδότησης σε έργα ΣΔΙΤ

Το δεύτερο έχει να κάνει με τα διαρθρωτικά ταμεία από την Ε.Ε. Την επόμενη προγραμματική περίοδο μεταξύ 2014-2020 τα κονδύλια που θα λάβει η Ελλάδα από την Ε.Ε. ξεπερνούν τα 16 δισ. ευρώ. Η ταχεία απορρόφηση αυτού του τεράστιου ποσού και η δυνατότητα να μεταφέρουμε ρευστότητα στην πραγματική οικονομία, δημιουργώντας κατανάλωση και βοηθώντας τις επενδύσεις είναι ένα τεράστιο καθήκον που θα πρέπει να επιτευχθεί.

Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, έχει αξιοποιήσει σημαντικά ποσά σε αναπτυξιακά έργα.

- Ο συνδυασμός κοινοτικών και ιδιωτικών πόρων σε έργα ΣΔΙΤ με πληρωμές διαθεσιμότητας υλοποιείται για πρώτη φορά μέσα από δύο έργα στον τομέα των αστικών συγκοινωνιών (τηλεματική και ηλεκτρονικό εισιτήριο).
- Η αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων σε έργα ΣΔΙΤ ανοίγει το δρόμο για περαιτέρω αξιοποίηση του θεσμού των ΣΔΙΤ σε αναπτυξιακά έργα διαχείρισης απορριμμάτων, τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), ενεργειακής αξιοποίησης κ.α. (Μαντζούφας,2013)

Η συμμετοχή του Ιδιωτικού Τομέα στην χρηματοδότηση της κάλυψης του παραπάνω χρηματοδοτικού ελλείμματος στην υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ στις υποδομές φαίνεται όχι μόνο χρήσιμη αλλά ιδιαίτερα για την συγκεκριμένη συγκυρία και αναγκαία .

Η Χρηματοδοτική μόχλευση είναι μια λύση που εκ των πραγμάτων πλέον παραπέμπει στις Συμβάσεις Παραχώρησης ή στις γενικότερα αποκαλούμενες Συμπράξεις του Δημόσιου με τον Ιδιωτικό Τομέα (ΣΔΙΤ).

Με αυτές, χωρίς άμεση επιβάρυνση των δημοσιονομικών της χώρας, προκαλείται σημαντική ανάπτυξη και οικονομική μεγέθυνση καθώς και ουσιαστική αύξηση της μόνιμης και παραγωγικής απασχόλησης στον Ιδιωτικό Τομέα σε βάθος χρόνου που ξεπερνά κατά πολύ την περίοδο κατασκευής των έργων .

Πέραν όμως της επιτάχυνσης και της έγκαιρης μεγέθυνσης που η συνέργια του ΕΣΠΑ με τις ΣΔΙΤ μπορεί να προκαλέσει, οδηγούμαστε σε σημαντικές , αναγκαίες και ορισμένες εξ αυτών από μακρού σε αναμονή , διαρθρωτικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις, τόσο στην Δημόσια Διοίκηση όσο και στην Οικονομία.

Η κεντρική ιδέα αυτού του εργαλείου – μεταρρύθμισης είναι ο μετασχηματισμός :

- Του Ιδιωτικού Τομέα από παραγωγού δημόσιας περιουσίας (developer) σε κατά παραχώρηση λειτουργό & φορέα εκμετάλλευσης (operator) δημόσιων υποδομών κοινής ωφέλειας και
- Του Δημόσιου Τομέα από αγοραστή δημόσιων πάγιων (assets) που επεκτεινόμενου οφείλει να αξιοποιήσει, να λειτουργήσει και να συντηρήσει, συνήθως ανεπιτυχώς, σε προμηθευόμενο υπηρεσίες (services) δημόσιας υποδομής προς όφελος των πολιτών υπό προκαθορισμένες συνθήκες , προδιαγραφές και ρήτρες απόδοσης .

Η μείζων όμως διαρθρωτική αλλαγή πραγματοποιείται στην Εθνική Οικονομία και ιδιαίτερα στις αγορές των υπηρεσιών. Η εταιρικοποίηση της λειτουργίας και εκμετάλλευσης των δημόσιων υποδομών και υπηρεσιών ανοίγει πλέον (αλλά δεν απορυθμίζει) νέες αγορές με σημαντική προσφορά χρήσιμων θέσεων εργασίας .

Ο συνδυασμός του ΕΣΠΑ και των ΣΔΙΤ μπορεί επίσης να επιφέρει σοβαρή διαρθρωτική μεταβολή και να προσδώσει ακόμη μεγαλύτερη αναπτυξιακή δυναμική στο επίπεδο της εθνικής Οικονομίας εάν συσχετισθεί με την αξιοποίηση της σχολάζουσας τεράστιας Δημόσιας και Αυτοδιοικητικής Ακίνητης Περιουσίας της αυτοτελούς ενεργοποίησης και εκσυγχρονισμού και επανένταξης της στο οικονομικό σύστημα της χώρας η/και της τοπικής οικονομίας . (Γεωργαράκης,2014)

5.4 Μέτρα που λαμβάνει η ΕΕ για την αντιμετώπιση του χρηματοδοτικού προβλήματος

Η οικονομική κρίση που διέρχεται η ΕΕ από το 2009 και είναι ορατή στα περισσότερα κράτη του Ευρωπαϊκού Νότου αλλά και όχι μόνο και έχει κάνει προβληματική την χρηματοδότηση έργων υποδομής και ανάπτυξης στις χώρες αυτές. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων της Ελλάδος.

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων(ΠΔΕ) αποτελεί το σημαντικότερο μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και καλείται να συμβάλλει στην περαιτέρω σύγκλιση των περιφερειών, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με στοχευόμενες δράσεις και παρεμβάσεις για την τόνωση της ενεργού ζήτησης, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενίσχυση της απασχόλησης, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας.

Από το 2009 μέχρι και σήμερα το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων της Ελλάδος μειώνεται κάθε χρόνο στα πλαίσια των «σφιχτών» προϋπολογισμών κάθε οικονομικού έτους με στόχο την μείωση του ελλείματος και των χρεών της χώρας.

Εξαιτίας του προβλήματος της χρηματοδότησης και της ρευστότητας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέσπισε το Προσωρινό κοινοτικό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης, με στόχο την βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης.

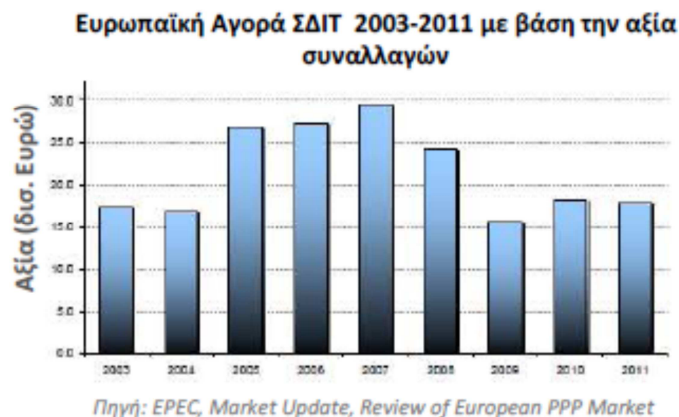
Ακόμη, στα μέτρα ενάντια στην οικονομική κρίση που επηρεάζει αρνητικά τα δημόσια οικονομικά και τα έργα που απαιτούν μακροπρόθεσμες επενδύσεις, στα πλαίσια του σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας, η Επιτροπή προβλέπει την υλοποίηση πέντε ειδικών ενεργειών για να προωθήσει τη δημιουργία ΣΔΙΤ:

- Αύξηση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων μέσω των υφιστάμενων ευρωπαϊκών μηχανισμών και δημιουργώντας ειδικούς μηχανισμούς
- Σύσταση ομάδας διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των εμπλεκόμενων στις ΣΔΙΤ φορέων.
- Πρόταση νέου νομοθετικού μέσου σχετικά με τις παραχωρήσεις δημόσιων υπηρεσιών στον ιδιωτικό τομέα που θα δίνει λύσεις στα προβλήματα χρηματοδότησης.

- Εξασφάλιση ισότιμων όρων μεταξύ της δημόσιας και ιδιωτικής διαχείρισης σε περίπτωση ευρωπαϊκής χρηματοδότησης.
- Την επέκταση του πεδίου εφαρμογής των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων
- Προώθηση της καινοτομίας, ιδίως δίνοντας στην ΕΕ τη δυνατότητα να συμμετάσχει σε ενώσεις ιδιωτικού δικαίου και να επενδύει απευθείας σε έργα.
- Τη διενέργεια αξιολόγησης αντικτύπου σχετικά με την πρωτοβουλία παραχώρησης υπηρεσιών.
- Τη βελτίωση των λογιστικών πρακτικών.
- Τη διάδοση των ειδικών γνώσεων και της εμπειρογνομosύνης.
- Την προώθηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών, καθώς επίσης και της καινοτομίας. (Πανδρεμένος,2012)

Έτσι λοιπόν η ΕΕ προωθεί τους οικονομικούς της πόρους σε έργα ΣΔΙΤ τα οποία είναι σύμφωνα με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς και το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης της ΕΕ. Αυτό από μόνο του, η ένεση ρευστότητας δηλαδή για δημόσια έργα μέσα από τα ταμεία της ΕΕ είναι μια κίνηση που μπορεί να δώσει και δίνει λύσεις μέσα στην κρίση. Είναι χαρακτηριστικό πως την διετία 2010-2011 η ΕΕ χρηματοδότησε 84 συνολικά έργα αξίας 18 δις ευρώ σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

Αξιοσημείωτη δυναμική παρουσιάζει ο κλάδος διαχείρισης απορριμμάτων, τόσο σε όρους αξίας, όσο και σε όρους αριθμού έργων (7 έργα με συνολική αξία 1,4 δις ευρώ). Στον κλάδο των υποδομών εκπαίδευσης υπεγράφησαν συμβάσεις για 23 έργα, τα περισσότερα σε σχέση με άλλους κλάδους. (Μαντζούφας,2013)

Εικόνα 3: Αξία συναλλαγών έργων ΣΔΙΤ στην ΕΕ

Για να χρηματοδοτήσει η ΕΕ κάποιο έργο ΣΔΙΤ σε κάποια χώρα της ΕΕ θα πρέπει να τηρούνται και να ακολουθούνται οι κανονισμοί που διέπουν την ΕΕ σχετικά με:

- Την κοινοτική νομοθεσία περί δημόσιων συμβάσεων και παραχώρησης υπηρεσιών.
- Τους κανόνες ανταγωνισμού στο βαθμό που οι ΣΔΙΤ ασκούν οικονομική δραστηριότητα.
- Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Τα κονδύλια της ΕΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε έργα ΣΔΙΤ τα οποία θα εκτελεστούν και με συγχρηματοδότηση από τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Για αυτό τον λόγο υπάρχουν τα διαρθρωτικά ταμεία καθώς και τα οικονομικά εργαλεία όπως το JESSICA που θα παρουσιαστεί στην επόμενη παράγραφο. Επιπροσθέτως λειτουργεί το Κέντρο Ευρωπαϊκής Εμπειρογνομοσύνης (EPEC) το οποίο προάγει τα έργα ΣΔΙΤ ενώ κονδύλια για την συγχρηματοδότηση έργων ΣΔΙΤ μπορούν να αντληθούν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων.

Ένα άλλο εργαλείο παροχής ρευστότητας και χρηματοδότησης είναι τα μέσα των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών (ΔΕΔ-Μ), που ευνοούν την παροχή ιδιωτικών επενδύσεων, επιχειρηματικού κεφαλαίου και χορήγηση τραπεζικών δανείων.

5.4.1 Χρηματοδοτικό εργαλείο Jessica

Η JESSICA (Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές) είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αναπτύχθηκε από κοινού με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB). Στηρίζει τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και ανάπλαση μέσω μηχανισμών χρηματοοικονομικής τεχνικής.

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να επιλέξουν να επενδύσουν μέρος των χρηματοδοτήσεών τους από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ σε ταμεία ανανεωμένων πιστώσεων, για να συμβάλλουν στην ανακύκλωση των οικονομικών πόρων, ώστε να επιταχύνουν τις επενδύσεις στις αστικές περιοχές της Ευρώπης.

Οι χρηματοδοτήσεις από το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) χορηγούνται στα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ), τα οποία τις επενδύουν σε συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ή άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να λάβουν τη μορφή εισφοράς κεφαλαίων, δανείων και/ή εγγυήσεων.

Εναλλακτικά, οι διαχειριστικές αρχές μπορούν να αποφασίσουν τη διοχέτευση των κεφαλαίων στα ΤΑΑ μέσω Ταμείων Συμμετοχών (ΤΣ), τα οποία συστήνονται για να επενδύσουν σε πολλά ΤΑΑ.

Αυτό δεν είναι υποχρεωτικό, ωστόσο προσφέρει στις διαχειριστικές αρχές το πλεονέκτημα της δυνατότητας να αναθέτουν την εκτέλεση ορισμένων από τις εργασίες που απαιτούνται για την υλοποίηση της Jessica σε έμπειρους επαγγελματίες.

Λόγω του ανανεωμένου χαρακτήρα των εν λόγω μέσων, οι αποδόσεις των επενδύσεων επανεπενδύονται σε νέα έργα αστικής ανάπτυξης, ανακυκλώνοντας με τον τρόπο αυτόν τους δημόσιους πόρους και προωθώντας τη βιωσιμότητα και τον αντίκτυπο του ευρωπαϊκού και εθνικού δημόσιου χρήματος.

Το JESSICA προσφέρει τη δυνατότητα στις Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ να αξιοποιήσουν την εμπειρία και την τεχνογνωσία εξωτερικών φορέων καθώς επίσης προσφέρει τη δυνατότητα άντλησης πρόσθετης ιδιωτικής χρηματοδότησης με στόχο την προαγωγή της αειφόρου αστικής ανάπτυξης. Στην περίπτωση που κάποια Διαχειριστική Αρχή επιθυμεί να αξιοποιήσει το χρηματοδοτικό μέσο JESSICA μπορεί να συνεισφέρει πόρους από το Επιχειρησιακό της Πρόγραμμα ενώ οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, τα τραπεζικά ιδρύματα και άλλοι επενδυτές μπορούν να συνεισφέρουν πρόσθετους πόρους. Δεδομένου ότι τα έργα δεν θα χρηματοδοτηθούν με επιχορηγήσεις, η συνεισφορά του Επιχειρησιακού Προγράμματος στα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης θα είναι ανακυκλώσιμη (η χρηματοδότηση των έργων γίνεται είτε μέσω δανείων, παροχής εγγυήσεων ή ιδίων κεφαλαίων) ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο την αειφορία της επενδυτικής δραστηριότητας. Οι συνεισφορές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη χρηματοδοτικών προϊόντων (είτε με τη μορφή δανείων ή εγγυήσεων ή ιδίων κεφαλαίων) τα οποία θα παρέχονται από τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης στους τελικούς δικαιούχους. Κρατικές εγγυήσεις για την παροχή δανείων δεν θα δίνονται και κατά συνέπεια δεν υπάρχει καμία επίπτωση στη δημοσιονομική θέση και στο δημόσιο χρέος των κρατών μελών.

Ο πυρήνας λειτουργίας του JESSICA είναι τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης. Τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ) είναι ταμεία που επενδύουν σε συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και σε άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Για να είναι ένα ΤΑΑ επιλέξιμο για χρηματοδότηση από το JESSICA, πρέπει να αποδείξει, μεταξύ άλλων, ότι διαθέτει επαρκή ικανότητα και ανεξαρτησία διαχείρισης, πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο και επαρκή προϋπολογισμό για την ανάληψη των επιλεγέντων έργων, και ισχυρή χρηματοοικονομική υποστήριξη. Αν και δεν απαιτείται ειδική νομική μορφή, το ΤΑΑ μπορεί να αποτελεί αυτοτελή νομική οντότητα ή να δημιουργηθεί ως «αυτοτελής χρηματοοικονομική μονάδα» στους κόλπους υφιστάμενου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Στην τελευταία περίπτωση, οι πόροι του JESSICA πρέπει να λογιστικοποιούνται χωριστά και να είναι σαφώς διαχωρισμένοι από τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία του οικείου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Τα ΤΑΑ μπορούν να δημιουργηθούν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, για να ανταποκριθούν σε ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης, προβλεπόμενα έργα ή ανάγκες επενδυτών.

Τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης θα τα διαχειρίζονται επαγγελματικά σχήματα του τραπεζικού και του ιδιωτικού τομέα αξιοποιώντας την χρηματοοικονομική, τεχνική και διαχειριστική εμπειρία τους και τις ικανότητές τους στη διαχείριση έργων τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Οι Διαχειριστικές Αρχές που θα αποφασίσουν να αξιοποιήσουν το JESSICA θα προκηρύξουν μία ή περισσότερες προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή ταμείων αστικής ανάπτυξης. Τα κριτήρια αξιολόγησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν την επενδυτική πολιτική και τα έργα που θα στοχεύσουν, τους όρους και τις προϋποθέσεις με τις οποίες θα τα χρηματοδοτήσουν, τον τρόπο και το ποσοστό μόχλευσης από ιδιώτες επενδυτές, τεκμηρίωση της σκοπιμότητας αξιοποίησης των πόρων του ΕΤΠΑ, τους όρους εκκαθάρισης του Ταμείου κ.λ.π. Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης μία επενδυτική συμφωνία θα υπογραφεί ανάμεσα στη Διαχειριστική, ή άλλη Αρχή (π.χ το Ταμείο Χαρτοφυλακίου) και τα επιλεγμένα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης, η οποία θα εξειδικεύει τους όρους και τις προϋποθέσεις λειτουργίας του Ταμείου, τις στοχευόμενες επενδύσεις κ.λ.π»

Δίνεται η δυνατότητα στις Διαχειριστικές Αρχές να οργανώσουν το JESSICA μέσω ενδιάμεσων Ταμείων Χαρτοφυλακίου.

Το Ταμείο Χαρτοφυλακίου είναι ένα ταμείο που δημιουργείται με σκοπό να επενδύει σε περισσότερα του ενός Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ). Αν και το Ταμείο Χαρτοφυλακίου δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του JESSICA, τα κράτη μέλη μπορούν να αποκομίσουν πολυάριθμα οφέλη από την ύπαρξη ενός τέτοιου ταμείου:

- Επιτρέπει στις Διαχειριστικές Αρχές να μεταβιβάσουν σε κατάλληλους επαγγελματίες ορισμένα από τα καθήκοντα που επιβάλλει η εφαρμογή του JESSICA. Στα καθήκοντα αυτά περιλαμβάνεται ο καθορισμός συγκεκριμένων κριτηρίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε ΤΑΑ, η αξιολόγηση των ΤΑΑ και η υπόδειξη αυτών που είναι κατάλληλα για επένδυση, η διαπραγμάτευση των συμβατικών ρυθμίσεων με τα ΤΑΑ και η παρακολούθηση και αναφορά των επιδόσεων των ΤΑΑ.
- 1) Τα κράτη μέλη στα οποία ο τομέας των αστικών επενδύσεων είναι λιγότερο ανεπτυγμένος, αποκτούν και αυτά τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν αμέσως τις χρηματοδοτήσεις του JESSICA, εν αναμονή της συγκρότησης ΤΑΑ και της κατάρτισης επιλέξιμων σχεδίων αστικών επενδύσεων.
- Τα Ταμεία Χαρτοφυλακίου επιτρέπουν να συνδυαστούν οι πόροι του JESSICA με άλλους δημόσιους και/ή ιδιωτικούς πόρους, για να επενδυθούν σε ΤΑΑ.
- Κοινή Ευρωπαϊκή Υποστήριξη που αφορά σε Βιώσιμες Επενδύσεις σε Αστικές Περιοχές.
- Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής) σε συνεργασία με την ΕΤΕπ με σκοπό την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων σε αστικές περιοχές.
- Η χρηματοδότηση έργων αστικής ανάπτυξης γίνεται μέσα από την «μετατροπή των επιδοτήσεων» σε χρηματοδοτικό μηχανισμό «επιστρεπτέων χρηματοδοτήσεων» (refundable grants).
- Η πρωτοβουλία προβλέπει την ίδρυση Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ), τα οποία θα είναι υπεύθυνα για την υλοποίηση του προγράμματος JESSICA μέσω του Ταμείου Χαρτοφυλακίου.
- Το Ταμείο Χαρτοφυλακίου είναι ένα fund of funds, υπό τη διαχείριση της ΕΤΕπ, το οποίο συστήνεται για την επένδυση πόρων σε Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης

Στην περίπτωση αξιοποίησης της επιλογής του Ταμείου Χαρτοφυλακίου, υπογράφεται μία συμφωνία χρηματοδότησης ανάμεσα στο κράτος μέλος ή τη Διαχειριστική Αρχή και το Ταμείο Χαρτοφυλακίου, η οποία εξειδικεύει τους όρους και τις προϋποθέσεις λειτουργίας του Ταμείου, την επενδυτική στρατηγική κ.λ.π http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/instruments/jessica_el.cfm

Το χρηματοδοτικό εργαλείο JESSICA είναι το εργαλείο που χρησιμοποιείται περισσότερο σε σχέση με τα άλλα διότι μεταξύ των άλλων πλεονεκτημάτων έχει και τα ακόλουθα:

- Εξασφαλίζεται καλύτερη και αποτελεσματικότερη χρήση των κοινοτικών κονδυλίων μέσα από την υιοθέτηση ειδικά προσαρμοσμένων «επιστρεπτέων» μηχανισμών χρηματοδότησης, δημιουργώντας ισχυρότερα κίνητρα για την υλοποίηση καλύτερων και βιώσιμων έργων.
- Ενισχύεται η κινητικότητα κεφαλαίων για έργα αστικής ανάπτυξης και ΣΔΙΤ με επίκεντρο τη βιωσιμότητά τους και την ανακύκλωση χρηματοοικονομικών πόρων.
- Αξιοποίηση εμπειρίας διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών όπως η ΕΤΕπ.

Οι όροι χρηματοδότησης από το ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό εργαλείο JESSICA είναι οι ακόλουθοι:

- Διάρκεια αποπληρωμής δανείου έως 20 έτη
- Επιτόκιο ~ 2,50%
- Συμμετοχή ΤΑΑ έως 70%
- Ίδια συμμετοχή τουλάχιστον 10%
- Συμμετοχή εμπορικών τραπεζών 20-30% (Βενετσάνος,2013)

Κεφάλαιο 6^ο – Πλεονεκτήματα - Μειονεκτήματα και προβλήματα έργων ΣΔΙΤ

6.1 Μειονεκτήματα έργων ΣΔΙΤ

6.1.1 Αύξηση του κόστους έργων ΣΔΙΤ λόγω οικονομικής κρίσης

Όταν ένα έργο πραγματοποιείται μέσω ΣΔΙΤ το κόστος του είναι μεγαλύτερο σε σύγκριση με το να κατασκευαζόταν ως ένα δημόσιο έργο με χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό. Αυτό συμβαίνει διότι λόγω και της οικονομικής κρίσης υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος του έργου. (Πανδρεμένος,2012)

- Η ασφάλιση του έργου κατά την διάρκεια της κατασκευής αλλά και λειτουργίας του, το οποίο είναι προαπαιτούμενο πλέον από τις τράπεζες προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τις εταιρίες που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς ΣΔΙΤ
- Το κόστος των ανεξάρτητων οικονομικών, τεχνικών και νομικών συμβούλων του δημοσίου που αναλαμβάνουν την προετοιμασία των διαγωνισμών και την υποστήριξη των συμφερόντων του δημοσίου
- Το κόστος δανεισμού από τις τράπεζες που έχει ένας ιδιωτικός φορέας το οποίο είναι σαφώς μεγαλύτερο από το κόστος δανεισμού του δημοσίου από τις ίδιες τράπεζες
- Το κόστος του «Ανεξάρτητου Μηχανικού» που αναλαμβάνει την επίβλεψη του έργου, τον έλεγχο των μελετών και των έλεγχο της σωστής εφαρμογής της σύμβασης
- Οι αντίστοιχοι τεχνικοί,νομικοί και οικονομικοί σύμβουλοι των τραπεζών που αναλαμβάνουν για λογαριασμό της τράπεζας την προετοιμασία του έργου και την χρηματοδότηση αυτού
- Το κόστος των υπηρεσιών που αναλαμβάνει να παρέχει ο ανάδοχος είναι υψηλότερο από ότι εάν το παρείχε το δημόσιο και αυτό γιατί ο ανάδοχος θα

πρέπει να εξασφαλίσει την αποπληρωμή του δανείου που έλαβε και τα κέρδη του σε βάθος 20-30 χρόνων και αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να κάνει προβλέψεις και για μελλοντικές καταστάσεις.

- Οι επιβολή δυσμενών και ακριβών όρων χρηματοδότησης και ασφάλισης από τις τράπεζες και τους ασφαλιστικούς φορείς δεδομένου ότι η συγκεκριμένη αγορά είναι κλειστή ακόμα και υπάρχουν πολύ λίγες τράπεζες και εταιρίες που εξειδικεύονται σε έργα ΣΔΙΤ.
- Το γεγονός ότι, ενώ τα έργα ΣΔΙΤ είναι πολλά, οι δυνάμενοι να μετάρχουν στους διαγωνισμούς από ελληνικής τουλάχιστον πλευράς (όσοι πληρούν τα πολύ αυστηρά κριτήρια τεχνικής και οικονομικής ικανότητας που τίθενται, αλλά συγχρόνως έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν από τις Τράπεζες) είναι ελάχιστοι, καθιστά τον ανταγωνισμό υποτυπώδη έως ανύπαρκτο. Τα πράγματα χειροτερεύουν από την προμιοδότηση, που προβλέπεται στους διαγωνισμούς, υπέρ όσων έχουν ήδη αναλάβει έργο ΣΔΙΤ ή παραχώρησης. Έτσι η «αγορά» των ΣΔΙΤ διαμορφώνεται σε ολιγοπώλιο, με όλες τις σχετικές συνέπειες.

Ο Γρηγορόπουλος (2012) σε ημερίδα του ΤΕΕ για τα έργα ΣΔΙΤ επαλήθευσε το γεγονός πως τα έργα ΣΔΙΤ κοστίζουν παραπάνω από ότι θα κόστιζαν εάν κατασκευάζονταν από το δημόσιο καθώς:

- Το κόστος κατασκευής 7 πυροσβεστικών σταθμών ήταν 3,30 φορές παραπάνω από ότι εάν κατασκευάζονταν ως κλασικά δημόσια έργα
- Το κόστος της κατασκευής κτιριακών εγκαταστάσεων 5 σχολών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου είναι 3 φορές παραπάνω.

Η σημαντικότερη παράμετρος παραμένει το κόστος του δανεισμού καθώς η οικονομική κρίση έχει κλείσει την στρόφιγγα της ρευστότητας από τις τράπεζες καθώς αυτές δανείζονται με υψηλά επιτόκια από τις χρηματαγορές και έχουν εν μέρει κρατικοποιηθεί καθώς ακόμα και σήμερα, τον Οκτώβριο του 2014 περιμένουν τα αποτελέσματα των Stress Tests ενώ για κάθε ενδεχομενο υπάρχει και το «μαξιλαράκι» του ΤΧΣ.

Παρόλο που το κόστος δανεισμού του δημοσίου από τις τράπεζες είναι χαμηλότερο σε σχέση με αυτό των ιδιωτικών φορέων και επίσης οι προαναφερθέντες

λόγοι αύξησης του κόστους θα απουσίαζαν εάν τα έργα κατασκευάζονταν ως δημόσια έργα μέσα από το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων, τα έργα αυτά θα κόστιζαν 1,5 φορά παραπάνω.

6.1.2 Προβλήματα μελετητών και κατασκευαστικών

Τα μελετητικά γραφεία και οι κατασκευαστικές εταιρίες έχουν σε ένα βαθμό προβλήματα από την ομαδοποίηση των έργων όταν αυτά υλοποιούνται με συμβάσεις τύπου ΣΔΙΤ. Αυτό συμβαίνει στις περιπτώσεις πολλών παρόμοιων και αυτοτελών έργων. Πραγματοποιείται μια ενοποίηση των έργων που είναι παρόμοια σε μια σύμβαση. Τα κτιριακά έργα για παράδειγμα είναι μια τέτοια κατηγορία έργων που ομαδοποιούνται ανεξαρτήτως σε ποια περιοχή βρίσκονται. Αυτή η ομαδοποίηση γίνεται προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος των προσυμβατικών διαδικασιών και του ελέγχου της βιωσιμότητας των έργων καθώς είναι διαφορετικό να πραγματοποιείται έλεγχος βιωσιμότητας και να απασχολούνται τεχνικοί, νομικοί και οικονομικοί σύμβουλοι για 8 ή 9 κτιριακά έργα και διαφορετικά για ένα.

Το πρόβλημα όμως που προκύπτει είναι η αλλοίωση των μελετητικών και κατασκευαστικών πτυχίων που απαιτούνται με αποτέλεσμα τα έργα να μοιράζονται σε λίγες μεγάλες εταιρίες και λίγα μελετητικά γραφεία που διαθέτουν τα κατάλληλα πτυχία για αυτά τα έργα. Εάν οι προκηρύξεις των ίδιων έργων γίνονταν αυτοτελώς, θα ήταν διαφορετικά τα απαιτούμενα κριτήρια συμμετοχής στους Διαγωνισμούς. Επιπλέον, με την πρακτική αυτή, δίνονται ευκαιρίες και δυνατότητες σε μελετητικά και κατασκευαστικά σχήματα εκτός Ελλάδος να συμμετάσχουν στους διαγωνισμούς, με σοβαρή πιθανότητα να αφαιρεθεί αντικείμενο εργασιών από το δυναμικό της χώρας και να μετατοπιστεί στο εξωτερικό. (Γκίκας και Πανούσης, 2008)

Απ'όλα τα έργα που προκηρύχτηκαν από τους ΟΤΑ μέχρι και το 2010 σε κανένα έργο δεν ακολουθήθηκε η διαδικασία του νόμου 3316/2005 σχετικά με τους διαγωνισμούς μελετών και κατασκευών του δημοσίου.

Οι αναθέσεις έγιναν είτε με διαδικασίες ανάθεσης προμηθειών, μέσω του Ενιαίου Κανονισμού Προμηθειών-ΟΤΑ (ΕΚΠ-ΟΤΑ), είτε με τεύχη διαγωνισμών, που είχε προετοιμάσει το Υπουργείο Εσωτερικών, χωρίς να ζητούνται μελετητικά Πτυχία, με κριτήριο την εμπειρία των διαγωνιζομένων σε αντίστοιχες υπηρεσίες. Οι συμβάσεις αυτές ανατέθηκαν σε συγκεκριμένες εταιρίες συμβούλων των. Το

αντικείμενο των συμβάσεων αυτών κάλλιστα μπορούσε να εκτελεστεί από Μελετητικά Γραφεία, αφού τα έργα, που προωθούνται μέσω των ΣΔΙΤ είναι κατά κύριο λόγο κτιριακά και υδραυλικά. (Μαυρίκης,2012)

6.2 Πλεονεκτήματα έργων ΣΔΙΤ

Η εμπειρία από την υλοποίηση των έργων ΣΔΙΤ στο εξωτερικό έχει δείξει πως εάν εφαρμοστούν σωστά οι διαδικασίες τότε είναι σε θέση να βελτιώσουν την απόδοση, την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. (Γεωργακοπούλου,2012). Ο δημόσιος και ιδιωτικός τομέας λειτουργούν συμπληρωματικά ο ένας προς τον άλλο με την χρησιμοποίηση διαφορετικών πόρων, εμπειριών και δεξιοτήτων. Ο δημόσιος τομέας είναι αυτός που προσδιορίζει τις ανάγκες για μια δημόσια υπηρεσία ή έργο υποδομής που θα πρέπει να εκτελεστεί ενώ ο ιδιωτικός τομέας είναι αυτός που προσφέρει την ικανότητα του να αξιοποιεί αποτελεσματικά τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων και την κατασκευή και λειτουργία υπηρεσιών.

Τα πλεονεκτήματα των ΣΔΙΤ μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στα ακόλουθα:

6.2.1 Πλεονεκτήματα αναπτυξιακού χαρακτήρα και τεχνογνωσίας

Με την εφαρμογή των μεθόδων ΣΔΙΤ μεταφέρεται τεχνογνωσία στον δημόσιο τομέα από τον ιδιωτικό τομέα καθώς αυτό αποτελεί και συμβατική υποχρέωση του ανάδοχου και παράλληλα γίνεται εκμετάλλευση της τεχνογνωσίας και ευελιξίας του Ιδιωτικού Τομέα, με απώτερο σκοπό τη βελτιστοποίηση των υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες. Η τεχνογνωσία και ευελιξία αυτή είναι διαθέσιμες όχι μόνον κατά τη διάρκεια της κατασκευής των υποδομών ενός έργου, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμπραξης, η οποία είναι κατά κανόνα μακροχρόνια. Έτσι, οι πολίτες μπορούν να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα του Ιδιωτικού Τομέα καθ' όλη τη διάρκεια της διαχείρισης των έργων από αυτόν (Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημοσίου & Ιδιωτικού Τομέα, 2006). Η τεχνογνωσία αυτή μεταφέρεται από τον ιδιωτικό τομέα μέσω της συμμετοχής εξειδικευμένων στελεχών του ιδιωτικού τομέα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, από την μελέτη και την

οργάνωση της κατασκευής μέχρι την λειτουργία και την συντήρηση ενός έργου υποδομής. (Bennet and Josa,2006)

Στις σύγχρονες συμβάσεις συμπράξεων υπάρχουν εκείνοι οι όροι που προβλέπουν την μεταβίβαση τεχνογνωσίας προς την δημόσια διοίκηση μετά την λήξη της σύμβασης παραχώρησης μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων στελεχών ενώ υπάρχουν και ποινικές ρήτρες σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί αυτό.

Εκτός από την τεχνογνωσία όμως που μεταφέρεται, τα έργα ΣΔΙΤ έχουν και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά καθώς η εξειδικευμένη φύση των έργων επιβάλλει την προσφυγή σε διεθνείς τεχνικούς και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρία και τεχνογνωσία αλλά ταυτόχρονα και τα απαραίτητα επενδυτικά κεφάλαια προκειμένου να εκτελέσουν ένα τέτοιο έργο. Αυτό σημαίνει εισροή επενδυτικών κεφαλαίων από το εξωτερικό ενώ αυτό συνεχίζεται για αρκετά χρόνια καθώς η κατασκευή ενός έργου υποδομής ή η παροχή μιας υπηρεσίας πραγματοποιείται συνήθως για μεγάλο χρονικό διάστημα με αποτέλεσμα τα κεφάλαια αυτά να παραμένουν στην Ελλάδα.(Μαυρίκης,2012)

Αυτό έχει από μόνο του μια θετική συμβολή στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ελλάδος καθώς μεγαλώνει ο κύκλος των εργασιών των φυσικών και νομικών προσώπων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την παρεχόμενη υπηρεσία ή κατασκευή ενός έργου υποδομής όπως είναι οι τεχνικές εταιρίες, υπεργολάβοι, προμηθευτές, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας κλπ. Παράλληλα δημιουργούνται και νέες θέσεις εργασίας καθώς απαιτείται απασχόληση προσωπικού τόσο από τον ίδιο τον παραχωρησιούχο, όσο και από τις επιχειρήσεις που συνδέονται (με οποιοδήποτε τρόπο) με την παραχωρούμενη υπηρεσία ή έργο (ξενοδοχεία, εστιατόρια, καταστήματα κ.ά.),θέσεις εργασίας που τόσο πολύ έχει ανάγκη η χώρα μας σήμερα.

Η εκτέλεση έργων υποδομής με το σύστημα των συμπράξεων, τα οποία από τη φύση τους έχουν ιδιαίτερη σημασία για μια χώρα, συμβάλλει στην ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγικότητας και τη βελτίωση των μεγεθών της εθνικής οικονομίας. (Γιάνναρος,2006)

6.2.2 Πλεονεκτήματα του δημόσιου τομέα και αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών και δημοσίων έργων

Το αποτέλεσμα του ανταγωνισμού, η αποδοτικότητα του ιδιωτικού τομέα αλλά και η προσχεδιασμένη συντήρηση του έργου για όλη την διάρκεια ζωής του έχει σαν αποτέλεσμα την καλύτερευση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες μέσω των έργων και των υπηρεσιών που εκτελούνται ή παρέχονται μέσω των ΣΔΙΤ. Η εμπειρία και η εξειδίκευση του ιδιωτικού τομέα σε παρόμοια έργα παρέχει την δυνατότητα ανάπτυξης καινοτόμων λύσεων προς όφελος των πολιτών. Επιπροσθέτως οι διαδικασίες που αναπτύσσονται λειτουργούν ως πρότυπα για μελλοντικά έργα στα οποία μπορούν να εφαρμοστούν, ενώ και οι χρόνοι υλοποίησης των έργων είναι σημαντικά γρηγορότεροι σε σχέση με τον χρόνο που απαιτείται για τα παραδοσιακά δημόσια έργα ως επακόλουθο των όρων της σύμβασης, σύμφωνα με την οποία ο ιδιώτης δεν θα πληρωθεί παρά μόνο με την έναρξη της λειτουργίας των υποδομών και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να ολοκληρώσει την κατασκευή το γρηγορότερο. (Ηλιάδης,2012)

Από την άλλη πλευρά και ο δημόσιος φορέας βοηθάει στην επιτυχή και γρήγορη εκτέλεση των έργων ΣΔΙΤ και δεν προβαίνει σε αλλαγή των όρων του έργου ούτε προχωράει σε τμηματικές αλλαγές καθώς αυτό που τον ενδιαφέρει είναι το τελικό αποτέλεσμα του έργου.

Με τη σύμβαση με τον Ιδιωτικό Τομέα, ο Δημόσιος Φορέας αποβλέπει στο τελικό αποτέλεσμα, δηλαδή στην παροχή υπηρεσιών στους πολίτες (τελικούς χρήστες) από τον Ιδιώτη. Η κατασκευή υποδομών δεν είναι παρά ένα προαπαιτούμενο για την παροχή των υπηρεσιών και, επομένως, οι προδιαγραφές που τίθενται από το Δημόσιο Φορέα είναι προδιαγραφές απόδοσης ή / και λειτουργίας. Ο Ιδιώτης θα πληρωθεί, είτε από το Δημόσιο Τομέα, είτε από τους τελικούς χρήστες, με την έναρξη της λειτουργίας του έργου ή της υπηρεσίας, δηλαδή μετά την παράδοση των υποδομών προς χρήση. (Μαυρίκης,2012)

6.2.3 Πλεονεκτήματα δημοσιοοικονομικού χαρακτήρα

Το κυριότερο πλεονέκτημα της ανάπτυξης των συμβάσεων ΣΔΙΤ και ίσως και ο λόγος που αυτές αναπτύχθηκαν είναι η ελάφρυνση των δημοσίων οικονομικών εξαιτίας της αξιοποίησης των ιδιωτικών κεφαλαίων σε συνδυασμό με την μη

επιβάρυνση των κρατικών προϋπολογισμών καθώς το κόστος των έργων ΣΔΙΤ δεν εγγράφεται στον προϋπολογισμό και αυτό είναι ίσως το σημαντικότερο πλεονέκτημα δεδομένου πως τα τελευταία 4 χρόνια υπάρχουν δημοσιονομικοί περιορισμοί. (Βενετσάνος,2013)

Με την ανάπτυξη και ολοκλήρωση ενός σημαντικού αριθμού έργων σε περιόδους όπου υπάρχουν περιορισμοί στους κρατικούς προϋπολογισμούς, η ανάπτυξη συμβάσεων ΣΔΙΤ μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για τον Ιδιωτικό τομέα να συνεισφέρει στην αύξηση της απασχόλησης και στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Λόγω μάλιστα της πληρωμής του Ιδιώτη με τη λειτουργία των υποδομών, και όχι κατά τη διάρκεια κατασκευής τους ή με την παραλαβή τους, καταμερίζεται τμηματικά το κόστος κατασκευής των υποδομών σε μελλοντικούς προϋπολογισμούς του Δημοσίου Φορέα, αποφεύγονται οι βραχυπρόθεσμες εκταμιεύσεις και καθίσταται δυνατή η προκήρυξη και εκτέλεση μεγαλύτερου αριθμού έργων. (Γεωργακοπούλου,2012)

Επιπροσθέτως το δημόσιο δεν επιβαρύνεται με επιπλέον δαπάνες μισθοδοσίας καθώς το προσωπικό του ιδιώτη είναι ιδιωτικό προσωπικό και δεν πληρώνεται από τον δημόσιο φορέα αλλά από τον ιδιώτη. Παράλληλα το δημόσιο δεν έχει ουδεμία αστική ευθύνη για τυχόν ζημιογόνες πράξεις του προσωπικού του παραχωρησιούχου λόγω της νομικής υπόστασης του (υπάλληλοι ιδιωτικού δικαίου).

Οι ΣΔΙΤ μπορούν να αποφέρουν σημαντικά έσοδα για το δημόσιο καθώς υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο ιδιώτης ανάδοχος καταβάλλει χρηματικό αντάλλαγμα στο δημόσιο. Οι περιπτώσεις αυτές είναι:

- Εκχώρησης δημοσίων κτημάτων στον ανάδοχο (αντάλλαγμα αφορά ουσιαστικά το μίσθωμα για την κατοχή, χρήση και εκμετάλλευση των εν λόγω κτημάτων)
- Παραχώρησης δημοσίων υπηρεσιών που θεωρούνται ιδιαίτερα προσοδοφόρες για τον ιδιωτικό τομέα ώστε οι υποψήφιοι ανάδοχοι να είναι πρόθυμοι να καταβάλουν σημαντικά χρηματικά ποσά προς τη δημόσια διοίκηση (πλέον των δαπανών που απαιτούνται για την οργάνωση και λειτουργία της υπηρεσίας), προκειμένου να πετύχουν την παραχώρηση της δημόσιας υπηρεσίας κατόπιν του δημόσιου πλειοψηφικού διαγωνισμού.

- Μίσθωσης ή διαχείρισης δημόσιας υπηρεσίας (ο ανάδοχος αναλαμβάνει την εκμετάλλευση ήδη υπάρχουσας δημόσιας υπηρεσίας και συνεπώς δε προβαίνει στην οργάνωσή της με δικές του δαπάνες)

6.3.4 SWOT Analysis των ΣΔΙΤ

Αφού παρουσιάστηκαν τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα των συμβάσεων ΣΔΙΤ μπορούμε να τα συγκεντρώσουμε πλέον και να τα παρουσιάσουμε με μορφή SWOT analysis όπου αναλύονται και οι προτάσεις για βελτίωση αλλά και οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι.

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα	Ευκαιρίες και Προτάσεις Βελτιώσεις	Κίνδυνοι
Αξιοποίηση των Ιδιωτικών Κεφαλαίων για Έργα Υποδομής και Επενδύσεις Αναπτυξιακού χαρακτήρα.	Έλλειψη τεχνογνωσίας και στελέχωσης του Δημόσιου Τομέα, με αποτέλεσμα πλημμελή σχεδιασμό των έργων.	Προσέλκυση Ιδιωτικών Κεφαλαίων σε έργα υποδομής και σε αναπτυξιακές επενδυτικές δραστηριότητες.	Αύξηση των ετήσιων δαπανών για ΣΔΙΤ του ΠΔΕ, χωρίς να υπάρχει σχεδιασμός - αξιολόγηση αναγκών.
Αύξηση της ταχύτητας υλοποίησης των έργων και υπό προϋποθέσεις, βελτίωση της ποιότητας, αποτελεσματικότερες διαδικασίες συντήρησης, αξιοποίηση της ανταποδοτικότητας, αύξηση του μέσου όρου ζωής των έργων.	Υπερσυγκέντρωση αρμοδιοτήτων στην ΕΓΣΔΙΤ, δημιουργία γραφειοκρατικών διαδικασιών – καθυστερήσεων, έλλειψη τεchnοκρατικών στελεχών, αδυναμία στο σχεδιασμό και μεθοδολογίας υλοποίησης στις Αναθέτουσες Αρχές.	Ολοκλήρωση επενδύσεων σε τομείς, όπως η ενέργεια, η ανακύκλωση, τα απορρίμματα, το περιβάλλον, η υγεία, η στέγαση δημόσιων φορέων, κλπ, με αποτελέσματα τη δημιουργία θετικού αναπτυξιακού κλίματος.	Ο ν. 3389/2005 θεσπίζει σύστημα «σφιγτό» και με γραφειοκρατικές διαδικασίες αυξημένες και δεν αφήνει περιθώρια ανάπτυξης της περιφέρειας. Η ΔΕΣΔΙΤ αποτελεί την κορυφή του συστήματος.
Δημιουργία περιφερειακής ανάπτυξης, νέες θέσεις εργασίας, ανάδειξη των τοπικών χαρακτηριστικών των ΟΤΑ και γενικότερα του Δημόσιου Τομέα, συμπληρωματικές επενδύσεις σε τομείς συναφείς με τις ΣΔΙΤ, βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων, ευμάρεια.	Αδυναμία του Δημόσιου Τομέα στη διαδικασία ωρίμανσης των έργων ΣΔΙΤ, σαν απόρροια έλλειψης μεθοδολογίας – εργαλείων κοστολόγησης και θέσπισης ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών. Η παροχή υπηρεσιών Συμβούλου δεν θα επιλύσει το πρόβλημα, αφού το Δημόσιο δεν έχει εναλλακτικές λύσεις ελέγχου.	Αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του ΠΔΕ και της κατανομής των πόρων για επενδύσεις – ανάπτυξη. Εξοικονόμηση πόρων και διάθεση τους σε τομείς της Εθνικής Οικονομίας που δεν έχουν ανταποδοτικότητα αλλά αποτελούν κοινωνική - πολιτιστική αναγκαιότητα (παιδεία – υγεία, κλπ).	Η έλλειψη ενός αποκεντρωμένου και με ευρύτερη συναίνεση συστήματος σχεδιασμού - υλοποίησης των ΣΔΙΤ θα έχει καίριες επιπτώσεις στην ανάπτυξη του θεσμού και στην αύξηση των επενδύσεων. Η μη συμμετοχή της περιφέρειας, θα αδυνατίσει το Δημόσιο Τομέα.
Ο ν. 3389/2005 και ο ν. 3274/2004, αποτελούν θετικές προσπάθειες για τις ΣΔΙΤ, και σε συνδυασμό με τον ν. 3299/2004 δίδουν ένα καταρχήν θετικό πλαίσιο, για την προσέλκυση ιδιωτικών	Το πλαίσιο για ΣΔΙΤ, όπως αυτό ολοκληρώθηκε στο 2005, δεν έχει αντιμετωπίζει κρίσιμα ζητήματα χρήσεων γης, περιβάλλοντος, μείωσης της γραφειοκρατίας και γενικότερα άρσης των	Να γίνουν σύντομα και υπό την πίεση των ΣΔΙΤ, οι απαραίτητες θεσμικές παρεμβάσεις στους τομείς, χρήσεων γης, περιβάλλοντος, σχεδιασμού και υλοποίησης έργων, διάθεσης πόρων από	Η έλλειψη μεθοδολογικών και ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών, θα δημιουργήσει Δημόσια Έργα δύο ταχυτήτων, με σοβαρές και κυρίως αρνητικές παρενέργειες σε κοινοτικό

κεφαλαίων.	αγκυλώσεων του Δημόσιου Τομέα.	το ΠΔΕ, κλπ.	και σε εθνικό επίπεδο.
Η ελληνική κοινωνία αντιδρά θετικά, στην πλειοψηφία της, όταν αντιληφθεί ένα μέτρο στοχεύει πραγματικά στη δημιουργία ανάπτυξης και κυρίως στη συνολική και σύμμετρη διάχυση της.	Η έλλειψη think tanks και γενικότερα φορέων πληροφόρησης και ενημέρωσης του Δημόσιου και του Ιδιωτικού Τομέα, αδυνατίζει τον θεσμό και τον οδηγεί σε στρεβλή ανάπτυξη.	Η αναβάθμιση της εικόνας της χώρας και η προσέλκυση επενδύσεων, θα δημιουργήσει αυξημένη διάθεση για τοποθέτηση κεφαλαίων, με σαφείς και άμεσες αναπτυξιακές επιπτώσεις.	Η έλλειψη κοστολογικών εργαλείων θα αποτελέσει πρόβλημα στη διαδικασία ελέγχου των Συμβούλων Υποστήριξης των ΣΔΙΤ, από την Πολιτεία, και θα αυξήσει το κόστος.
Η σταδιακή ωρίμανση του θεσμού των ΣΔΙΤ, θα έχει θετικές επιπτώσεις για την εικόνα της χώρας στο εξωτερικό και θα αναβαθμίσει την οικονομία της, σε επίπεδο ξένων θεσμικών επενδυτών και funds.	Δεν έχει διευκρινιστεί η σχέση ΣΔΙΤ με Γ΄ και Δ΄ ΚΠΣ. Είναι προφανές ότι αυτές οι διαδικασίες είναι απόλυτα συμβατές με το Κοινοτικό Δίκαιο, ωστόσο μέχρι σήμερα η θέση της Πολιτείας ασαφής και μη προσδιορισμένη.	Η οργανωμένη προσπάθεια της ΚΕΔΚΕ για δημιουργία Επιτελικού Οργάνου στους ΟΤΑ, θα δώσει τεχνογνωσία και δυναμική ανάπτυξης των ΣΔΙΤ στην περιφέρεια και θα πείσει την Πολιτεία να ολοκληρώσει το σχεδιασμό της.	Η αδυναμία στήριξης του Δημόσιου Τομέα και της ΕΓΣΔΙΤ, κυρίως σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνογνωσία, θα δημιουργήσουν ασφυξία στην αγορά και θα αποθαρρύνουν τους επενδυτές.

Συμπεράσματα

Οι συμπράξεις δημοσίου – ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) αποτελούν ένα σύγχρονο εργαλείο, οικονομικό και όχι μόνο για την καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοσίων αναγκών, την κατασκευή υποδομών και την παροχή των υπηρεσιών χωρίς να επιβαρύνεται ο κρατικός προϋπολογισμός με τα έξοδα αυτά. Βασικός στόχος ενός προγράμματος ΣΔΙΤ είναι η κάλυψη της αδυναμίας του δημόσιου τομέα, από άποψη τεχνογνωσίας, οργάνωσης και προσωπικού, να διαχειριστεί σύνθετα και πολυδάπανα έργα, με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων του ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να βελτιωθούν οι παρεχόμενες από το δημόσιο υπηρεσίες.

Ειδικότερα στην περίοδο που διανύουμε για την χώρα μας όπου οι προϋπολογισμοί είναι «σφιχτοί» και δεν υπάρχουν οι οικονομικοί πόροι για μεγάλα έργα υποδομής η λύση των ΣΔΙΤ, που συνδυάζει τις ικανότητες και τους πόρους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα μπορούν να βοηθήσουν την ανάπτυξη της χώρας. Ο Δημόσιος Τομέας επιδιώκει με τη χρήση Ιδιωτικών κεφαλαίων την κατασκευή και ανάπτυξη έργων έτσι ώστε να απελευθερώνονται κονδύλια του Δημοσίου που μπορούν να διατεθούν για άλλους σκοπούς.

Πρέπει να γίνει κατανοητό πως τα έργα ΣΔΙΤ και η μέθοδος της συνεργασίας του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα αποτελούν τρόπο χρηματοδότησης των δημοσίων έργων.

Στον τομέα της χρηματοδότησης και του προβλήματος ρευστότητας που υπάρχει, η ΕΕ μέσω των χρηματοδοτικών εργαλείων όπως το JESSICA, το JEREMY κ.α μπορεί να ενισχύσει την ρευστότητα των τραπεζών και μέσω αυτών την χρηματοδότηση των ιδιωτών για την κατασκευή έργων ΣΔΙΤ. Το τραπεζικό σύστημα μετά την κάλυψη του από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αλλά και από το ΤΧΣ στην Ελλάδα, οφείλει να συμβάλλει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος ρευστότητας. Ουσιαστική συμβολή θα είναι να προσαρμόσει τις δανειακές ή επενδυτικές προσδοκίες του δημιουργώντας ειδικά τραπεζιτικά προϊόντα η συμπράττοντας στην δημιουργία εξειδικευμένων funds.

Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Την περίοδο που γράφτηκε η παρούσα εργασία το τραπεζικό σύστημα βρισκόταν στην διαδικασία των Stress Tests προκειμένου να αξιολογηθεί η ρευστότητα των 4 συστημικών τραπεζών στην Ελλάδα και παράλληλα οι αγορές περιμένουν τα νέα από την Ελλάδα προκειμένου να αναβαθμίσουν ή να υποβαθμίσουν τα ομόλογα της. Την στιγμή που μιλάμε οι προοπτικές φαίνονται ευοίωνες και κάποιες αναβαθμίσεις από τους χρηματοπιστωτικούς οίκους έχουν ήδη γίνει.

Στο κομμάτι της βιβλιογραφικής έρευνας, οι συγγραφείς της εργασίας συνάντησαν αρκετές κλειστές πόρτες από τα τραπεζικά καταστήματα και απροθυμία στην παροχή πληροφοριών σχετικά με τα προβλήματα ρευστότητας των τραπεζών αλλά και τους τρόπους αντιμετώπισης αυτών. Έτσι λοιπόν, η παρακολούθηση της πολιτικής και οικονομικής επικαιρότητας σε καθημερινή βάση ήταν ο μόνος τρόπος για να αντληθούν πληροφορίες σχετικά με τα προβλήματα χρηματοδότησης των τραπεζών και κατά συνέπεια των ιδιωτικών φορέων που θα ήθελαν να συμμετέχουν σε έργα ΣΔΙΤ.

Μελλοντικοί ερευνητές, θα μπορούσαν σε 1-2 χρόνια από σήμερα και εφόσον έχει ομαλοποιηθεί η κατάσταση να ερευνήσουν τους όρους και τους τρόπους χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ που θα πραγματοποιούνται εκείνη την εποχή έτσι ώστε να καταλάβουμε επ'ακριβώς τι συμβαίνει αυτή την εποχή σε ότι αφορά την χρηματοδότηση και την ρευστότητα.

Επιπροσθέτως θα μπορούσε να γίνει μια συγκριτική αξιολόγηση των έργων ΣΔΙΤ της τριετίας 2015-2018 σε σχέση με αυτά που πραγματοποιήθηκαν ή πραγματοποιούνται στην τριετία 2011-2014 έτσι ώστε να εξεταστεί ο βαθμός διείσδυσης της τεχνογνωσίας στον δημόσιο τομέα και ταυτόχρονα να φανεί εάν η εμπειρία των προηγούμενων χρόνων μπορεί να σταθεί στα μελλοντικά έργα ως παράγοντας διευκόλυνσης και επιτάχυνσης των διαδικασιών αλλά και των κατασκευαστικών τεχνικών.

Επίλογος

Η διαδικασία των έργων ΣΔΙΤ υπάρχει εδώ και τουλάχιστον 20 χρόνια στο εξωτερικό και έχει έρθει στην Ελλάδα τα τελευταία 9 χρόνια με την ψήφιση του νόμου 3389/2005 που ορίζει τις διαδικασίες. Μέχρι τώρα τα έργα που έχουν πραγματοποιηθεί αφορούν κυρίως κτιριακά έργα όπως κατασκευή πυροσβεστικών σταθμών και φυλακών. Η κρίση στην οποία βρίσκεται η χώρα μας από το 2009 και μετά έχει σταθεί ανασταλτικός παράγοντας στην περαιτέρω εξέλιξη και ανάπτυξη του θεσμού των ΣΔΙΤ ενώ η χρηματοδότηση παραμένει ακόμα και σήμερα αρκετά προβληματική.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- 1) Βενετσάνος Κ, Τραπεζικοί όροι και προϋποθέσεις χρηματοδότησης έργων, Διημερίδα ΤΕΕ με τίτλο «Έργα Μεταφορικών υποδομών ως μοχλός ανάκαμψης και ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας», Αθήνα, 2013
- 2) Γεωργακοπούλου Ε, Συμπράξεις Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ): Μια θεωρητική προσέγγιση, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τρίπολη, 2012
- 3) Γεωργαράκης Δ, Η οικονομική κρίση και οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα. Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, Ομιλία στο ΤΕΕ, Αθήνα, 2014
- 4) Γιάνναρος Ι., Ελληνική Αγορά ΣΔΙΤ – Μεθοδολογία Υλοποίησης – Κρίσιμα Ζητήματα, Ημερίδα ‘Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα’, Ινστιτούτο Οικονομίας Κατασκευών, Τ.Ε.Ε-Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., Αθήνα, 2006
- 5) Γκίκας – Πανούσης Σ, Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα – Εστίαση στον τομέα Υγείας, Μεταπτυχιακή Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πειραιά, 2008
- 6) Ειδική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για τα Δημόσια Έργα , Έκθεση ΣΔΙΤ Αυτοχρηματοδοτούμενα – Συγχρηματοδοτούμενα έργα, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών- Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Αθήνα, 2004
- 7) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ομάδα Δράσης για την Ελλάδα, Ετήσια Έκθεση Δραστηριοτήτων-Αθήνα, Μάρτιος, 2014
- 8) Ηλιάδης Δ, Η ιδιωτικοποίηση των οδικών υποδομών στην Ελλάδα. Προβλήματα-προοπτικές, Εκδόσεις ΕΜΠ, Αθήνα, 2011
- 9) Ινστιτούτο Οικονομίας Κατασκευών, Μεθοδολογία Επιλογής και Απαιτούμενες Διαδικασίες για την Επιτυχή Υλοποίηση Έργων μέσω ΣΔΙΤ, Αθήνα, 2005

- 10) Καλτσούνης Α, «Σχεδιασμός οδικών υποδομών και αδύναμο κράτος», Τεχνικά Χρονικά, Αθήνα, Δεκέμβρης 2006.
- 11) Μαντζούφας Ν, Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα για την ανάπτυξη - Δυνατότητες έργων ΣΔΙΤ και προγράμματος χρηματοδότησης JESSICA, 1ο Συνέδριο Νέων Ευρυτανών, Συνεδριακό Κέντρο Καρπενησίου, 30-31 Αυγούστου 2013
- 12) Μαυρικής Λ, Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα – Εφαρμογή σε Κτιριακά Έργα, Διπλωματική Εργασία στο ΕΜΠ, Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων, Αθήνα, 2012
- 13) Πανδρεμένος Π, Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, Διπλωματική Εργασία στο ΕΜΠ, Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων, Αθήνα, 2012
- 14) Χατζήπουλίδης Γ, -Καλφακάκου Γλ, Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα – Εφαρμογή στον τομέα Υγείας, Περιοδικό Τεχνικά Χρονικά, Αθήνα, Ιούνιος, 2008
- 15) Στ. Χειμωνίδη-Τερροβίτη. Συμμετοχή ιδιωτών στα έργα υποδομής και αυτοχρηματοδότηση. ΚΕΠΕ, Αθήνα, 2003.

Ξένη Βιβλιογραφία

- 1) Bennet J. and Iossa E., Building and Managing Facilities for Public Services, Journal of Public Economics, 2006
- 2) Asian Development Bank, *Public-Private Partnership Handbook*, Asian Development Bank, Manila, 2008
- 3) European Commission, Green Paper on Public- Private Partnerships and Community Law on Public Contracts and Concessions, Final, European Commission, Brussels, 2004
- 4) European Investment Bank, The EIB's role in Public- Private Partnerships (PPPs), European Investment Bank, Luxembourg, 2004
- 5) IMF, Public-Private Partnerships, Fiscal Affairs Department, International Monetary Fund, Washington, 2004

- 6) OECD, Public-Private Partnerships: In Pursuit of Risk Sharing an Value for Money, OECD Publishing, Paris,2008
- 7) Standard and Poor's, Public Private Partnership: Global Credit Survey, Standard and Poor's, New York, 2005
- 8) AECOM Consult, Inc. "Synthesis of Public-Private Partnership Projects for Roads,Bridges &Tunnels from Around the World – 1985-2004
- 9) US Department of transportation. Federal Highway Administration, "case studies of transportation public private partnerships around the world", final report 02/2005

Πηγές από το Internet

- 1) www.sdit.mnec.gr_Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ.
- 2) www.eib.org/projects/loans/index.htm
- 3) http://www.epdm.gr/Uploads/Files/files_for_content/n3389.pdf Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Νόμος 3389 «Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα».
- 4) <http://www.tanea.gr/news/economy/article/5061989/anabathmish-pente-ellhnikwn-trapezwn-apo-th-moody-s/>
- 5) <http://www.kathimerini.gr/783608/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/anava8mish-ths-pistolhptikh-s-ikanothtas-ths-elladas-apo-sp>

Παράρτημα Ι

ΝΟΜΟΣ 3389/2005 - ΦΕΚ 232/Α'/22.9.2005

Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Έννοια σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΕΝΝΟΙΑ- ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. Έννοια Συμπράξεων

Για τους σκοπούς του νόμου αυτού "Δημόσιοι Φορείς" νοούνται οι ακόλουθοι:

- (α) το Δημόσιο,
- (β) οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης,
- (γ) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,
- (δ) οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στους ανωτέρω υπό (α) έως (γ) φορείς ή σε άλλη ή άλλες ανώνυμες εταιρείες που υπάγονται στην παρούσα περίπτωση.

2. Οι ανωτέρω Δημόσιοι Φορείς μπορούν σε τομείς της αρμοδιότητάς τους να συνάπτουν έγγραφες συμβάσεις συνεργασίας από επαχθή αιτία ("Συμβάσεις Σύμπραξης") με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα ("Ιδιωτικοί Φορείς") για την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών ("Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα" ή "Συμπράξεις").

3. Παρεπόμενα Σύμφωνα

Συμβάσεις στις οποίες συμβάλλονται Δημόσιοι Φορείς με τρίτους ή και Ιδιωτικοί Φορείς με τρίτους και αποτελούν παρεπόμενα σύμφωνα Συμβάσεων Σύμπραξης ή συνάπτονται σε εκτέλεση Συμβάσεων Σύμπραξης ("Παρεπόμενα Σύμφωνα"), υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2 ή της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου για τις εν λόγω Συμβάσεις Σύμπραξης.

4. Εταιρεία Ειδικού Σκοπού

Στις Συμβάσεις Σύμπραξης ή τα Παρεπόμενα Σύμφωνα των παραγράφων 2 και 3, οι Ιδιωτικοί Φορείς συμβάλλονται μέσω ανωνύμων εταιρειών ειδικού σκοπού που συνιστώνται από αυτούς αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της Σύμπραξης ("Εταιρεία Ειδικού Σκοπού") που εδρεύουν στην Ελλάδα και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920. Μέτοχοι Εταιρείας Ειδικού Σκοπού δύνανται να είναι μόνο οι Ιδιωτικοί Φορείς κατά την έννοια του νόμου αυτού, καθώς επίσης και τρίτοι που δύνανται να αποκτήσουν μετοχές σύμφωνα με τις ειδικές προβλέψεις του ίδιου νόμου, το καταστατικό της Εταιρείας και τυχόν ειδικές προβλέψεις της Σύμβασης Σύμπραξης, εξαιρουμένων των φορέων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι Συμπράξεις μπορούν να υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 4, εφόσον πληρούν σωρευτικά τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

(α) έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Δημόσιων Φορέων με βάση διάταξη νόμου ή σύμβαση ή το καταστατικό τους,

(β) προβλέπουν ότι οι Ιδιωτικοί Φορείς, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά από τους Δημόσιους Φορείς ή τους τελικούς χρήστες των έργων ή υπηρεσιών αυτών, αναλαμβάνουν ουσιώδες μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα ή τη ζήτηση του αντικειμένου της Σύμπραξης και των συναφών κινδύνων όπως, ενδεικτικά, το διαχειριστικό και τον τεχνικό κίνδυνο,

(γ) προβλέπουν ότι η χρηματοδότηση, εν όλω ή εν μέρει, της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών θα γίνει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι Ιδιωτικοί Φορείς και

(δ) το συνολικό συμβατικό προϋπολογιζόμενο κόστος της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης δεν υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων εκατομμυρίων ευρώ χωρίς συνυπολογισμό του αναλογούντος Φόρου Προστιθέμενης Αξίας.

2. Με ομόφωνη απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής των Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα του άρθρου 3 είναι δυνατή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η υπαγωγή Συμπράξεων στις διατάξεις του νόμου αυτού χωρίς να συντρέχει μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις των εδαφίων (β) έως και (δ) της παραγράφου 1.

3. Δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο Σύμπραξης οι δραστηριότητες που κατά το Σύνταγμα ανήκουν άμεσα και αποκλειστικά στο Κράτος και ιδίως η εθνική άμυνα, η αστυνόμευση, η απονομή της δικαιοσύνης και η εκτέλεση των ποινών που επιβάλλονται από τα αρμόδια δικαστήρια.

Άρθρο 3

Διυπουργική Επιτροπή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΔΙΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Συνιστάται Διυπουργική Επιτροπή Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα ("Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ."). Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. αποτελείται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, τον Υπουργό Ανάπτυξης και τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ως τακτικά μέλη και τον Υπουργό ή τους Υπουργούς που εποπτεύουν καθένα από τους Δημόσιους Φορείς, οι οποίοι προβλέπεται να συμμετάσχουν στη Σύμπραξη ή και να συμβληθούν στη Σύμβαση Σύμπραξης ή και στα Παρεπόμενα Σύμφωνα, ως έκτακτα μέλη. Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών προεδρεύει της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., εποπτεύει το έργο της και έχει την ευθύνη της υποβολής των σχετικών εισηγήσεων προς αυτή. Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. αποφασίζει κατόπιν εισηγήσεων της Ειδικής Γραμματείας Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού

Τομέα, σύμφωνα με τα ειδικώς προβλεπόμενα στα εδάφια (αα) έως (σστ) της παραγράφου 2 του άρθρου 4.

Η λειτουργία της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. διέπεται από τις διατάξεις του ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α'). Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. εξειδικεύει την κυβερνητική πολιτική για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων.

Με αποφάσεις της η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ.:

- (α) εγκρίνει την υπαγωγή Συμπράξεων στις διατάξεις του νόμου αυτού ή ανακαλεί τέτοιες εγκρίσεις, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 5,
- (β) αποφασίζει την ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του καταβλητέου στους Ιδιωτικούς Φορείς συμβατικού ανταλλάγματος,
- (γ) αποφασίζει για τη συμμετοχή ή μη του Δημοσίου στη χρηματοδότηση της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της Σύμπραξης,
- (δ) λαμβάνει κάθε άλλη συναφή απόφαση.

Άρθρο 4

Ειδική Γραμματεία

1. Σύσταση και αρμοδιότητες

Στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών συνιστάται Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα ("Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.") με σκοπό την επικουρία της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και των Δημοσίων Φορέων. Έργο της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είναι:

- (α) ο εντοπισμός των έργων ή υπηρεσιών που μπορούν να εκτελεσθούν ή να παρασχεθούν μέσω Συμπράξεων και να υπαχθούν στις διατάξεις του νόμου αυτού σύμφωνα με την παράγραφο 2,
- (β) η εν γένει προώθηση της εκτέλεσης έργων ή της παροχής υπηρεσιών μέσω του θεσμού των Συμπράξεων,
- (γ) η διευκόλυνση και υποστήριξη των Δημοσίων Φορέων στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8 του παρόντος, για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων που θα αναλάβουν την εκτέλεση των έργων ή την παροχή υπηρεσιών στα πλαίσια Συμπράξεων,
- (δ) η παρακολούθηση της υλοποίησης των Συμβάσεων Σύμπραξης και των Παρεπόμενων Συμφώνων, η τακτική ενημέρωση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και η επεξεργασία και υποβολή εισηγήσεων για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων και
- (ε) η σύνταξη ετήσιας έκθεσης και η παρουσίαση της στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής.

2. Γενικές αρμοδιότητες Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

Για την πραγματοποίηση των σκοπών της, η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. μπορεί:

- (α) να ζητά και να λαμβάνει στοιχεία σχετικά με έργα ή υπηρεσίες την εκτέλεση ή παροχή των οποίων προωθούν ή σχεδιάζουν Δημόσιοι Φορείς,
- (β) να ζητά και να λαμβάνει από οποιοδήποτε Δημόσιο ή Ιδιωτικό Φορέα κάθε πληροφορία ή στοιχείο που απαιτείται για να διαγνωσθεί εάν η εκτέλεση ενός έργου ή η παροχή μιας υπηρεσίας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της Σύμπραξης Δημοσίων και Ιδιωτικών Φορέων σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού,
- (γ) να επεξεργάζεται τα στοιχεία που λαμβάνει από επαγγελματικούς και επιχειρηματικούς φορείς όπως, ενδεικτικά, από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος και το Σύνδεσμο Εργοληπτικών Εταιρειών,
- (δ) να μελετά ολοκληρωμένες προτάσεις που επεξεργάζονται Δημόσιοι ή Ιδιωτικοί Φορείς για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή να

καλεί Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Φορείς να επεξεργασθούν τέτοιες προτάσεις και να παρέχει σε αυτούς κάθε εύλογη συνδρομή,

(ε) σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών αλλά και τις αρμόδιες υπηρεσίες των εμπλεκόμενων Δημόσιων Φορέων, να παρακολουθεί το σύνολο των οικονομικών υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν οι Δημόσιοι Φορείς, ιδιαίτερα τη μελλοντική επιβάρυνση που προκύπτει ή μπορεί να προκύψει για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων από τις πληρωμές που διενεργούνται για Συμπράξεις που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού,

(στ) να συντάσσει και να διανέμει έντυπο υλικό με πληροφορίες και οδηγίες σχετικά με τις Συμπράξεις και τους σκοπούς που αυτές εξυπηρετούν, τις διεθνώς διαδεδομένες μεθόδους εφαρμογής τους και τις διατάξεις του νόμου αυτού,

(ζ) να τυποποιεί έγγραφα που μπορούν να χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8,

(η) να τυποποιεί κάθε είδους Συμβάσεις Σύμπραξης ή Παρεπόμενα Σύμφωνα προς το σκοπό της διευκόλυνσης των Δημόσιων και Ιδιωτικών Φορέων στη διαμόρφωση των όρων των Συμβάσεων Σύμπραξης,

(θ) να υποβάλλει στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. προτάσεις για τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου των Συμπράξεων,

(ι) να συντονίζει την εκπόνηση μελετών και την εν γένει παροχή υποβοηθητικών του έργου της υπηρεσιών σε πρόσωπα που προσλαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 6.

Με βάση τις ανωτέρω υπό (α) έως και (ι) αρμοδιότητες που της παρέχονται συγκεντρώνει τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να κριθεί ποια έργα ή υπηρεσίες μπορούν να υλοποιηθούν μέσω Συμπράξεων και αξιολογεί τις οικονομικές και τεχνικές παραμέτρους, καθώς και τα νομικά και άλλα προβλήματα που συνδέονται με αυτά. Στη συνέχεια η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. κατάρτιζει μη δεσμευτικό κατάλογο έργων και υπηρεσιών ("Κατάλογος Προτεινόμενων Συμπράξεων") που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω Συμπράξεων και να υπαχθούν στις διατάξεις του νόμου αυτού. Για κάθε έργο ή υπηρεσία που περιλαμβάνεται στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων, η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. συντάσσει συνοπτική αιτιολογική έκθεση που παρουσιάζει:

αα) τους χρηματοοικονομικούς, τεχνικούς, κοινωνικοοικονομικούς και νομικούς λόγους για τους οποίους η εκτέλεση των συγκεκριμένων έργων ή η παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών κρίνεται σκόπιμο να υλοποιηθεί μέσω Σύμπραξης,

ββ) τα κριτήρια που έλαβε υπόψη της για την επιλογή των συγκεκριμένων έργων ή υπηρεσιών που έχουν περιληφθεί στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων,

γγ) τις ενέργειες στις οποίες έχει ενδεχομένως προβεί ο εμπλεκόμενος κάθε φορά Δημόσιος Φορέας για τις ανάγκες της προετοιμασίας της ανάθεσης των σχετικών Συμβάσεων όπως, ενδεικτικά, πρόσληψη χρηματοοικονομικών, τεχνικών και νομικών συμβούλων, διενέργεια προμελετών και σύνταξη σχεδίων συμβάσεων,

δδ) τη μορφή της προτεινόμενης Διαδικασίας Ανάθεσης, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 8, που είναι σκόπιμο να εφαρμοσθεί, καθώς και τους Δημόσιους Φορείς που ενεργούν ως αναθέτουσα αρχή,

εε) ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα της Διαδικασίας Ανάθεσης,

στστ) αναφορά του ενδεικτικού προϋπολογισμού του αντικειμένου της Σύμβασης Σύμπραξης και, ενδεχομένως, των Παρεπόμενων Συμφώνων.

3. Αίτηση Υπαγωγής και Απόφαση Υπαγωγής

Η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. γνωστοποιεί, στους κατά περίπτωση αρμόδιους Δημόσιους Φορείς, την ένταξη έργων ή υπηρεσιών της αρμοδιότητας τους στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων και καλεί αυτούς μέσα σε

αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από τη λήψη της σχετικής ειδοποίησης, να υποβάλουν αίτηση στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. για την υπαγωγή της συγκεκριμένης Σύμπραξης στις διατάξεις του νόμου αυτού ("Αίτηση Υπαγωγής"). Αν στη Σύμβαση Σύμπραξης που έχει περιληφθεί στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων συμμετέχουν ή συμβάλλουν περισσότεροι του ενός Δημόσιοι Φορείς, η Αίτηση Υπαγωγής πρέπει να υπογράφεται από εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους όλων των εμπλεκόμενων Δημόσιων Φορέων. ΗΔ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., μέσα σε δύο μήνες από τη διαβίβαση σε αυτή των Αιτήσεων Υπαγωγής, εκδίδει απόφαση ("Απόφαση Υπαγωγής") με την οποία εγκρίνει ή απορρίπτει, εν όλω ή εν μέρει, τις Αιτήσεις Υπαγωγής.

4. Αναμόρφωση Καταλόγου Προτεινόμενων Συμπράξεων

Η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. συμπληρώνει και αναμορφώνει τον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων ανά εξάμηνο χωρίς να αποκλείεται η έκτακτη μεταβολή του από νέες προτάσεις Συμπράξεων που κρίνονται ώριμες ή υποβάλλονται προς κρίση μετά την τακτική έκδοση του.

Άρθρο 5

Συνέπειες Απόφασης Υπαγωγής

1. Μετά την εγκριτική Απόφαση Υπαγωγής η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. αναλαμβάνει το συντονισμό των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8, για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη.

2. Υποχρεώσεις Δημόσιων Φορέων

Οι Δημόσιοι Φορείς που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού υποχρεούνται:

(α) να ακολουθούν τις υποδείξεις της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. ως προς τη Διαδικασία Ανάθεσης που θα ακολουθηθεί για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη,

(β) να επεξεργάζονται κάθε κείμενο που σχετίζεται με τη Διαδικασία Ανάθεσης, περιλαμβανομένων και των τευχών δημοπράτησης, όπως η προκήρυξη, η ειδική και η τεχνική συγγραφή υποχρεώσεων, η πρόσκληση υποβολής Προσφορών και το Σχέδιο Σύμβασης, σύμφωνα με τις οδηγίες, τις τροποποιήσεις και αλλαγές που εισηγείται η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ, στην οποία και κοινοποιούνται πριν από τη διανομή ή τη δημοσίευση όλα τα κείμενα και η αλληλογραφία που αφορούν στη Διαδικασία Ανάθεσης,

(γ) να μεριμνούν για τη συμμετοχή εκπροσώπου της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. στις επιτροπές αξιολόγησης ή και σε άλλα όργανα που συνιστώνται στα πλαίσια της Διαδικασίας Ανάθεσης για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη.

3. Ανάκληση Απόφασης Υπαγωγής

Σε περίπτωση που οι εμπλεκόμενοι Δημόσιοι Φορείς δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της Διαδικασίας Ανάθεσης, δύναται να ανακαλέσει την Απόφαση Υπαγωγής.

Άρθρο 6

Διατάξεις για την Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

1. Στελέχωση

(α) Με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται Ειδικός Γραμματέας Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα.

(β) Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ύστερα από πρόσκληση για εκδήλωση ενδιαφέροντος, προσλαμβάνεται Διευθυντής στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ., με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης.

(γ) Το λοιπό προσωπικό της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είτε στελεχώνεται μέσω της σύναψης συμβάσεων παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου κατόπιν σχετικής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών είτε αποσπάται στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 5.

2. Προσόντα και εμπειρία στελεχών Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

Τα στελέχη της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. πρέπει να καλύπτουν ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων και να διαθέτουν κύρος και εκτενή εμπειρία στους τομείς της ιδιαίτερης εξειδίκευσής τους, ιδίως να διαθέτουν εμπειρία:

(α) σε θέματα τεχνικών χρηματοδότησης,

(β) στην κατάρτιση, επεξεργασία, ανάλυση και αξιολόγηση χρηματοοικονομικών υποδειγμάτων,

(γ) σε νομικά θέματα όπως σύνταξη τευχών δημοπράτησης, νομική υποστήριξη κατά τη διενέργεια δημόσιων διαγωνισμών, σύνταξη και διαπραγμάτευση συμβάσεων περιλαμβανομένων και συμβάσεων παραχώρησης, χρηματοδοτικών, δανειακών και λοιπών συμβάσεων που είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδότησης,

(δ) σε τεχνικά, ασφαλιστικά, φορολογικά και λογιστικά ζητήματα και

(ε) σε θέματα μελέτης, κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης έργων καθώς και κατάρτισης προδιαγραφών.

3. Ασυμβίβαστα

Τα στελέχη της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και δεν επιτρέπεται κατά το χρονικό διάστημα παροχής των υπηρεσιών τους στην Ε. Γ.Σ.Δ. Ι.Τ.:

(α) να ασκούν άλλη επαγγελματική δραστηριότητα με αμοιβή ή

(β) να συμμετέχουν στην ίδρυση ή στο μετοχικό κεφάλαιο ή σε διοικητικό όργανο Ιδιωτικού Φορέα που συμμετέχει σε Σύμπραξη ή σε σχετική Διαδικασία Ανάθεσης όπως ορίζεται στο άρθρο 8 ή

(γ) να συμμετέχουν στην ίδρυση ή στο μετοχικό κεφάλαιο ή σε διοικητικό όργανο εταιρείας συνδεδεμένης, κατά την έννοια του άρθρου 42ε του κ.ν. 2190/1920, με τους Φορείς του προηγούμενου εδαφίου.

Αν παραβιασθούν οι ανωτέρω απαγορεύσεις και ανεξαρτήτως των λοιπών κυρώσεων, το όργανο που διόρισε τον παραβάτη, δύναται να ανακαλέσει το διορισμό του.

Ειδικά για τις περιπτώσεις (β) και (γ) η απαγόρευση ισχύει και για χρονικό διάστημα έξι μηνών μετά τη λήξη της παροχής υπηρεσιών τους στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ..

4. Πρόσληψη συμβούλων και προσώπων ειδικών προσόντων

Με απόφαση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. που λαμβάνεται κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. μπορεί να συνάπτονται συμβάσεις παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου με χρηματοοικονομικούς, τεχνικούς, φορολογικούς, νομικούς, ασφαλιστικούς ή και άλλους συμβούλους, καθώς και με ειδικούς επιστημονικούς συνεργάτες και εμπειρογνώμονες, οι οποίοι θα είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και εξειδικευμένης εμπειρίας σε έργα αντίστοιχα με εκείνα για τα οποία καλούνται να παράσχουν τις υπηρεσίες τους.

Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι υπηρεσίες που οι ανωτέρω σύμβουλοι και πρόσωπα ειδικών προσόντων παρέχουν, καθώς και η αμοιβή τους.

5. Αποσπάσεις

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, καθώς και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να αποσπώνται στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ., κατά παρέκκλιση των περί αποσπάσεων διατάξεων, υπάλληλοι υπουργείων και εποπτευόμενων από αυτά φορέων. Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων αυτών, για το χρόνο απόσπασής τους, βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

6. Περαιτέρω εξειδίκευση θεμάτων Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ, να εξειδικεύονται περαιτέρω οι αρμοδιότητες της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ, ο τρόπος και η διαδικασία άσκησης τους, η οργάνωση και η λειτουργία της, η γραμματειακή της υποστήριξη, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 7

Διατάξεις που εφαρμόζονται στις Διαδικασίες Ανάθεσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Στις Διαδικασίες Ανάθεσης για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα αναλάβει την εκτέλεση του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας με Σύμβαση Σύμπραξης, που έχει υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 9 έως 16.

Άρθρο 8

Ορισμοί

Κατά την εφαρμογή των άρθρων 9 έως 16του νόμου αυτού, οι κατωτέρω όροι έχουν την εξής έννοια:

"Αναθέτουσα Αρχή" νοείται ο Δημόσιος Φορέας που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 ο οποίος προκηρύσσει διαγωνισμό για την επιλογή Ιδιωτικού Φορέα με τον οποίο θα συνάψει Σύμβαση Σύμπραξης για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών.

"Διαδικασίες Ανάθεσης" νοούνται οι διαδικασίες που ακολουθούνται από τις Αναθέτουσες Αρχές για την επιλογή Ιδιωτικού Φορέα ο οποίος θα αναλάβει την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών με Σύμβαση Σύμπραξης Έργου ή Υπηρεσιών. Οι Διαδικασίες Ανάθεσης περιλαμβάνουν τη Διαδικασία Ανοικτού Τύπου, Κλειστού Τύπου, Ανταγωνιστικού Διαλόγου και Διαπραγμάτευσης.

"Διαδικασίες Ανοικτού Τύπου" νοούνται οι διαδικασίες στο πλαίσιο των οποίων κάθε ενδιαφερόμενος Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να υποβάλει Προσφορά εφόσον συγκεντρώνει τα προσόντα και τις ικανότητες που προβλέπει η Προκήρυξη.

"Διαδικασίες Κλειστού Τύπου" νοούνται οι διαδικασίες στις οποίες κάθε Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει, προσφορά όμως

μπορούν να υποβάλουν από αυτούς εκείνοι μόνον οι Ιδιωτικοί Φορείς που έχουν προσκληθεί από την Αναθέτουσα Αρχή.

"Διαδικασίες Ανταγωνιστικού Διαλόγου" νοούνται οι διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων:

- κάθε Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει,
- η Αναθέτουσα Αρχή διεξάγει διάλογο με τους υποψηφίους που έχουν επιλεγεί για να εντοπίσει την προσφορότερη ή τις προσφορότερες λύση ή λύσεις για την ικανοποίηση των αναγκών της, και
- οι υποψήφιοι καλούνται να υποβάλουν προσφορά με βάση τις λύσεις που κρίθηκαν προσφορότερες.

"Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης" νοούνται οι διαδικασίες κατά τις οποίες οι Αναθέτουσες Αρχές διαβουλεύονται με τους Ιδιωτικούς Φορείς της επιλογής τους και διαπραγματεύονται απευθείας τους όρους των Συμβάσεων που θα συναφθούν με έναν ή περισσότερους από αυτούς.

"Έργο" νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία.

"Ιδιαίτερα Πολύπλοκη Σύμβαση" νοείται κάθε σύμβαση της οποίας οι βασικές παράμετροι (τεχνικές, χρηματοοικονομικές, λειτουργικές, νομικές και άλλες) δεν μπορούν αντικειμενικά να προσδιορισθούν εξ αρχής από την Αναθέτουσα Αρχή.

"Μικτή Σύμβαση" νοείται κάθε σύμβαση της οποίας το αντικείμενο δεν αφορά αποκλειστικά την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών αλλά περιλαμβάνει στοιχεία και από τις δύο προαναφερόμενες δραστηριότητες.

"Προκήρυξη" ή "Προκήρυξη Διαγωνισμού" νοείται το έγγραφο με το οποίο η Αναθέτουσα Αρχή:

- καθορίζει τη μορφή και τα επί μέρους στάδια της Διαδικασίας Ανάθεσης,
- περιγράφει το αντικείμενο της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει και, ενδεχομένως, συγκεκριμένους ουσιώδεις όρους αυτής,
- περιγράφει το εκτιμώμενο συμβατικό αντάλλαγμα ή το εκτιμώμενο αντίτιμο παροχής υπηρεσιών, εφόσον είναι αντικειμενικά δυνατός ο προσδιορισμός τους,
- αναφέρει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της Αναθέτουσας Αρχής και τις τυχόν ειδικές ρυθμίσεις και δικαιώματα των οποίων μπορεί να κάνει χρήση, όπως δικαίωμα περιορισμού Υποψηφίων, δικαίωμα να ζητά διευκρινίσεις και συμπληρώσεις,
- αναφέρει τις εφαρμοστέες στη Διαδικασία Ανάθεσης νομοθετικές διατάξεις,
- καθορίζει τα προσόντα και τις ικανότητες που πρέπει να συγκεντρώνουν οι Υποψήφιοι και
- προσδιορίζει τους άλλους λοιπούς όρους που θα ισχύσουν κατά τη Διαδικασία Ανάθεσης, καθώς και τα παραρτήματα αυτού.

"Προσφέρων" νοείται κάθε Ιδιωτικός Φορέας που έχει υποβάλει Προσφορά στο πλαίσιο Διαδικασίας Ανάθεσης. Προσφέρων μπορεί να είναι κάθε κατ' επάγγελμα εργολήπτης ή πάροχος υπηρεσιών και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με αντικείμενο δραστηριότητας που περιλαμβάνει το αντικείμενο στο οποίο αφορά το προς εκτέλεση έργο ή υπηρεσία, εφόσον εκτελεί τα αντίστοιχα έργα ή παρέχει τις ζητούμενες υπηρεσίες στην ελεύθερη αγορά.

"Προσφορά" νοείται το σύνολο των οικονομικών, τεχνικών, χρηματοδοτικών και άλλων προτάσεων που υποβάλλουν οι Υποψήφιοι για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών στο πλαίσιο Διαδικασίας Ανάθεσης, κατόπιν πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής και σύμφωνα με τις απαιτήσεις που αυτή έχει θέσει με την Προκήρυξη και τα παραρτήματα της και τα τυχόν άλλα έγγραφα της Διαδικασίας Ανάθεσης.

"Συμβάσεις" νοούνται οι Μικτές Συμβάσεις, οι Συμβάσεις Έργων και οι Συμβάσεις Υπηρεσιών.

"Συμβάσεις Έργου" νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση, είτε συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση, εργασιών που

αφορούν στην εκτέλεση, με οποιαδήποτε μέσα, ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις οριζόμενες από την Αναθέτουσα Αρχή ανάγκες.

"Συμβάσεις Υπηρεσιών" νοούνται οι συμβάσεις, πλην των Συμβάσεων Έργων, που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών οποιασδήποτε φύσης.

"Υποψήφιος" νοείται κάθε Ιδιωτικός Φορέας (ή οι ενώσεις ή κοινοπραξίες Ιδιωτικών Φορέων) που συμμετέχει σε Διαδικασία Ανάθεσης.

Άρθρο 9

Γενικές Αρχές

1. Γενικές Αρχές

(α) Στο πλαίσιο των Διαδικασιών Ανάθεσης και στις σχέσεις του Δημόσιου Φορέα που ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή με τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες, καθώς και με κάθε τρίτο εμπλεκόμενο πρόσωπο, ισχύουν οι αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης, όπως αυτές ορίζονται στην παράγραφο 2.

(β) Οι διατάξεις της παραγράφου 2 εφαρμόζονται σε όλες τις Διαδικασίες Ανάθεσης ανεξαρτήτως του είδους της Σύμβασης της οποίας επιδιώκεται η σύναψη.

2. Εξειδίκευση γενικών αρχών

Στο νόμο αυτόν οι γενικές αρχές της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού έχουν την ακόλουθη έννοια:

(α) Ίση μεταχείριση σημαίνει την αποφυγή οποιασδήποτε διάκρισης με βάση την ιθαγένεια ή οποιοδήποτε άλλο κριτήριο που δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Στο περιεχόμενο της αρχής αυτής υπάγεται όχι μόνο ο καθορισμός όρων πρόσβασης σε μια οικονομική δραστηριότητα χωρίς διακρίσεις, αλλά και η λήψη από τις δημόσιες αρχές όλων των μέτρων που είναι σε θέση να εξασφαλίζουν την άσκηση αυτής της δραστηριότητας.

(β) Διαφάνεια είναι η δημοσιοποίηση της πρόθεσης της Αναθέτουσας Αρχής να προβεί στη σύναψη Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή Μικτής Σύμβασης, ώστε να εξασφαλίζεται η δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού χωρίς στρεβλώσεις.

(γ) Αναλογικότητα σημαίνει ότι κάθε μέτρο που επιλέγεται από την Αναθέτουσα Αρχή πρέπει να είναι αναγκαίο και πρόσφορο για την επίτευξη του στόχου, στον οποίο αποβλέπει, και να προκαλεί τα λιγότερα δυνατά προβλήματα στην άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας. Ιδίως στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης δεν επιτρέπεται να αξιώνονται τεχνικές, επαγγελματικές ή χρηματοοικονομικές ικανότητες δυσανάλογες και υπερβολικές σε σχέση με το αντικείμενο της σχετικής Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή της Μικτής Σύμβασης.

(δ) Αμοιβαία αναγνώριση σημαίνει ότι η Αναθέτουσα Αρχή υποχρεούται να δεχθεί τις τεχνικές προδιαγραφές, τους ελέγχους, καθώς επίσης τους τίτλους, τα πιστοποιητικά και τα προσόντα που απαιτούνται σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο μέτρο που αναγνωρίζονται ως ισοδύναμα με εκείνα τα οποία απαιτούνται στην Ελλάδα.

(ε) Προστασία του δημόσιου συμφέροντος σημαίνει ότι κατά τη λήψη της απόφασης για την ανάθεση Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή Μικτής Σύμβασης λαμβάνονται υπόψη:

- οι σχετικές χρηματοδοτικές ανάγκες και η κατά το δυνατό ελαχιστοποίηση της οικονομικής επιβάρυνσης ή συμβολής της Αναθέτουσας Αρχής,

- οι ανάγκες των χρηστών για βελτιωμένες υπηρεσίες και
  - η ανάγκη χρήσης εξειδικευμένης τεχνογνωσίας.
- (στ) Προστασία των δικαιωμάτων των ιδιωτών σημαίνει ότι οι αποφάσεις, θετικές, αρνητικές ή απορριπτικές, πρέπει να είναι αιτιολογημένες και να μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ένδικης προστασίας των Ιδιωτικών Φορέων και των ιδιωτών εν γένει. Στην έννοια της ένδικης προστασίας περιλαμβάνεται και η προσωρινή ένδικη προστασία.
- (ζ) Αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού σημαίνει ότι:
- διασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή Υποψηφίων που είναι ικανοί να εκτελέσουν τα έργα ή να παράσχουν τις υπηρεσίες που επιθυμεί η Αναθέτουσα Αρχή,
  - ο διαγωνισμός διεξάγεται με ίσους όρους και αντικειμενικά κριτήρια και
  - αποτρέπεται η δημιουργία μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών καταστάσεων ή στρεβλώσεων.
- Ο")) Αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης σημαίνει ότι κατά τον προγραμματισμό και την εκτέλεση των Συμβάσεων Έργου ή Υπηρεσιών ή των Μικτών Συμβάσεων, λαμβάνεται υπόψη ότι το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον συνιστά αγαθό που προστατεύεται αυτοτελώς, προκειμένου να εξασφαλισθεί η οικολογική ισορροπία και να διαφυλαχθούν οι φυσικοί πόροι προς χάρη των επόμενων γενεών.

Άρθρο 10

Ανάθεση

1. Κριτήρια Ανάθεσης

Η ανάθεση των Συμβάσεων από το Δημόσιο Φορέα που ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή γίνεται είτε με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς είτε με το κριτήριο της χαμηλότερης τιμής.

2. Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά

Όταν η ανάθεση γίνεται με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς, η Αναθέτουσα Αρχή εξετάζει και συνεκτιμά, πλην των οικονομικών παραμέτρων και διάφορες άλλες παραμέτρους του αντικείμενου της Σύμβασης, όπως είναι η ποιότητα, η τιμή, η τεχνική αρτιότητα, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, το κόστος λειτουργίας, η αποδοτικότητα και η τεχνική συνδρομή, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης κ.λπ.. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια από την Αναθέτουσα Αρχή στο πλαίσιο της Διαδικασίας Ανάθεσης. Η σχετική στάθμιση που προσδίδει η Αναθέτουσα Αρχή σε καθένα από τα κριτήρια αυτά για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς πρέπει επίσης να γνωστοποιείται στους Υποψηφίους. Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται και με τον καθορισμό ανώτατου και κατώτατου ορίου (εύρους). Σε περίπτωση που η στάθμιση δεν είναι δυνατή, η Αναθέτουσα Αρχή προσδιορίζει την προτεραιότητα των κριτηρίων που έχει επιλέξει με την κατάρτιση πίνακα, όπου τα κριτήρια αυτά εμφανίζονται κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας.

3. Όταν η ανάθεση γίνεται με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να επιτρέπει την υποβολή εναλλακτικών προσφορών. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να επισημαίνεται ρητά στην Προκήρυξη Διαγωνισμού, διαφορετικά οι εναλλακτικές προσφορές απορρίπτονται από την Αναθέτουσα Αρχή. Στο μέτρο που επιτρέπονται, οι ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν

οι εναλλακτικές προσφορές, καθώς και ο τρόπος υποβολής τους περιλαμβάνονται στην Προκήρυξη ή στα παραρτήματα αυτής. Η Αναθέτουσα Αρχή λαμβάνει υπόψη της αποκλειστικά και μόνο τις εναλλακτικές προσφορές που ανταποκρίνονται στις ελάχιστες προϋποθέσεις που έχει ορίσει.

4. Ασυνήθιστα χαμηλές Προσφορές και κρατικές ενισχύσεις

Όταν οι Προσφορές που κατέθεσαν οι Προσφέροντες στην Αναθέτουσα Αρχή εμφανίζονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το εκτιμώμενο κόστος του αντικείμενου της Σύμβασης, η Αναθέτουσα Αρχή, πριν απορρίψει τις Προσφορές αυτές, οφείλει να ζητήσει γραπτώς διευκρινίσεις από τους Προσφέροντες. Οι διευκρινίσεις αυτές μπορούν να αφορούν ιδίως στη μέθοδο εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών, τις τεχνικές λύσεις που προτείνονται, τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που ενδεχομένως συντρέχουν για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών και την ενδεχόμενη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στον Προσφέροντα. Εφόσον διαπιστωθεί ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω κρατικής ενίσχυσης που θα χορηγηθεί στον Προσφέροντα, η Προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για το λόγο αυτόν μόνο μετά από διαβούλευση με τον Προσφέροντα, και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός εύλογης προθεσμίας την οποία τάσσει η Αναθέτουσα Αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση θα χορηγηθεί σε νόμιμα πλαίσια.

Άρθρο 11

Διαδικασίες Ανάθεσης

1. Ανοικτές και κλειστές διαδικασίες

Για την ανάθεση και σύναψη Μικτών Συμβάσεων, Συμβάσεων Έργου και Συμβάσεων Υπηρεσιών, οι Αναθέτουσες Αρχές εφαρμόζουν είτε Διαδικασίες Ανοικτού Τύπου είτε Διαδικασίες Κλειστού Τύπου.

2. Όροι Διαδικασίας Ανταγωνιστικού Διαλόγου

Υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 13, οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να συνάπτουν Μικτές Συμβάσεις, Συμβάσεις Έργου και Συμβάσεις Υπηρεσιών ακολουθώντας Διαδικασίες Ανταγωνιστικού Διαλόγου.

3. Όροι Διαδικασίας Διαπραγμάτευσης

Υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 14 οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να συνάπτουν Συμβάσεις Έργου και Συμβάσεις Υπηρεσιών ακολουθώντας Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης.

Άρθρο 12

Γενικές διατάξεις για τη διεξαγωγή των Διαδικασιών Ανάθεσης

1. Ελάχιστα προσόντα και ικανότητες

Με την επιφύλαξη της τήρησης των γενικών αρχών που περιγράφονται στο άρθρο 9, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να καθορίζει τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που οφείλουν να συγκεντρώνουν οι Υποψήφιοι. Τα ελάχιστα αυτά προσόντα και ικανότητες αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού.

2. Περιορισμός Υποψηφίων

Στις Διαδικασίες Κλειστού Τύπου, στις Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης (εφόσον γίνονται με δημοσίευση Προκήρυξης Διαγωνισμού) και στις Διαδικασίες

Ανταγωνιστικού Διαλόγου, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να περιορίζει τον αριθμό των Υποψηφίων οι οποίοι προσκαλούνται για να υποβάλουν Προσφορά, να διαπραγματευθούν ή να συμμετάσχουν στο διάλογο, υπό τον όρο να υπάρχει ικανός αριθμός Υποψηφίων. Με την Προκήρυξη Διαγωνισμού, η Αναθέτουσα Αρχή προσδιορίζει τα κριτήρια που προτίθεται να χρησιμοποιήσει για την επιλογή των Υποψηφίων που θα καλέσει, τον ελάχιστο αριθμό Υποψηφίων που προβλέπει ότι θα καλέσει και, ενδεχομένως, το μέγιστο αριθμό. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι αντικειμενικά και να μην εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των Υποψηφίων. Στις Διαδικασίες Κλειστού Τύπου, ο ελάχιστος αριθμός Υποψηφίων είναι πέντε. Στη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης (εφόσον γίνεται με δημοσίευση Προκήρυξης) και στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου, ο ελάχιστος αριθμός Υποψηφίων είναι τρεις. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των προσκαλούμενων Υποψηφίων πρέπει να είναι επαρκής ώστε να διασφαλίζεται πραγματικός ανταγωνισμός. Οι Αναθέτουσες Αρχές καλούν αριθμό Υποψηφίων τουλάχιστον ίσο προς τον ελάχιστο αριθμό Υποψηφίων που έχει καθορισθεί εκ των προτέρων. Αν ο αριθμός των Υποψηφίων, που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής και τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που έχουν καθορισθεί με την Προκήρυξη, είναι μικρότερος από το ελάχιστο όριο, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να συνεχίζει τη Διαδικασία Ανάθεσης καλώντας τον Υποψήφιο ή τους Υποψηφίους που πληρούν τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες. Η Αναθέτουσα Αρχή δεν μπορεί να περιλαμβάνει στη Διαδικασία Ανάθεσης πρόσωπα που δεν υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής ή Υποψηφίους που δεν συγκεντρώνουν τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που έχουν καθορισθεί.

Άρθρο 13

Ανταγωνιστικός διάλογος

1. Ιδιαίτερα πολύπλοκες Συμβάσεις

Στις Ιδιαίτερα Πολύπλοκες Συμβάσεις, η Αναθέτουσα Αρχή, και εφόσον κρίνει ότι η τήρηση Διαδικασίας Ανοικτού Τύπου ή Κλειστού Τύπου δεν επιτρέπει την ανάθεση συγκεκριμένης Σύμβασης, μπορεί να προσφύγει στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου σύμφωνα με το άρθρο αυτό.

2. Κριτήριο ανάθεσης Διαδικασίας Ανταγωνιστικού Διαλόγου

Στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου, η ανάθεση της Σύμβασης Σύμπραξης πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς.

3. Προσδιορισμός αναγκών και απαιτήσεων της Αναθέτουσας Αρχής

Η Αναθέτουσα Αρχή δημοσιεύει Προκήρυξη Διαγωνισμού η οποία περιλαμβάνει περιγραφή των αναγκών και απαιτήσεων της οι οποίες μπορούν να περιέχονται, εφόσον αυτό απαιτείται, και σε παραρτήματα της Προκήρυξης.

4. Διεξαγωγή διαλόγου και προσδιορισμός των προσφορότερων λύσεων

Η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει με τους Υποψηφίους που επελέγησαν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 σε διάλογο, σκοπός του οποίου είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός των μέσων που μπορούν να ικανοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες της. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου αυτού, η Αναθέτουσα Αρχή εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των Υποψηφίων μεριμνώντας, μεταξύ άλλων, για την παροχή της ίδιας επακριβώς πληροφόρησης σε όλους τους Υποψηφίους. Οι λύσεις, προτάσεις και εν γένει εμπιστευτικές πληροφορίες που περιέρχονται σε γνώση της

Αναθέτουσας Αρχής από έναν Υποψήφιο είναι εμπιστευτικές και δεν γνωστοποιούνται στους άλλους Υποψηφίους χωρίς τη συναίνεση του.

5. Διάλογος σε διαδοχικές φάσεις

Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να προβλέψει ότι η Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου δύναται να διεξαχθεί και σε διαδοχικές φάσεις, σε τρόπο ώστε να μειώνεται ο αριθμός των υπό εξέταση λύσεων κατά τη φάση του διαλόγου με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού. Μνεία της δυνατότητας αυτής περιλαμβάνεται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού ή και σε ξεχωριστό έγγραφο το οποίο και γνωστοποιείται σε όλους τους Υποψηφίους.

6. Λήξη Διαλόγου και υποβολή Προσφορών

Η Αναθέτουσα Αρχή, αφού επιλέγει τη λύση ή τις λύσεις που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της, κηρύσσει τη λήξη του διαλόγου και ενημερώνει σχετικά τους Υποψηφίους, τους οποίους καλεί να υποβάλουν την τελική Προσφορά τους, με βάση τη λύση ή τις λύσεις που επελέγησαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου.

7. Πληρότητα Προσφορών

Οι Προσφορές πρέπει να περιέχουν όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την υλοποίηση της λύσης που επιλέχθηκε κατά τη διαδικασία του διαλόγου.

8. Παροχή διευκρινίσεων, συμπληρώσεις και προϋποθέσεις αυτών.

Η Αναθέτουσα Αρχή δύναται, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, να ζητά από τους Προσφέροντες να παράσχουν διευκρινίσεις σχετικά με τις Προσφορές τους ή να τις συμπληρώνουν, εφόσον οι διευκρινίσεις ή συμπληρώσεις αυτές:

- δεν επιφέρουν τροποποίηση των βασικών στοιχείων της Προσφοράς,
- δεν προξενούν στρέβλωση του ανταγωνισμού και
- δεν εισάγουν διακρίσεις σε βάρος οποιουδήποτε Προσφέροντα.

9. Αξιολόγηση Προσφορών. Επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς

Η Αναθέτουσα Αρχή αξιολογεί τις Προσφορές με βάση τα κριτήρια ανάθεσης που έχουν καθορισθεί στην Προκήρυξη και επιλέγει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 10. Η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά από τον Προσφέροντα που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά είτε να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με την Προσφορά του είτε να τη συμπληρώσει, εφόσον η διευκρίνιση ή συμπλήρωση αυτή:

- δεν επιφέρει τροποποίηση των βασικών στοιχείων της Προσφοράς του Προσφέροντα,
- δεν προξενεί στρέβλωση του ανταγωνισμού και
- δεν εισάγει διακρίσεις σε βάρος οποιουδήποτε άλλου Προσφέροντος.

10. Απονομή βραβείων

Η Αναθέτουσα Αρχή, εφόσον κρίνει ότι το κόστος της συμμετοχής στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου είναι υψηλό, δύναται να απονέμει βραβεία ή να καταβάλει μέρος του σχετικού κόστους στους Προσφέροντες. Σχετική μνεία πρέπει να γίνεται στην Προκήρυξη.

Άρθρο 14

Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης

1. Περιπτώσεις εφαρμογής μετά από Προκήρυξη Διαγωνισμού
Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να αναθέτει και να συνάπτει Συμβάσεις Έργου, Υπηρεσιών ή Μικτές Συμβάσεις εφαρμόζοντας τη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης, μετά από τη δημοσίευση Προκήρυξης Διαγωνισμού, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) Μετά από Διαδικασία Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου ή Ανταγωνιστικού Διαλόγου εφόσον:

αα) οι Προσφορές που κατατέθηκαν είτε ήσαν απαράδεκτες με βάση διάταξη νόμου είτε δεν ανταποκρίνονταν στους όρους και προϋποθέσεις του νόμου αυτού και δη του άρθρου 15 ή της Προκήρυξης,

ββ) οι όροι της προτεινόμενης Σύμβασης δεν τροποποιούνται ουσιωδώς σε σχέση με τους όρους που είχαν προταθεί κατά την προηγηθείσα διαδικασία Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου ή Ανταγωνιστικού Διαλόγου.

(β) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για έργα ή υπηρεσίες των οποίων η φύση ή διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν το συνολικό προκαθορισμό των τιμών.

(γ) Όταν πρόκειται για Σύμβαση Υπηρεσιών και δη για παροχές διανοητικής εργασίας, εφόσον η φύση των υπηρεσιών ή εργασιών αυτών είναι τέτοια ώστε οι προδιαγραφές της Σύμβασης να μην είναι δυνατό να καθορίζονται με επαρκή ακρίβεια και για το λόγο αυτόν να μην είναι εφικτή η ανάθεση της Σύμβασης με επιλογή της καλύτερης Προσφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τις Διαδικασίες Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου.

(δ) Στις Συμβάσεις Έργων, για τα έργα που εκτελούνται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, δοκιμής ή τελειοποίησης και όχι για να εξασφαλίζουν την αποδοτικότητα ή την κάλυψη των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης.

2. Διαπραγμάτευση Προσφορών

Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, η Αναθέτουσα Αρχή διαπραγματεύεται με τους Προσφέροντες τις Προσφορές που αυτοί υποβάλλουν, προκειμένου να τις προσαρμόζουν στις προδιαγραφές της Προκήρυξης με απώτερο σκοπό να επιτυγχάνεται η καλύτερη Προσφορά.

3. Κριτήριο ανάθεσης

Κατά τη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης, η ανάθεση της Σύμβασης πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς.

4. Ίση μεταχείριση

Κατά τη διάρκεια της Διαδικασίας Διαπραγμάτευσης, η Αναθέτουσα Αρχή εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των Προσφερόντων μεριμνώντας, μεταξύ άλλων, για την παροχή της ίδιας επακριβώς πληροφόρησης σε όλους. Ειδικότερα, δεν παρέχει, κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους Προσφέροντες σε σχέση με άλλους.

5. Διαδικασία Διαπραγμάτευσης σε διαδοχικές φάσεις Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να προβλέψει ότι Διαδικασία Διαπραγμάτευσης δύναται να διεξαχθεί και σε διαδοχικές φάσεις με τρόπο που να μειώνει τον αριθμό των Προσφορών που εξετάζονται με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού . Μνεία της δυνατότητας αυτής περιλαμβάνεται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού ή και σε ξεχωριστό έγγραφο το οποίο και γνωστοποιείται σε όλους τους Υποψηφίους.

Άρθρο 15

Λόγοι αποκλεισμού Υποψηφίων.

Χρηματοοικονομική επάρκεια. Αξιολόγηση.
Προσόντα και ικανότητες Υποψηφίου

1. Λόγοι αποκλεισμού

Στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης και πριν από την ανάθεση της Σύμβασης, η Αναθέτουσα Αρχή ελέγχει αν δεν συντρέχει λόγος αποκλεισμού Υποψηφίων ή Προσφερόντων. Συγκεκριμένα:

(α) Η Αναθέτουσα Αρχή αποκλείει τη συμμετοχή στις Διαδικασίες Ανάθεσης οποιουδήποτε Υποψηφίου που είτε ο ίδιος είτε τα φυσικά πρόσωπα που έχουν εξουσία εκπροσώπησης του ή δύνανται να τον ελέγχουν, έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου για αδίκημα το οποίο τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τριών μηνών και άνω ή κάθειρξης. Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά από τους Υποψηφίους να υποβάλουν σχετικά έγγραφα. Όταν ο Υποψήφιος δεν είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα, αλλά προέρχεται από άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να ζητά τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών του κράτους - μέλους του Υποψηφίου.

(β) Η Αναθέτουσα Αρχή έχει το δικαίωμα να αποκλείσει οποιονδήποτε Υποψήφιο ή Προσφέροντα από τη συμμετοχή ή την περαιτέρω συμμετοχή στις Διαδικασίες Ανάθεσης, εφόσον:

αα) τελεί υπό πτώχευση, εκκαθάριση ή ειδική εκκαθάριση ή αναγκαστική διαχείριση ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη είτε από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε από τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του,

ββ) έχει κινηθεί εναντίον του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, εκκαθάρισης, αναγκαστικής διαχείρισης, πτωχευτικού συμβιβασμού ή οποιαδήποτε άλλη παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη είτε από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε από τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του,

γγ) έχει καταδικασθεί για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική του διαγωγή, με απόφαση που έχει ισχύ δεδικασμένου, σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του,

δδ) έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα το οποίο αποδεδειγμένως διαπίστωσε με οποιοδήποτε μέσο η Αναθέτουσα Αρχή,

εε) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του,

στστ) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την πληρωμή των φόρων και τελών σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας προέλευσης ή σύστασης του,

ζζ) προέβη αποδεδειγμένως σε σοβαρές ψευδείς δηλώσεις κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται κατ' εφαρμογή της παραγράφου αυτής ή όταν δεν έχει παράσχει τις πληροφορίες αυτές.

2. Χρηματοοικονομική Επάρκεια

Μετά τη διενέργεια του απαιτούμενου σύμφωνα με την παράγραφο 1 ελέγχου, η Αναθέτουσα Αρχή ελέγχει την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των Υποψηφίων ή Προσφερόντων, περιλαμβανομένων και των στοιχείων που αναφέρονται στα εδάφια (α) έως (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 18, αλλά και στοιχείων σχετικά με την πιστοληπτική τους ικανότητα. Για τον έλεγχο αυτόν, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται, μεταξύ άλλων, να ζητά από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει:

α) η ύπαρξη τραπεζικής χρηματοδότησης ή υποστήριξης σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θα ορίζονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού,
β) η οικονομική τους κατάσταση (όπως δια μέσου ισολογισμών ή αποσπασμάτων ισολογισμών),
γ) το συνολικό ύψος του κύκλου εργασιών τους ή ο κύκλος εργασιών τους στον τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις κατ' ανώτατο όριο,
δ) η δέσμευση τρίτων να υποστηρίξουν τον Υποψήφιο ή Προσφέροντα κατά την εκτέλεση του αντικειμένου της σύμβασης ή να συμμετάσχουν στη χρηματοδότηση του (όπως δια μέσου δήλωσης του τρίτου), εφόσον γίνεται επίκληση τέτοιας δέσμευσης,
ε) εφόσον ο Υποψήφιος ή Προσφέρων είναι κοινοπραξία, η φύση και έκταση της δέσμευσης για οικονομική συμμετοχή των προσώπων που την απαρτίζουν ή τρίτων (όπως δια μέσου δήλωσης ή βεβαίωσης χορηγούμενης από τα μέλη της κοινοπραξίας),
στ) η πιστοληπτική τους ικανότητα (όπως δια μέσου βεβαίωσης διεθνούς οργανισμού αξιολόγησης από όπου να προκύπτει η σχετική διαβάθμιση).
Σε περίπτωση που ο Υποψήφιος ή Προσφέρων, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η Αναθέτουσα Αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο το οποίο η Αναθέτουσα Αρχή κρίνει κατάλληλο.

3. Αξιολόγηση Τεχνικών και Επαγγελματικών Ικανοτήτων

Εκτός από τους ελέγχους που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, η Αναθέτουσα Αρχή αξιολογεί τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες των Υποψηφίων ή Προσφερόντων.

(α) Οι τεχνικές ικανότητες των Υποψηφίων ή Προσφερόντων μπορούν να αποδεικνύονται με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση του αντικειμένου της Σύμβασης. Συγκεκριμένα, για τις ανάγκες της ανωτέρω αξιολόγησης, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά:

αα) υποβολή καταλόγου των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί κατά την προηγούμενη πενταετία, με τα πιστοποιητικά και στοιχεία από τα οποία προκύπτει η ορθή εκτέλεση τους, το σχετικό ποσό, ο τόπος και ο χρόνος πραγματοποίησης τους και η έγκαιρη και προσήκουσα αποπεράτωση τους,

ββ) υποβολή καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων ή των κυριότερων υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν ή παρασχέθηκαν κατά την προηγούμενη τριετία, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του παραλήπτη,

γγ) αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών είτε ανήκουν απευθείας στον Υποψήφιο ή Προσφέροντα είτε όχι,

δδ) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού και των μέτρων που λαμβάνει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων για τη διασφάλιση της ποιότητας και περιγραφή του εξοπλισμού μελέτης και έρευνας της επιχείρησής του,

εε) αναφορά επαγγελματικών προσόντων του Υποψηφίου ή Προσφέροντα ή αναφορά των τίτλων σπουδών των διευθυντικών στελεχών του ιδίως των υπευθύνων για την παροχή των υπηρεσιών ή τη διεξαγωγή των εργασιών,

στστ) αναφορά των μέτρων περιβαλλοντικής διαχείρισης που μπορεί να εφαρμόζει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων κατά την εκτέλεση της Σύμβασης, όπου αυτό ενδείκνυται,

ζζ) δήλωση σχετικά με το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό του Υποψηφίου ή Προσφέροντα και για τον αριθμό των στελεχών της επιχείρησής του κατά την τελευταία τριετία,

ηη) δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων για την εκτέλεση της Σύμβασης,

θθ) αναφορά του τμήματος του αντικειμένου της Σύμβασης το οποίο ο Υποψήφιος ή Προσφέρων προτίθεται να αναθέσει σε τρίτους υπό μορφή υπεργολαβίας, καθώς και περιγραφή των βασικών όρων της υπεργολαβίας, ιι) εφόσον γίνεται επίκληση οικονομικής στήριξης τρίτου για τις ανάγκες της εκτέλεσης της Σύμβασης, βεβαιώσεις του τρίτου αυτού από τις οποίες να προκύπτει η δέσμευση του να αναλάβει το σύνολο ή μέρος του σχετικού κόστους,

ιαια) προκειμένου για κοινοπραξία, βεβαίωση από την οποία να προκύπτει η φύση και έκταση της δέσμευσης για οικονομική συμμετοχή των προσώπων που την απαρτίζουν ή τρίτων.

(β) Η Αναθέτουσα Αρχή ζητά από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να αποδεικνύουν την εγγραφή τους σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο ή να προσκομίζουν ανάλογη ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό. Στις Συμβάσεις Υπηρεσιών, εφόσον οι Υποψήφιοι ή Προσφέροντες πρέπει να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να είναι σε θέση να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα προέλευσης ή σύστασης τους, η Αναθέτουσα Αρχή είναι δυνατόν να τους ζητά να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού.

(γ) Όταν η Αναθέτουσα Αρχή απαιτεί από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίσουν πιστοποιητικά που εκδίδονται από ανεξάρτητους οργανισμούς και βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους των Υποψηφίων ή Προσφερόντων ορισμένων προτύπων εξασφάλισης της ποιότητας, πρέπει να παραπέμπει σε συστήματα διασφάλισης ποιότητας που βασίζονται στα σχετικά ευρωπαϊκά πρότυπα και πιστοποιούνται από οργανισμούς που εφαρμόζουν τα ευρωπαϊκά πρότυπα για την πιστοποίηση. Η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να αναγνωρίζει τα ισοδύναμα πιστοποιητικά που εκδίδουν οργανισμοί που εδρεύουν σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(δ) Όταν η Αναθέτουσα Αρχή απαιτεί από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίσουν πιστοποιητικά που εκδίδονται από ανεξάρτητους οργανισμούς και βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους των Υποψηφίων ή Προσφερόντων ορισμένων προτύπων περιβαλλοντικής διαχείρισης, πρέπει να παραπέμπει είτε στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) είτε σε πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης που βασίζονται σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα.

(ε) Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να καλεί τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να συμπληρώνουν ή να διευκρινίζουν τα έγγραφα που υπέβαλαν στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης.

(στ) Ο τρόπος και ο χρόνος προσκόμισης τους καθορίζονται από την Αναθέτουσα Αρχή με την Προκήρυξη.

Άρθρο 16

Κατ' εξαίρεση εφαρμογή διατάξεων του ν. 3049/2002

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατά παρέκκλιση των διαδικασιών ανάθεσης των άρθρων 9 έως 15, η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της και με τήρηση των γενικών αρχών του άρθρου 9, δύναται να ενεργήσει ως Αναθέτουσα Αρχή με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5, 6 και 7 του ν. 3049/2002. Στην περίπτωση αυτή, κάθε αναφορά στη Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων (Δ.Ε.Α.) νοείται ως αναφορά στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και κάθε αναφορά στην Ειδική Γραμματεία Αποκρατικοποιήσεων (Ε.Γ.Α.) νοείται ως αναφορά στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

Άρθρο 17

Σύμβαση Σύμπραξης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Συμβατικό Πλαίσιο - Εφαρμοστέα νομοθεσία

Οι Συμβάσεις Σύμπραξης, καθώς και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα περιλαμβάνουν τους όρους και τις ρυθμίσεις που καθορίστηκαν από το Δημόσιο Φορέα με τη σχετική Προκήρυξη κατά τη Διαδικασία Ανάθεσης και συνιστούν το μόνο συμβατικό πλαίσιο που δεσμεύει τους εμπλεκόμενους Δημόσιους και Ιδιωτικούς Φορείς.

Στις Συμπράξεις που έχουν υπαχθεί στο καθεστώς του νόμου αυτού, εφαρμόζονται οι όροι της Σύμβασης Σύμπραξης και συμπληρωματικά ο Αστικός Κώδικας.

2. Περιεχόμενο Συμβάσεων Σύμπραξης

Οι Συμβάσεις Σύμπραξης και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα περιλαμβάνουν σαφή και αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών σε σχέση με το αντικείμενο της Σύμπραξης. Ειδικότερα, με τις άνω Συμβάσεις προβλέπονται ιδίως τα ακόλουθα:

(α) Το αντικείμενο της Σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένων και των προδιαγραφών του έργου ή της υπηρεσίας, το καταβλητέο στον Ιδιωτικό Φορέα συμβατικό αντάλλαγμα και οι διατάξεις βάσει των οποίων θα επιμερίζονται μεταξύ των συμβαλλομένων τα ανταλλάγματα που τυχόν καταβάλλονται από τους τελικούς χρήστες για τη χρήση του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας.

(β) Ο τρόπος άσκησης της εποπτείας της εκτέλεσης και λειτουργίας του έργου ή της παροχής της υπηρεσίας είτε μέσω ανεξάρτητων εταιρειών που ο Δημόσιος και ο Ιδιωτικός Φορέας προσλαμβάνουν από κοινού για το σκοπό αυτόν είτε μέσω των αρμόδιων υπηρεσιών του Δημοσίου.

(γ) Οι μέθοδοι διασφάλισης της ποιότητας κατά την εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας.

(δ) Το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του αντικειμένου της Σύμπραξης, οι προϋποθέσεις τροποποίησης του, οι ποινικές ρήτρες και τα ανταλλάγματα σε περίπτωση υπέρβασης ή σύντμησης αντίστοιχα του χρονοδιαγράμματος αυτού, η διάρκεια ισχύος της Σύμβασης Σύμπραξης, καθώς και οι προϋποθέσεις της παράτασης ή σύντμησης της διάρκειας αυτής.

(ε) Ο τρόπος με τον οποίο θα παραχωρείται στον Ιδιωτικό Φορέα η χρήση ή η εκμετάλλευση των παγίων στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας και τα τυχόν προβλεπόμενα ανταλλάγματα.

(στ) Ο τρόπος χρηματοδότησης της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης.

(ζ) Η τυχόν απαιτούμενη εκ μέρους του Δημοσίου Φορέα έγκριση των χρηματοδοτικών συμβάσεων του Ιδιωτικού Φορέα, καθώς και της διαδικασίας τροποποίησης τους.

(η) Η κατανομή των κινδύνων μεταξύ των μερών και οι συνέπειες επέλευσης γεγονότων που συνιστούν ανωτέρα βία.

(θ) Οι ασφαλιστικές καλύψεις του αντικειμένου της Σύμβασης ή του Ιδιωτικού Φορέα.

(ι) Η προστασία του περιβάλλοντος και των αρχαιοτήτων.

(ια) Η κατοχύρωση δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

(ιβ) Ο τρόπος λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης του αντικειμένου της Σύμπραξης.

(ιγ) Το ύψος των ανταλλαγμάτων που καταβάλλονται για τη χρήση του έργου ή της υπηρεσίας από τους χρήστες, ο τρόπος είσπραξης τους, καθώς και οι λόγοι και τρόποι αναπροσαρμογής τους.

(ιδ) Ο τρόπος επιμερισμού, μεταξύ του Δημόσιου και του Ιδιωτικού Φορέα, των ωφελειών που θα προκύψουν, είτε από την τυχόν αναχρηματοδότηση των δανείων του Ιδιωτικού Φορέα είτε μετά την επίτευξη ενός συγκεκριμένου ποσοστού απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων του.

(ιε) Η έκταση των εγγυήσεων που παρέχει ο Ιδιωτικός Φορέας για την έγκαιρη και προσηκούσα εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση του έργου ή την προσηκούσα παροχή της υπηρεσίας.

(ιστ) Η υποκατάσταση του Ιδιωτικού Φορέα ή των δανειστών με απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής και οι περιπτώσεις που αυτή επιτρέπεται, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.

(ιζ) Η καταβολή αποζημιώσεων και η εν γένει αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας στις περιπτώσεις που οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη αθετεί τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

(ιη) Οι λόγοι καταγγελίας κάθε σύμβασης και οι συνέπειες της.

(ιθ) Το εφαρμοστέο δίκαιο.

(κ) Η διαδικασία επίλυσης διαφορών.

(κα) Η σειρά προτεραιότητας των τυχόν προσαρτημάτων ή παραρτημάτων κάθε σύμβασης.

(κβ) Η εξειδίκευση των ελάχιστων απαιτήσεων λειτουργίας και συντήρησης που περιλαμβάνεται στα τεύχη δημοπράτησης.

(κγ) Ο καθορισμός των διαδικασιών παράδοσης του έργου στο Δημόσιο μετά τη λήξη της περιόδου εκμετάλλευσης, οι τυχόν υποχρεώσεις εκπαίδευσης και μεταφοράς τεχνογνωσίας του Ιδιωτικού Φορέα στο Δημόσιο Φορέα, οι προδιαγραφές του αντικειμένου κατά την παράδοση και οι εγγυήσεις καθώς και ο χρόνος αυτών μετά την ανάληψη του έργου ή της υπηρεσίας από το Δημόσιο Φορέα.

(κδ) Οι απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και χρηστών του έργου ή της υπηρεσίας.

(κε) Η τυχόν διαδικασία επίλυσης διαφορών από Επιτροπή Εμπειρογνομημόνων που ορίζουν από κοινού τα συμβαλλόμενα μέρη.

Άρθρο 18

Θέματα χρηματοδότησης

1. Χρηματοοικονομική επάρκεια και απόδειξη αυτής Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού της παραγράφου 4 του άρθρου 1, που αναλαμβάνουν την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών στα πλαίσια Συμπράξεων, φέρουν την ευθύνη και τον κίνδυνο της χρηματοδότησης που απαιτείται για την προσηκούσα εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους από τις σχετικές Συμβάσεις Σύμπραξης ή και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα, οφείλουν δε να προσκομίζουν στους Δημόσιους Φορείς στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η διαθεσιμότητα χρηματοδότησης που επαρκεί για την εκπλήρωση του συνόλου των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται από αυτές σύμφωνα με τη σχετική Προκήρυξη. Η χρηματοδότηση περιλαμβάνει ιδίως:

(α) τα ίδια κεφάλαια της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού,

(β) τα κεφάλαια που εξασφαλίζει η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού με οποιαδήποτε μορφή δανείου ή πίστωσης και ιδίως με δάνεια, ομολογίες και τιτλοποίηση μελλοντικών ή υφιστάμενων απαιτήσεων,

(γ) τις αναγκαίες εγγυήσεις ή εξασφαλίσεις που απαιτούνται για παροχή των υπό (α) και (β) ανωτέρω κεφαλαίων ή πιστώσεων,

(δ) τους πόρους από την εκμετάλλευση του αντικειμένου της Σύμπραξης κατά την κατασκευαστική περίοδο.

2. Συμμετοχή Δημόσιων Φορέων και μορφές αυτής - Άλλα ανταλλάγματα

(α) Στη χρηματοδότηση της εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών που υπάγονται στο νόμο αυτόν, μπορούν να συμμετέχουν και οι Δημόσιοι Φορείς. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να είναι σε χρήμα ή σε είδος. Στην τελευταία περίπτωση, μπορεί να έχει τη μορφή ανταλλαγμάτων όπως ενδεικτικά είναι η παραχώρηση ακινήτων κατά χρήση (εν όλω ή εν μέρει), η παραχώρηση εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων και η εκχώρηση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης έργων. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, τα δικαιώματα που παρέχονται στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δεν μπορεί να εκτείνονται και στο διάστημα που ακολουθεί μετά τη λήξη της Σύμβασης Σύμπραξης.

(β) Οι Δημόσιοι Φορείς επιτρέπεται να συμμετέχουν και στην εκμετάλλευση του αντικειμένου της Σύμπραξης.

(γ) Σε κάθε περίπτωση, η συμμετοχή του Δημόσιου Φορέα και η μορφή ή οι μορφές που θα μπορεί να λάβει, πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια στη σχετική Προκήρυξη.

3. Απευθείας συμβάσεις με τους δανειστές

Για τις ανάγκες της ρύθμισης ειδικών θεμάτων και την εν γένει διευκόλυνση της χρηματοδότησης της εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών, οι Δημόσιοι Φορείς δύνανται να συνάπτουν συμβάσεις και με τους δανειστές της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού.

Άρθρο 19

Αντάλλαγμα καταβλητέο από τους χρήστες των έργων ή υπηρεσιών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

1. Καθορισμός διαδικασίας είσπραξης συμβατικού ανταλλάγματος

Όταν το συμβατικό αντάλλαγμα της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εισπράττεται, εν όλω ή εν μέρει, απευθείας από τους τελικούς χρήστες του έργου ή της υπηρεσίας, η διαδικασία είσπραξης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με απόφαση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ..

2. Συνδρομή του Δημόσιου Φορέα

Ο εκάστοτε εμπλεκόμενος Δημόσιος Φορέας, καθώς και κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή παρέχει κάθε συνδρομή που κρίνεται αναγκαία, ώστε η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού να δύναται να εισπράττει απρόσκοπτα τα ποσά της προηγούμενης παραγράφου που αποτελούντο συμβατικό της αντάλλαγμα.

Άρθρο 20

Έκδοση αδειών

Η έκδοση όλων των αδειών που απαιτούνται για τη μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων ή και την παροχή των υπηρεσιών που έχουν ενταχθεί στο πεδίο εφαρμογής γίνεται στο όνομα και για λογαριασμό της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού. Οι άδειες αυτές λογίζεται ότι έχουν εκδοθεί, αν οι αρμόδιες και συναρμόδιες για την έκδοση τους αρχές δεν έχουν προβεί σε έγγραφη αιτιολογημένη άρνηση έκδοσης

μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών από την υποβολή σχετικού αιτήματος από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού. Αίτημα για χορήγηση άδειας λογίζεται ότι έχει υποβληθεί νομίμως μόνο: (α) εάν συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά που είναι κατά νόμο απαραίτητα για την έκδοση της άδειας αυτής και (β) έχει τύχει προελέγχου πληρότητας φακέλου υπό την προϋπόθεση ότι ο προελέγχος αυτός προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

Αρθρο 21

Αρχαιολογικά ευρήματα

Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια της κατασκευής ο Δημόσιος Φορέας, κατόπιν ειδοποίησης από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού, γνωστοποιεί αυτό στην αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία, η οποία υποχρεούται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών να υποδείξει τρόπους συνέχισης των εργασιών και να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση της προστασίας των αρχαιοτήτων. Αν παρέλθει άπρακτη η άνω προθεσμία, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δύναται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση της αρμόδιας Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και την καθυστέρηση που μπορεί να προκύψει για την εκτέλεση των εργασιών που τυχόν απαιτούνται για την προστασία των ευρημάτων. Στην περίπτωση αυτή, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

Αρθρο 22

Προστασία του περιβάλλοντος

1. Μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Οι απαιτούμενες κατά περίπτωση μελέτες ή προμελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων εκπονούνται και εγκρίνονται και οι επιβαλλόμενοι περιβαλλοντικοί όροι καθορίζονται πριν από την ανάθεση της Σύμβασης Σύμπραξης. Αν ο εμπλεκόμενος Δημόσιος Φορέας, για λόγους που δεν θα μπορούσε να έχει εξαρχής προβλέψει ακόμη και με καταβολή ιδιαίτερης επιμέλειας, επιβάλλει πρόσθετους όρους, τότε οφείλει να αποζημιώσει την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού για κάθε πρόσθετο κόστος ή δαπάνη της.

2. Μέτρα αυξημένης προστασίας

Στη Σύμβαση Σύμπραξης μπορεί να προβλέπονται μέτρα αυξημένης προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, εφόσον τα μέτρα αυτά είχαν περιληφθεί στη σχετική Προκήρυξη.

Αρθρο 23

Απαλλοτριώσεις

1. Κατεπίγον - Κόστος - Απόφαση

Η απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού ή η σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων επ' αυτών, όπου αυτό επιτρέπεται, εξυπηρετούν σκοπούς προφανούς δημόσιας ωφέλειας και

θεωρούνται κατεπείγουσες και μείζονος σημασίας υπό την προϋπόθεση ότι η εξυπηρέτηση σκοπών δημόσιας ωφέλειας στοιχειοθετείται στην οικεία εγκριτική πράξη της απαλλοτρίωσης. Η απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών αυτών ή η σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων επ' αυτών γίνεται υπέρ του εμπλεκόμενου κάθε φορά Δημόσιου Φορέα. Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Αν παρέλθει άπρακτη η τακτική προθεσμία για την ολοκλήρωση της απαλλοτρίωσης ή τη σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε. Στην περίπτωση αυτή, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

2. Χαρακτηρισμός

Αν η απαλλοτρίωση ή η σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επί των παραπάνω ιδιοκτησιών γίνεται με δαπάνες της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, οι δαπάνες αυτές συνιστούν αντάλλαγμα για τη χρήση των ιδιοκτησιών αυτών ή των επ' αυτών εμπράγματων δικαιωμάτων.

Άρθρο 24

Δημόσιες Υπηρεσίες και Εργασίες Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας

Οι Δημόσιες Υπηρεσίες, οι Επιχειρήσεις και οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας προβαίνουν αμέσως και κατά προτεραιότητα στην εκτέλεση εργασιών και στις ενέργειες αρμοδιότητας τους, που είναι αναγκαίες ή χρήσιμες για την ομαλή και απρόσκοπτη εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών του νόμου αυτού. Αν οι Δημόσιες Υπηρεσίες, οι Επιχειρήσεις και οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας δεν συμμορφώνονται με τις ανωτέρω υποχρεώσεις τους, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση. Στην περίπτωση αυτή η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

Άρθρο 25

Εκχώρηση απαιτήσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού που συμβάλλονται σε Συμβάσεις Σύμπραξης δύνανται να εκχωρούν μέρος ή το σύνολο των συμβατικών τους αξιώσεων, υφιστάμενων και μελλοντικών, εφόσον αυτές προσδιορίζονται ή είναι δυνατόν να προσδιορισθούν με οποιονδήποτε τρόπο, σε πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή οποιαδήποτε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής, τα οποία συμμετέχουν στη χρηματοδότηση της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμβασης Σύμπραξης ή συμβάλλονται με τέτοια πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή οποιαδήποτε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, όπως εκδοχέως, διαδόχου ή αντισυμβαλλομένου προς εξασφάλιση

των απαιτήσεων τους από τη χρηματοδότηση αυτή. Επιτρέπεται επίσης η ως άνω εκχώρηση σε αλλοδαπές ή ημεδαπές εταιρείες ειδικού σκοπού προς το σκοπό τιτλοποίησης κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του ν. 3156/2003.

Άρθρο 26

Κύρος εμπράγματων ασφαλειών

1. Μεταγενέστερη πτώχευση

Το κύρος των εμπράγματων ασφαλειών που παρασχέθηκαν οποτεδήποτε από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού ή οποιονδήποτε τρίτο υπέρ οποιουδήποτε πιστωτικού ή χρηματοδοτικού ιδρύματος ή οποιουδήποτε άλλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που υπόκειται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής ή Δημόσιου Φορέα ή τρίτου προς εξασφάλιση απαιτήσεων τους κατά της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού από τη χρηματοδότηση ή οποιαδήποτε άλλη σχετική ή παρεπόμενη σύμβαση ή πράξη για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού, δεν θίγεται από την επιβολή οποιουδήποτε συλλογικού μέτρου ικανοποίησης των πιστωτών, που συνεπάγεται την απαγόρευση ή τον περιορισμό της εξουσίας διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού ή του τρίτου που συνέστησε την ασφάλεια, ούτε από την υποβολή σχετικής αίτησης κατ' αυτών. Το ίδιο ισχύει και όταν πρόκειται για μελλοντικές απαιτήσεις, η γένεση των οποίων επέρχεται μετά την επιβολή του συλλογικού μέτρου ή την υποβολή της σχετικής αίτησης.

2. Ενδεικτική απαρίθμηση

Το απρόσβλητο των εμπράγματων ασφαλειών σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο ισχύει ιδίως:

(α) σε υποθήκες ή προσημειώσεις, που εγγράφονται με οποιονδήποτε τίτλο, μετά την εγγραφή τους,

(β) σε ενέχυρα με ή χωρίς παράδοση κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, του ν.δ. 177/13.8.1923 ή και τις διατάξεις του ν. 2844/2000 με αντικείμενο κινητά πράγματα ή ομάδα πραγμάτων, μετά τη νομότυπη σύσταση τους,

(γ) σε ενέχυρα ή εξασφαλιστικές εκχωρήσεις με αντικείμενο παρούσες ή μέλλουσες απαιτήσεις ή και ομάδες απαιτήσεων που προσδιορίζονται ως σύνολο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 12 του ν. 2844/2000 (ΦΕΚ 220 Α'), μετά τη νομότυπη σύσταση του ενεχύρου ή την αναγγελία της εκχώρησης και

(δ) σε περιπτώσεις παροχής κυμαινόμενης ασφάλειας σύμφωνα με άρθρα 15 έως και 18 του ν. 2844/2000, μετά τη νομότυπη σύσταση του ενεχύρου ή την αναγγελία της εκχώρησης.

3. Δανειστές εις ολόκληρο

Οι κάθε είδους εμπράγματες ασφάλειες, όπως υποθήκες, προσημειώσεις, ενέχυρα, εξασφαλιστικές εκχωρήσεις, που παρέχονται προς εξασφάλιση απαιτήσεων από δάνεια ή άλλες πιστώσεις και χορηγούνται από κοινοπραξία πιστωτικών ή χρηματοδοτικών ιδρυμάτων ή άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που υπόκεινται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής, για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού μπορούν, εφόσον οι δανειστές είναι δανειστές εις ολόκληρο για το σύνολο ή μέρος του δανείου ή της πίστωσης κατά την έννοια του άρθρου 489 του Αστικού Κώδικα, να εγγράφονται, να συνιστώνται ή να συνάπτονται για το σύνολο τους (ή το αντίστοιχο μέρος τους) υπέρ ενός εκπροσώπου των δανειστών, ο οποίος

ορίζεται στην οικεία πιστωτική σύμβαση και ασκεί όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τις ασφάλειες αυτές ως ενυπόθηκος ή ενεχυρούχος δανειστής ή ως εκδοχέας. Εφόσον η χρηματοδότηση πραγματοποιείται με έκδοση ομολογιακού δανείου, οι σχετικές εμπράγματα ή άλλες ασφάλειες λαμβάνονται από τον εκπρόσωπο των ομολογιούχων κατά τις διατάξεις του ν. 3156/2003.

Αρθρο 27

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Για την εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας που αναφέρονται σε απαιτήσεις τραπεζών και στις εξασφαλίσεις τους, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων υπάγεται στις αντίστοιχες ρυθμίσεις, εφόσον πρόκειται για δανειακές συμβάσεις και συναφείς δικαιοπραξίες που καταρτίζονται σε σχέση με την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού.

Αρθρο 28

Μεταβιβάσεις μετοχών και εισαγωγή σε χρηματιστηριακή αγορά

1. Μεταβιβάσεις μετοχών, αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και εταιρικοί μετασχηματισμοί

Απαιτείται η έγγραφη συναίνεση του Δημόσιου Φορέα προκειμένου να επιχειρηθούν έγκυρα:

(α) εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού ή άλλη πράξη με την οποία μεταβιβάζονται τα δικαιώματα ψήφου επί μετοχών του εφόσον αυτές λαμβάνουν χώρα πριν από την έναρξη λειτουργίας του έργου ή την έναρξη της παροχής των υπηρεσιών,

(β) αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή τροποποιήσεις του καταστατικού της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εκτός από αυτές που είναι υποχρεωτικές από τη Σύμβαση Σύμπραξης, τα Παρεπόμενα Σύμφωνα ή το νόμο,

(γ) έκδοση ομολογιακού δανείου,

(δ) οποιασδήποτε μορφής συγχώνευση, διάσπαση, απορρόφηση ή άλλος εταιρικός μετασχηματισμός της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού.

Οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή της συναίνεσης αυτής καθορίζονται από τη Σύμβαση Σύμπραξης.

2. Εισαγωγή σε χρηματιστηριακή αγορά

Η εισαγωγή των μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού σε ελληνική ή αλλοδαπή οργανωμένη αγορά κινητών αξιών και η έκδοση ανταλλάξιμου ομολογιακού δανείου ή ομολογιακού δανείου μετατρέψιμου σε μετοχές, επιτρέπονται μόνο μετά προηγούμενη εγκριτική απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών.

Αρθρο 29

Λοιπές ρυθμίσεις

1. Απαλλαγή από φόρο εισοδήματος επί δεδουλευμένων τόκων

Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού στις οποίες ανατίθεται η εκτέλεση Συμβάσεων Σύμπραξης απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος επί των

δεδουλευμένων τόκων που αποκτούν μέχρι το χρόνο έναρξης της εκμετάλλευσης.

2. Φορολογική μεταχείριση χρηματοδοτικής συμβολής Δημόσιου Φορέα
Εφόσον καταβληθεί χρηματοδοτική συμβολή από το Δημόσιο Φορέα σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου ε' της παραγράφου 3 του άρθρου 9 του ν. 2052/1992, αυτή λογίζεται ως επιχορήγηση κεφαλαίου, δεν επιβαρύνεται με Φ.Π.Α., δεν υπόκειται σε φόρο εισοδήματος ή άλλο φόρο και καταβάλλεται ελεύθερη από οποιαδήποτε κράτηση υπέρ τρίτου.

3. Επιστροφή πιστωτικού υπόλοιπου Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)
Το πιστωτικό υπόλοιπο Φ.Π.Α. επιστρέφεται σε τρίτους οι οποίοι συμβάλλονται με την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού για την εκτέλεση των έργων ή και την παροχή των υπηρεσιών μέσα σε ενενήντα ημέρες από την υποβολή σχετικής αίτησης τους. Σε περίπτωση υπέρβασης της προθεσμίας αυτής θα οφείλεται σε αυτούς τόκος υπερημερίας επί των προς επιστροφή ποσών.

4. Μεταφορά και συμψηφισμός συσσωρευμένων ζημιών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού
Οι τυχόν συσσωρευμένες ζημιές της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού επιτρέπεται να μεταφέρονται προς συμψηφισμό με τα φορολογητέα κέρδη των δέκα επόμενων χρήσεων.

Άρθρο 30

Αποσβέσεις

Το συνολικό κόστος υλοποίησης της Σύμπραξης που θα περιλαμβάνει το κατασκευαστικό κόστος, όπως αυτό προκύπτει από τη σχετική Σύμβαση Σύμπραξης ή το σχετικό Παρεπόμενο Σύμφωνο, συμπεριλαμβανομένου και του αρχικού κόστους του συνολικά απαιτούμενου εξοπλισμού και κάθε κόστος και δαπάνη οποιασδήποτε φύσεως περιλαμβανομένων και των τόκων της Περιόδου Κατασκευής, θα αποσβέννεται, κατ' επιλογή της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, είτε με τη σταθερή μέθοδο, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου λειτουργίας του έργου, είτε με τη μέθοδο που προβλέπεται στην παράγραφο 5 του άρθρου 50 του ν. 1914/1990 (ΦΕΚ 178 Α'), με την οποία προστέθηκε πέμπτη παράγραφος στο άρθρο 97 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α') και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο αυτήν.

Άρθρο 31

Επίλυση διαφορών - Εφαρμοστέο Δίκαιο

1. Διαιτησία

Κάθε διαφορά που προκύπτει σχετικά με την εφαρμογή, την ερμηνεία ή το κύρος Συμβάσεων Σύμπραξης ή των Παρεπόμενων Συμφώνων επιλύεται με διαιτησία.

2. Κανόνες Διαιτησίας

Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις που ισχύουν για τις διαιτησίες του Δημοσίου, με τη Σύμβαση Σύμπραξης ή τα Παρεπόμενα Σύμφωνα καθορίζονται κανόνες που διέπουν τον ορισμό των διαιτητών, οι εφαρμοστέοι κανόνες διαιτησίας, η έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου (ή οργάνου) , οι αμοιβές των διαιτητών (εφόσον δεν ορίζονται από τους εφαρμοστέους κανόνες διαιτησίας) και η γλώσσα στην οποία θα διεξαχθεί η

δαιτησία. Η δαιτητική απόφαση είναι οριστική και αμετάκλητη και δεν υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, αποτελεί δε τίτλο εκτελεστό χωρίς να χρειάζεται να κηρυχθεί αυτό από τα τακτικά Δικαστήρια, και τα αντίδικα μέρη δεσμεύονται να συμμορφωθούν αμέσως με τους όρους της.

3. Εφαρμοστέο Δίκαιο

Για την επίλυση διαφοράς που αναφέρεται στην ερμηνεία ή στην εφαρμογή ή το κύρος της Σύμβασης Σύμπραξης εφαρμόζεται το Ελληνικό Ουσιαστικό Δίκαιο.

Άρθρο 32

Έναρξη ισχύος

Ο νόμος αυτός ισχύει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεση του ως νόμου του Κράτους.